

RAZPRAVE – STUDIES

Valvasorjeva Slava 1689: različne vezave in papirji, zakaj?

Jedert Vodopivec Tomažič*

DOI: <https://doi.org/10.62409/czn.285>
CC BY-SA 4.0

UDK – UDC: 7.025:094

Potrjeno – Accepted: 8. 7. 2025 | Objavljeno – Published: 29. 10. 2025

1.01 Izvirni znanstveni članek – 1.01 Original Scientific Article

Jedert Vodopivec Tomažič: Valvasorjeva Slava 1689: različne vezave in papirji, zakaj?
Časopis za zgodovino in narodopisje, Maribor 96=61(2025), 1–2, str. 5–118

V prispevku podajamo primerjavo vezav in papirjev v pregledanih izvodih Valvasorjeve Slave iz leta 1689. Našo pozornost je vzpodbudila zelo velika raznolikost v uporabljenem papirju, zlasti: videz, zvok, otip, debelina, barva ter tudi tipologija vezave, ki ni enaka za vse izvode. Slava vojvodine Kranjske je tiskana knjiga, a je vsak izvod v materialni podobi drugačen in vsak tudi vir dragocenih podatkov za področje raziskovanja tehnične zgodovine knjige in papirja.

Ključne besede: Valvasor, Slava, 1689, papir, barva, zvok, videz, vodni znaki, vezave.

Jedert Vodopivec Tomažič: Valvasor's Glory 1689: Different Bindings and Papers, Why?
Review for History and Ethnography, Maribor 96=61(2025), 1–2, pp. 5–118

In this paper we present a comparison of the bindings and papers in examined copies of Valvasor's The Glory of the Duchy of Carniola from 1689. Our attention was drawn to the great variety in the paper used, especially in appearance, sound, feel, thickness, color, as well as in the typology of the binding, which is not the same for all copies. The Glory of the Duchy of Carniola is a printed book, but each copy is materially different,

* Red. prof. dr. Jedert Vodopivec Tomažič, Univerza Alma Mater Europaea, Slovenska ulica 17, SI-2000 Maribor. Dolgoletna vodja Centra za konserviranje in restavriranje Arhiva Republike Slovenije; jedrt.vodopivec@gmail.com – *Jedert Vodopivec Tomažič, PhD, Full Professor, Alma Mater Europaea University, Slovenska ulica 17, SI-2000 Maribor. Long-time Head of the Center for Conservation and Restoration of the Archives of the Republic of Slovenia; jedrt.vodopivec@gmail.com*

and each is also a source of valuable data for the field of research into the technical history of books and paper.

Keywords: Valvasor, The Glory, 1689, paper, color, sound, appearance, watermarks, bindings.

UVOD

Čeprav je Janez Vajkard Valvasor v Sloveniji zelo znana osebnost in je o njem napisano že zelo veliko, je vseeno v uvodu pomembno podati o njem nekaj stavkov. Začetnik kranjskih Valvasorjev je italijanski priseljenec Hieronim Valvasor (* ok. 1550, † 1602–3).¹ Ded Hieronim je dedoval in prevzel rodbinski grb od na Kranjskem živečega soimenjaka (ne sorodnika) Janeza Krstnika Valvasorja, enega od številnih priseljencev iz italijanskih dežel, ki so poiskali poslovno priložnost v habsburških dednih deželah.² Po njem je Hieronim podedoval dvorec Medija pri Izlakah pod Trojanami. Hieronimov sin je polihistorjev oče Jernej (* ok. 1596 Medija, †1651 Medija), mati pa Ana Marija (* ok. 1610 Krumperk ali Kravjek, †1657 Medija) iz znane družine Rauber. Krščen je bil v Ljubljani v cerkvi Sv. Nikolaja 28. maja 1641.³ Šolal se je pri jezuitih v Ljubljani. Po zaključku šolanja se je podal, kot mnogi tedanji mladi plemiči na potovanja ki so pri njem trajala približno od leta 1659 do 1671. Potuje po Nemčiji, Nizozemski, Franciji, Italiji, Angliji. Danski, Španiji, obišče celo severno Afriko. V letih 1663–1664 se kot prostovoljec udeleži tudi avstrijsko-turške vojne.

Leta 1672 se vrne domov, poroči z Ano Rosino Graffenweger pl. Graffenau in skupaj z ženo kupita gradove Bogenšperk, Lihtenberk in Črni potok.⁴ Leta 1687 mu umre 29-letna žena Ana Rosina, ki mu je rodila 10 otrok, od katerih mnogi umrejo že v otroštvu.⁵ Še isto leto se drugič poroči z Ano Maksimilo pl. Zetschker, kjer se rodijo 3 otroci. Po starejši hčerki Regini Konstanciji se polihistorjev rod (ne pa tudi priimek) nadaljuje do danes.⁶

V času po ustalitvi na gradu Bogenšperk si poleg številne družine ustvari ustrezne pogoje za svoje plodno delovanje: bogato knjižnico, ki je imela vsa tedaj najbolj znana znanstvena dela, obširno zbirko grafičnih del, instrumentov in drugih zanimivosti. Ustanovi grafično delavnico in pritegne na dom pomembne grafične mojstre, se druži in dopisuje z mnogimi raziskovalci in

¹ Golec, 2014, 28.

² Golec, 2014, 29.

³ Bidovec Sinkovič, 2014, 2–3.

⁴ Golec, 2015, 6–21.

⁵ Golec, 2014, 62–63.

⁶ Golec, 2014, 62–63.

kulturniki tistega časa. Čeprav po poklicu vojak, je večino svojega časa posvetil znanosti, zbirateljstvu in preučevanju Kranjske. Bil je eden prvih sistematičnih kartografov, prvi, ki se je v večjem obsegu ukvarjal z bakrotiskom in si na Bogenšperku uredil obsežno bakroreznico. K sodelovanju je pritegnil priznanega avstrijskega bakrorezca Andreja Trosta, novomeškega slikarja Janeza Kocha in druge.⁷

Poleg številnih del je raziskal, opisal in objavil pomemben prispevek o delovanju Cerkniškega presihajočega jezera, zaradi česar je bil sprejet za člana Angleške kraljeve družbe (Royal Society). V prestižnem glasilu Royal Society objavi leta 1687 (v angleškem jeziku) postopek, ki ga je Valvasor iznašel za ulivanje kovinskih kipov. V Ljubljani je pred jezuitsko cerkvijo Sv. Jakoba postavljen kip Matere Božje, ulit po Valvasorjevem modelu.⁸ Skratka, Janez Vajkar Valvasor si zagotovo zasluži številne nazive: baron, vojak, raziskovalec, polihistor, risar, zbiralec, založnik.⁹

Jeseni leta 1689 izide njegovo deveto, zadnje in najbolj kompleksno delo *Die Ehre dess Hertzogthums Crain – Slava vojvodine Kranjske*.

O pomembnosti tega dela priča tudi interes za 200 let mlajši ponatis, ki je zagledal luč sveta v Krajčevi tiskarni v Novem mestu.

Po več poskusih prevoda v slovenščino je to kompleksno nalogo uspelo dokončati leta 2013 prevajalcem Božidarju, Doris in Primožu Debenjaku.¹⁰

Ob tej priložnosti je bil objavljen obsežen zbornik spremnih študij ob prvem integralnem prevodu *Die Ehre dess Hertzogthums Crain*, ki vključuje 20 prispevkov različnih strok o najnovejših dognanjih, vezanih na Slavo. Iz tega zbornika smo črpali precej podatkov, ki so navedeni v tem prispevku.¹¹

Ob zaključku tega dela uvodnega poglavja zaključujemo z odstavkom, ki ga je za to priložnost zapisal dr. Matjaž Kmecl, predsednik Valvasorjeve fundacije pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti:

»Bolj ali manj je znano, da je v nastanek in izid *Slave Valvasor* vložil skoraj vse, kar je premogel – svoje telesne, duhovne in imovinske zmogljivosti, da je zato proti koncu življenja večino posesti prodal, se naselil kot meščan v Krškem; v taki stiski je ponudil tudi svojo pisno ostalino kranjskim deželnim stanovom v odkup, pa se jim ni zdela nakupa vredna, tako da se je na koncu za razmeroma majhen denar znašla v lasti zagrebške (nad)škofije; on je kmalu potem dvainpetdesetleten umrl. – Dotlej pa je z izjemno energijo in svojevrstno vizionarstvom zbral na kup vse, kar naj bi bilo ob tistem času mogoče vedeti o

⁷ Cerkovnik, 2014, 336.

⁸ Bidovec Sinkovič, 2014, 8.

⁹ https://sl.wikipedia.org/wiki/Janez_Vajkard_Valvasor.

¹⁰ Božidar in Primož Debenjak, 2014, XI-XIV.

¹¹ Studia Valvasoriana, 2014, 1025 str.

njegovi kranjski deželi. S tem namenom jo je prepotoval po dolgem in počez, si narisal nešteto skic in risb, pregledal nič koliko zgodovinskih listin, zapisal vse mogoče govorice – ter potem to strnil v več tisoč strani obsežno besedilo s 550 grafičnimi upodobitvami.«¹²

Slava¹³ vojvodine Kranjske, *Die Ehre dess Hertzogthums Crain*, to nam vsem znano veliko enciklopedično delo Janeza Vajkarda Valvasorja¹⁴, ki ga še vedno cenijo in citirajo vsa področja znanosti od naravoslovnih do humanistično-družboslovnih, je še vedno predmet raziskav. Eno takih neraziskanih področij je zagotovo materialna podoba, uporabljeni materiali in tehnično ozadje tiska.

Valvasorjeva Slava je zajetno enciklopedično delo, ki obsega 3532 strani oz. 1766 listov folio formata, na katerih je 528 bakroreznih ilustracij; poleg tega je vključenih še 24 velikih slikovnih bakroreznih prilog.¹⁵ Delo je bilo zahtevno tudi z logističnega in tiskarskega vidika. O tem žal nimamo ohranjenih arhivskih virov, ki bi nam osvetlili podrobnosti te plati nastanka Slave. Zato smo se lotili študija literature in sekundarnih virov ter seveda pregleda nam dosegljivih ohranjenih izvodov Slave vojvodine Kranjske.

Valvasorja in njegovega opusa so se v preteklosti in sedanjosti lotili in obdelali že številni avtorji. Za naše potrebe nam je bila v pomoč študija dr. Branka Reispa¹⁶ »*Kranjski polihistor*« iz leta 1983¹⁷, ki daje podroben vpogled v Valvasorjevo življenje in delo. Vpogled v obseg in usodo Valvasorjeve knjižnice in razlogi, zakaj je danes hranjena v Zagrebu, je predstavljeno tudi v publikaciji Vladimirja Magića¹⁸, ki je izšla v Zagrebu leta 2012.¹⁹

Za raziskovanje je pomembna tudi obsežna publikacija, ki je izšla leta 2014 ob prevodu Valvasorjeve Slave v slovenščino.²⁰ Tu so objavljene novejše raziskave, povezane z Valvasorjevo Slavo. Prav tu je v uvodnem delu je naveden podatek o verjetni nakladi 800 izvodov, a žal brez citiranja vira.²¹ Podatek smo

¹² Kmecl, 2014, VII.

¹³ Kot navaja Branko Reisp, se izraz *die Ehre* lahko prevede kot slava ali kot čast. Pojma sta si blizu, a nista identična, navaja Reisp in nadaljuje, da uporablja izraz Slava, ker se je ta mnogo bolj uveljavil. 1983, 318.

¹⁴ Janez Vajkard Valvasor; baron, polihistor, risar, zbiralec, založnik, *Ljubljana 1641, †Krško 1693, <https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi759993/>.

¹⁵ Reisp, 1983.

¹⁶ Branko Reisp, slovenski bibliotekar in zgodovinar, *Žiri 1928, †Ljubljana 2009, preučevalec Valvasorjevega opusa, dolgoletni vodja knjižnice Slovenskega narodnega muzeja v Ljubljani.

¹⁷ Reisp, 1983, 194–195.

¹⁸ Vladimir Magić, dolgoletni vodja Metropolitanske knjižnice v Zagrebu.

¹⁹ Magić, 2012, 51.

²⁰ *Studia Valvasoriana*, prevod celotnega dela v slovenščino, Zavod dežela Kranjska, Ljubljana 2014, <https://www.dezela-kranjska.si/slava-vojvodine-kranjske/o-prevodu>.

²¹ Trpin, 2014, 132.

preverjali pri slovenskih raziskovalcih Valvasorjevega opusa, ki so potrdili, da bi bila to lahko prava ocena. Kot navaja Golec²² in pred njim že Reisp²³, je iz ohranjenih dokumentov razvidno, da so bili deželni stanovi leta 1683 pripravljeni sprejeti in plačati 500 izvodov Slave. Torej naklada je bila zagotovo 500 ali več izvodov. Gospa Stanka Golob²⁴ nam je sporočila, da vir za naklado njej ni znan, naj bi pa bila naklada navedena na predstavitvenem »letaku« (vse kaže, da ni ohranjen noben izvod), ki je ob izidu Valvasorjeve Slave oglaševal to izjemno publikacijo na takratnem Frankfurtskem sejmu.²⁵

Redka priložnost pridobivanja informacij je tudi konservatorsko-restavratorski poseg, med katerim objekt obdelave lahko zelo natančno strukturno in materialno pregledamo. Taka možnost se je pojavila, ko smo leta 2011 v Center za konserviranje in restavriranje CKR Arhiva Republike Slovenije (Arhiv RS) prejeli v delo enega od zelo poškodovanih izvodov 3. dela Valvasorjeve Slave²⁶. Pred med in po konservatorsko-restavratorskem posegu je RTV Slovenija posnela tudi dokumentarni film »Valvasorjeva Slava«, ki je dostopen na spletni strani.²⁷

Med pregledovanjem 14 ohranjenih izvodov prve izdaje Slave vojvodine Kranjske za potrebe tega konservatorsko-restavratorskega posega smo empirično ugotovili, da se papir v Valvasorjevi Slavi predvsem po videzu, otipu in zvoku razlikuje od papirjev, ki smo jih zasledili v dokumentih in knjigah iz 17. in 18. stoletja. Prav tu se je pravzaprav začelo naše bolj poglobljeno raziskovanje materialne podobe Slave vojvodine Kranjske.²⁸

Približno v tem času je začela teči tudi doktorska raziskava »Papiri Valvasorove grafične zbirke Nadbiskupije u Zagrebu«²⁹ dr. Andreje Dragojević. V raziskavo je bilo vključenih 144 papirjev z grafičnimi upodobitvami iz zbirke Valvasorjevih grafičnih listov³⁰, ki so vključevali tudi celostranske grafične priloge iz 3. zvezka Valvasorjevega osebnega izvoda Slave³¹ ter 10 nepopolnih

²² Golec, 2016, 30.

²³ Reisp, 1983, 170.

²⁴ Stanka Golob, odlična poznavalka antikvarnega knjižnega gradiva in dolgoletna vodja Trubarjevega antikvariata v Ljubljani.

²⁵ Stanka Golob, ustni vir, april, 2024.

²⁶ Biblioteka SAZU II 11161/3 H.

²⁷ <https://365.rtvsl.si/arhiv/dokumentarci-izobrazevalni/174794645>.

²⁸ Vodopivec, et al.: (2014), 131–162 in Vodopivec, 2017, 227–250.

²⁹ Dragojević, 2020, doktorsko delo.

³⁰ Vključeni so bili samo listi, ki so imeli celostranske grafične upodobitve, brez besedilnega teksta.

³¹ Izvod je danes hranjen v Državnem arhivu Hrvaške v sklopu Metropolitanske knjižnice zagrebske nadškofije.

papirnih fragmentov iz tega obdobja.³² Na papirjih iz Valvasorjeve zbirke so bile opravljene samo nedestruktivne preiskave, na preostalih 10 papirjih pa tudi destruktivne analize. Cilj raziskave je bil dokumentirati in okarakterizirati papirje iz Valvasorjeve grafične zbirke primerjalno z analizo sočasnega papirja ter zbrane rezultate vključiti v novoustvarjeno prosto dostopno bazo podatkov Valper.³³ Ugotovitve so objavljene v članku »Papers from Valvasor's Colection«³⁴ in članku, ki bo izšel v sklopu publikacije »Janez Vajkard Valvasor – Kranjec po domovini, Evropejec po duhu«, ki jo pripravlja Javni zavoda Bogenšperk.³⁵

Pomemben razlog za nadaljevanje naše raziskave ohranjenih izvodov Slave je bila zagotovo informacija, ki smo jo spomladi leta 2022 prejeli od gospe Majda Stelè Oražem.³⁶ Gospa Stelè Oražem nam je posredovala svoj seznam vseh za Slovenijo pomembnih knjig in drugega gradiva, ki ga hranijo ustanove v Nemčiji in širše po svetu.³⁷ Na tem seznamu je zabeleženo tudi 96 ustanov (od tega 60 zunaj Slovenije), ki hranijo Valvasorjevo Slavo. Posebej nas je opozorila na izvoda v Nürnbergu: izvod, ki ga hrani knjižnica Germanskega nacionalnega muzeja (4° g. 6429, G.f. 134, I) in drugega še bolj zanimivega v Mestni knjižnici (Solg. 978 2°). Ko se je novembra 2022 pokazala priložnost obiska v Nürnbergu (sicer samo enodnevnega), se je avtorica prispevka odločila, da odpotuje v Nürnberg in izvoda pregleda. Podrobni izsledki bodo predstavljeni v prispevku »Primerjava Slave iz Zagreba z izvodoma v Nürnbergu« v sklopu publikacije publikacije »Janez Vajkard Valvasor – Kranjec po domovini, Evropejec po duhu«, ki jo pripravlja Javni zavod Bogenšperk.³⁸

Ker so bili rezultati pregleda obeh izvodov iz Nürnberga zelo zanimivi, smo v letih 2022–2025 nadaljevali s sistematičnim pregledom dostopnih izvodov Slave v Sloveniji ter izvodov, ki jih hranijo Metropolitanska knjižnica Nadškofije v Zagrebu, Biblioteka HAZU v Zagrebu, Univerzitetna knjižnica na Reki, Zgodovinski in pomorski muzej Istre v Puli³⁹, knjižnice v Gorici in

³² Fragmenti papirja so bili v preteklosti izloženi iz fondov Arhiva Republike Slovenije in Državnega arhiva v Zagrebu, ker so bili nepopisani. V konservatorsko-restavratorskih oddelkih v ARS in DAH smo jih shranili za morebitne preiskave.

³³ Valper, e-baza podatkov o vodnih znakih, najdenih v Valvasorjevi grafični zbirki, ki jo je kreirala A. Dragojević.

³⁴ Dragojević et al., 2021, 1–20.

³⁵ Dragojević et al., v tisku.

³⁶ Majda Stelè Oražem, slovenka, ki že dolgo živi v Nemčiji in med drugim evidentira in raziskuje slovensko pisno dediščino v Nemčiji in drugod po svetu.

³⁷ Majda Stelè Oražem, osebna korespondenca, 2022.

³⁸ Vodopivec, 2025, v tisku.

³⁹ Širše na Hrvaško se nismo spustili, ker je bilo že s pregledom prej navedenih izvodov zelo veliko dela. Upajmo, da bodo kolegi nadaljevali tak ali podoben pregled v hrvaških ustanovah.

Trstu ter Madžarska nacionalna Széchényi knjižnica v Budimpešti. Čeprav vemo, da bi s pregledom lahko nadaljevali, saj obstajajo še dodatni izvodi v javnih ustanovah v tujini ter v zasebnih zbirkah, smo naš pregled zaključili v tem okviru tudi zaradi logistično finančnih razlogov.

V decembru 2024 nam je dr. Anja Dular⁴⁰ posredovala še dve pomembni informaciji. Sporočila nam je, da je v aktih nürnberške založbe Moritza Endterja, založnika Valvasorjevega dela, navedeno, da so Christianu Knorru von Rosenrothu leta 1680 namenili poleg avtorskega honorarja za knjigo tudi 12 izvodov na »Schreibpappierju« in 8 izvodov na »Druckpappierju«. Omenjeni vir navaja, da so bili ti avtorski izvodi lahko zelo različni, nekateri celo na »velin⁴¹« papirju.⁴² Druga informacija pa je podatek, ki ga navaja Bogomil Gerlanc⁴³ v opombi, brez navedenega vira: »V daljnem Nürnbergu so natisnili 500 kompletov SLAVE v treh različnih izdajah: na izbranem finem papirju (Bütten⁴⁴) za najvišje oblastnike, na srednje trpežnem papirju in večji del na dobrem a tanjšem papirju. Knjige so pripeljali preko Koroške na Kranjsko v več prevozih s po 54 centov s posebnim cesarjevim dovoljenjem – privilegij z dne 14. julija 1689 (glej opomba na faks. na naslovni strani) brez ocarinjenja kot blago, ki ne bo v prodaji. Koliko izvodov tega dela je danes še ohranjenih, nam ni znano; v Sloveniji menda samo okoli 30. Tako je to delo doma in v tujini izredna knjižna redkost.«⁴⁵

Pregled obravnavanih izvodov

V nadaljevanju so po abecednem vrstnem redu navedeni v tej raziskavi pregledani izvodi. Podrobneje so predstavljeni v Tabeli 1.

Slovenija

1. Bogenšperk: Grad Bogenšperk, sign. 56, 4 zvezki, B3.
2. Brdo pri Kranju: Grad Brdo, knjižnica, sign. 154, 4 zvezki B1.
3. Brežice: Posavski muzej Brežice, sign. 1545-1548, 4 zvezki, B3.
4. Celje: Osrednja knjižnica Celje, sign. D-Rr 1182, 4 zvezki, B2.

⁴⁰ Dr. Anja Dular, dolgoletna vodja Knjižnice Narodnega muzeja Slovenje.

⁴¹ Velin papir, homogen, dimenzijsko stabilen, odlične kakovosti za tisk: <https://arches-papers.com/arches-range-of-papers/art-publishing/velin-d-arches/>.

⁴² Steiner, Harald: 1998, 63–66.

⁴³ Bogomil Gerlanc, publicist in urednik, bibliograf in prevajalec *Kontovel pri Trsu 1901, †Ljubljana 1992. <https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi1009930/>.

⁴⁴ Butten v nemščini pomeni ročno izdelan papir, a v tistem času so bili vsi papirji ročno izdelani, zato ni jasno kaj natančno je mišljeno s tem izrazom.

⁴⁵ Gerlanc (ur.) 1977, opomba na strani XIV.

5. Celje: Osrednja knjižnica Celje, sign. D-Rr 1182, samo 3 zvezki, B4.
6. Cerknica: Knjižnica Jožeta Udoviča, sign. 61152, 2 debela zvezka, B4.
7. Kamnik: Frančiškanska knjižnica, sign. Nd 26 R2, 4 zvezki, B2.
8. Kamnik: Medobčinski muzej Kamnik, sign. K 8077, 4 zvezki, B2.
9. Koper: zasebna last, družinska dediščina, 4 zvezki, B3.
10. Kranj: Mesta knjižnica, trezor, 2 debela zvezka, B2.
11. Krško: Valvasorjeva knjižnica, sign. PO 908, D 599, 4 zvezki, B2.
12. Ljubljana: Arhiv Republike Slovenije, sign. P 1015 4°, 4 zvezki, iz 2 kompletov, B2, B3 in B4.
13. Ljubljana: Biblioteka SAZU, sign. II 6462 U, 4 zvezki, B2 in B3.
14. Ljubljana: Biblioteka SAZU, sign. II 713 TR, 4 zvezki, B2.
15. Ljubljana: Biblioteka SAZU, sign. II 203058, 4 zvezki, B3.
16. Ljubljana: Biblioteka SAZU, sign. II 11161/1–4 H, 4 zvezki iz 4 kompletov, B2 in B4.
17. Ljubljana: Biblioteka SAZU, sign. JhII 6462, 2 debela zvezka, B2.
18. Ljubljana: Frančiškanska knjižnica, sign. 10 A, 2 zvezka, B1.
19. Ljubljana: Nadškofijska pastoralna knjižnica NPK, sign. B1, 8 zvezkov, B3.
20. Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, NMS sign. 1625, 4 zvezki, B2.
21. Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, NMS sign. 1610, 8 zvezkov, B4.
22. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, NUK sign. R II 6632, 4 zvezki, B4.
23. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, NUK sign. R II 361 643, 4 zvezki, B2.
24. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, NUK sign. R 117453, 4 zvezki, B4.
25. Ljubljana: Semeniška knjižnica, SKL sign. V, XIII, 1č-4č, 4 zvezki, B4.
26. Ljubljana: Slovenski etnografski muzej, SEM sign. 903001165, 4 zvezki, B4.
27. Ljubljana: Mestna knjižnica Ljubljana, Slovanska knjižnica, F34, 4 zvezki, iz dveh kompletov, B2 in B4.
28. Ljubljana: Tehnični muzej Slovenije, TMS sign. 1785, samo 1. zvezek, B4.
29. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Odd. za Zgodovino, 2 debela zvezka, B1.
30. Ljubljana: Antikvariat Carniola Antiqua, 4 zvezki, B1.
31. Ljubljana: Trubarjev antikvariat, 4 zvezki, B4.
32. Ljubljana: zasebna last, 2 debela zvezka, B1.
33. Ljutomer: Splošna knjižnica Ljutomer, sign. 0000005915-18, 4 zvezki, B2.
34. Maribor: Univerzitetna knjižnica Maribor, UKM sign. MK XIX., 3 zvezki, B3.
35. Maribor: Univerzitetna knjižnica Maribor, UKM sign. II. 540571, 4 zvezki, B4.

36. Maribor: Univerzitetna knjižnica Maribor, UKM sign. SR II 2148, 4 zvezki, B2 in B3.
37. Maribor: Univerzitetna knjižnica Maribor, UKM sign. R II. 2148, 4 zvezki, B4.
38. Murska Sobota: Pokrajinska in študijska knjižnica, sign. R 268, 4 zvezki, B2.
39. Nova Gorica: Goriška knjižnica Franceta Bevka, sign. II. 10313, 3 zvezki, B3.
40. Nova Gorica: Frančiškanski samostan Kostanjevica, Škrabčeva knjižnica, XIII 234–7, 4 zvezki, B2.
41. Novo mesto: Frančiškanska knjižnica, 4 zvezki iz dveh kompletov, B2.
42. Novo mesto: Kapiteljska knjižnica Škofije v Novem mestu, sign. KKNM III, samo en debel zvezek, A1.
43. Novo mesto: Knjižnica Mirana Jarca, KMJ sign. II 1799, 3 zvezki, iz 3 kompletov, B2 in B3.
44. Novo mesto: Knjižnica Mirana Jarca, KMJ sign. PZ 908, 4 zvezki, B3.
45. Novo mesto: Knjižnica Mirana Jarca, KMJ sign. PZ 908, 3 zvezki, B3.
46. Ptuj: Minoritski samostan knjižnica, samo 2. zvezek, B4.
47. Ptuj: Knjižnica Ivana Potrča, sign. N-16214D, 4 zvezki, B2.
48. Ravne na Koroškem: Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika, sign.: R Valvasor J.V.: Die Ehre, 4 zvezki (iz 3 kompletov), B2 in B3.
49. Sežana: Kosovelova knjižnica, sign. 0176069-72, 4 zvezki, B4.
50. Solkan: Zbirka Davida in Marinke Brezigar, 2 debela zvezka, B3.
51. Solkan: Zbirka Davida in Marinke Brezigar, 4 zvezki iz 4 kompletov, B1 in B2.
52. Tolmin: Knjižnica Cirila Kosmača, 3 zvezki iz dveh kompletov, B2.

Hrvaška

1. Reka: Univerzitetna knjižnica, Fium.I.B. 13–14, 4 zvezki, B2.
2. Pulj: Zgodovinski in pomorski muzej Istre, PPMI-65836-65838, 3 zvezki iz dveh kompletov, B2 in B1.
3. Zagreb: Metropolitanska knjižnica Nadškofije Zagreb, sign. MK ZG M 11249, 4 zvezki, A3.
4. Zagreb: Biblioteka HAZU, HAZU sign. R-910, 4 zvezki iz 3 kompletov, B2 in B4.

Italija

1. Gorica: Mestna knjižnica Isontina, Rare e Pregio a 12/1–4, 4 zvezki, B4.
2. Gorica: Knjižnica deželnih muzejev Gorice, sign. 1463, 103, 2 debela zvezka, B3.

3. Gorica: Semeniška knjižnica, sign. 002718, 238aXVII, 4 zvezki, B4.
4. Trst: Mestna knjižnica Attilio Hortis, sign. 296461, R.P. 060000334, 4 zvezki, B4.
5. Trst: Državna knjižnica Stelio Crise, sign. 176775, 17.d/0003, 4 zvezki, B4.
6. Trst: Državna knjižnica Stelio Crise, sign.: 194686, Pucalovich, 4 zvezki, B4.
7. Trst: Univerza v Trstu, Humanistična knjižnica, DWA 11005, Cons./ 0026, 3 zvezki B1.
8. Trst: Univerza v Trstu, Knjižnica in arhiv pisateljev in kulture, A. Fonda Savio, B5 S9, 4 zvezki, B4.
9. Trst: Semeniška knjižnica, samo 2. zvezek, B4.

Madžarska

1. Budimpešta: Madžarska nacionalna Széchényi knjižnica, Posebna zbirka, sign. 2761, 4 zvezki, B2.
2. Budimpešta: Madžarska nacionalna Széchényi knjižnica, Splošna zbirka, sign. 505.158, 4 zvezki, B2.

Nemčija

1. Nürnberg: Knjižnica Germanskega nacionalnega muzeja, sign. 4°g.6429, G.f. 134, I. samo 1 debel zvezek, B1.
2. Nürnberg: Mestna knjižnica, sign. 978 2°, 4 zvezki, A2.

Pri pregledanih izvodih je, kot že omenjeno, vzbudila našo pozornost različna zunanost vezave in zelo velika raznolikost v papirju, zlasti: videz, zvok, otip, debelina in barva oz. porjavitve. Zato smo z raziskavo želeli ugotoviti:

1. kakšna je bila sočasna vezava Slave,
2. kakšen papir je bil uporabljen za tisk Slave,
3. kakšni vodni znaki so v uporabljenih papirjih,
4. ali je bila knjiga tiskana na več vrstah papirja in
5. zakaj so papirji tudi znotraj posameznih kompletov tako različni.

METODA DELA

Za pregledovanje zunanje podobe in strukture vezave smo uporabili vizualno, opisno in fotografsko metodo. Kjer je bilo mogoče, smo opravili tudi meritve podane v mm.

Strukturni elementi vezave, ki smo jih pregledali, so bili:

- velikost celotne knjige (višina, širina, debelina),
- velikost prvega lista knjižnega bloka,
- prevleka: material, izvirnost,
- dekoracija na platnici in hrbtu,
- opora v platnicah: material,
- obreza: obarvanost, izvirnost,
- spojni listi: material, izvirnost,
- kapital: material, izvirnost,
- glavne vezice: število, material, izvirnost,
- posebnosti, provenienca in morebitne poškodbe.

Pri pregledu papirja smo v raziskavo vključili le papir, ki je bil uporabljen za tisk knjižnega bloka. Papir, uporabljen za spojne liste in grafične priloge, v to raziskavo ni bil podrobneje vključen. Pregledali smo jih le bežno, saj niso bili predmet te raziskave.

Pri papirju knjižnega bloka (KB) smo ugotavljali:

- vodne znake⁴⁶ (VZ),
- velikost listov in potiskanega polja,
- barvo oz. porjavitve,
- debelino, otip, zvok, homogenost,
- prisotnost skupkov vlaken ter drugih vlaken in nečistoč,
- poškodbe ter morebitne posebnosti.

Za pregledovanje papirja in vodnih znakov v papirju v KB v Valvasorjevi Slavi smo uporabili vizualno metodo pregledovanja listov papirja proti naravni in umetni svetlobi, pregledovanje s pomočjo svetlobnega lista⁴⁷ ter dokumentiranje v pisni in fotografski obliki. Uporaba svetlobnega lista se je izkazala za manj učinkovito tako pri pregledovanju kot pri fotografiranju vodnih znakov. Prepoznavanje vodnih znakov v papirju Slave je, kot pričakovano, omejeval gosti tisk. Sledi odtisa sita in prisotnost vodnih znakov so bile pregledane vizualno v presevni svetlobi. Liste, kjer so bili vodni znaki bolj opazni, smo fotografirali in/ali prerisali, sicer smo jih samo zabeležili na dokumentacijske liste.

⁴⁶ Vodni znak je neizbrisljiva sled znaka, črt, črk, smeti, mehurčkov zraka, prstnih odtisov ali podobnega, kar je prišlo v stik s papirno maso na oblikovalniku med formiranjem papirja. Najbolje je viden v presevni svetlobi.

⁴⁷ Svetlobni list (slim light) je prožen in tanek, manj kot 1 mm debel list, vir svetlobe, ki ne oddaja UV svetlobe in zanemarljivo malo toplote tudi ob uporabi več ur. Priprava se med drugim uporablja tudi v restavratorstvu papirja. Uporabili smo Slimlight – Leuchtfolie A4 – Set Ser. No. 97/27.

Velikost obravnavanih izvodov (zunanje mere posameznih zvezkov s platnicami, velikosti listov knjižnega bloka in velikost potiskanega polja) so bile opravljene z upogljivim metrom z milimetrsko skalo. Otip in debelina so bili ugotovljeni z otipom s prsti in mikrometrom; vrednosti so podane samo opisno. Zvok je bil opravljen s primerjalnim poslušanjem zvoka papirja. Homogenost in razvlaknjenost papirja sta bili pregledani vizualno. Vse preglede je opravljala ista oseba.⁴⁸

Drugih metod pregledovanja nismo uporabili, ker bi za tovrstne preiskave morali gradivo prenesti iz ustanove. To v danih okvirih ni bilo mogoče.

REZULTATI

Podrobni rezultati vseh pregledanih izvodov so podani v Tabeli 1.

Primerjava vezav

Slava vojvodine Kranjske vsebuje 1766 listov folio formata in 24 velikih slikovnih bakroreznih prilog. Tako obsežnega števila listov ni bilo mogoče zvezati v en sam zvezek tako, da bi ga bralec lahko uporabljal. V večini primerov so zato izvodi vezani v 4 zvezke, pri čemer je 3. zvezek obsežnejši. So pa tudi izvodi, ki so zvezani v samo 2 zvezka, npr.: izvod v Frančiškanskem samostanu v Ljubljani, v Knjižnici Jožeta Udoviča v Cerknici (Slika 4), v Knjižnici deželni muzejev v Gorici, izvod v zasebni lasti v Ljubljani, izvod v Mestni knjižnici v Kranju, izvod v zbirki Brezigar v Solkanu (Slika 6). V Knjižnici Narodnega muzeja Slovenije in Pastoralni knjižnici Nadškofije v Ljubljani hranijo izvoda, vezana v 8 zvezkih. Vezavi v teh dveh primerih nista sočasni s tiskom, najverjetneje izhajata iz 19. stol.

Večina izvodov z izvirno vezavo, je bila zašita na pet (5) dvojnih konopljenih vezic. V platnici je večinoma kot opora lepenka, v sedmih primerih celo lesena deska. Platnice z izvirno vezavo so v 7 primerih prekrte z **galunsko kožo**,⁴⁹ dekorirano s slepimi odtisi pečatnikov (Sliki 3 in 5), v 14 primerih, s

⁴⁸ Vodopivec, 2025, interno poročilo.

⁴⁹ Galunska koža je strojena z galunom, ki je mineralnega izvora. Postopek je znan vsaj že od 8. stol. pr. n. št. Tako strojena koža je bele barve, mehkega otipa, zelo prožna in trpežna, a občutljiva na vodo (postane trda in roževinastega otipa). Uporabljali so jo za pregibne dele, pri knjigi za vezice, hrbtno podlogo in tudi za prevleko platnic, za knjige, ki so bile namenjene pogosti uporabi. V tako obdelano kožo je bilo mogoče odtiskovati ornamente s pečatniki. Knjige s tako okrašenimi prevlekami so bile izdelane za bolj premožne kupce. (Reed, 1972, 63–65)

pergamentom⁵⁰ (Sliki 2 in 6) in v 26 primerih z rjavim **taninskim usnjem**⁵¹ (sliki 1 in 4).

Slika 1: Zunanja podoba izvoda, vezanega v 4 zvezke in taninsko usnje, ki ga hranijo na Gradu Bogenšperk.

Slika 2: Zunanja podoba izvoda, vezanega v 4 zvezke in pergament, ki ga hranijo v Knjižnici na gradu Brdo pri Kranju.

Slika 3: Zunanja podoba izvoda, vezanega v 4 zvezke in galunsko kožo, ki ga hranijo v Knjižnici Narodnega muzeja Slovenije.

Slika 4: Zunanja podoba izvoda, vezanega v 2 zvezka in taninsko usnje, ki ga hranijo v Knjižnici Jožeta Udoviča v Cerknici.

Slika 5: Zunanja podoba izvoda, vezanega v 2 zvezka in galunsko kožo, ki ga hranijo v Zbirki Davida in Marinke Brezigar v Solkanu.

Slika 6: Zunanja podoba izvoda, vezanega v 2 zvezka in pergament, ki je v zasebni lasti v Ljubljani.

⁵⁰ Pergament je izdelan iz kož sesalcev, najpogosteje ovac, koz in mlade govedi. Pergament je v apneni kopeli obdelana koža ter nato na sušilnem napenjalu mehansko glajena in tanjšana. Pergament je bil v srednjem veku najpogostejše pisna podlaga; zaradi njegove velike trpežnosti so ga uporabljali tudi kot prevleko za knjige, ki so bile namenjene pogosti uporabi. (Reed, 1972, 118–173)

⁵¹ Taninsko usnje je strojeno z rastlinskimi tanini; je najstarejši način strojenja kože, znan vsaj že 4000 let. Tako obdelana koža je od svetlo do temno rjave barve in mehkega otipa. Pod vplivom vode in toplote se trajno deformira, zato je bilo mogoče v taninsko usnje odtiskovati s pečatniki. Zaradi možnosti krašenja so bile tovrstne prevleke namenjene tudi za bolj razkošne vezave. To lastnost so izkoriščali pri ornamentiranju usnja s pomočjo segretyh kalupov za odtiskovanje ornamentov. (Reed, 1972, 72–84)

Izvodi z dekorirano **galunsko prevleko** imajo vsi razen enega v platnici leseno desko. Take izvode hranijo v:

1. Kamniku, MM Kamnik, iz Sadnikarjeve zbirke, B2;
2. Ljubljani, NMS 1610/3, iz Avguštinskega samostana, B4 (Slika 3);
3. Ljubljani, NUK R II. 6632/3, B4;
4. Ljubljani, Slovanska knjižnica, F34/1-4; 2., 3., in 4. zvezek, B4;
5. Pulju, Zgodovinski in pomorski muzej Istre, PPMI-65837, 3+4 zvezek, kupili v Zagrebu, B1;
6. Solkanu, Zbirka D. in M. Brezigar, inv. št. 4933, na hrbtni strani datirano 1690, B3 (Slika 5).

Med pregledanimi izvodi, ki imajo za prevleko **pergament**, smo našli tudi na izvod, ki ima kot oporo tanko leseno desko in je v privatni lasti.⁵² Vsi ostali izvodi v tej skupini imajo oporo iz lepenke. Take izvode hranijo:

1. Brdo pri Kranju, Grad Brdo, knjižnica, 154, 4 zvezki, žig knjižnice, najbrž iz Rintelna v spodnji Saški, B1 (Slika 2);
2. Celje, Osrednja knjižnica, D-Rr 1182, 4 zvezki, exlibris z grbom, B2;
3. Gorica, Knjižnica deželnih muzejev v Gorici, inv. št. 103, 1463, 2 debela zvezka, B3;
4. Kamnik, Frančiškanska knjižnica, Nd 26 R2, 1., 2. in 4. zvezek, B2;
5. Kranj, Mestna knjižnica, trezor, brez signature, 2 debela zvezka, B2;
6. Ljubljana, SAZU Jh II 6462, 2 debela zvezka, B2;
7. Ljubljana, SAZU II 6462/U, 4 zvezki, B2, B3;
8. Ljubljana, Trubarjev antikvariat, 4 zvezki, dražba 2023, B4;
9. Ljubljana, Carniola Antiqua, 4 zvezki, B1;
10. Ljubljana, privatna last, 2 debela zvezka, B1 (Slika 6);
11. Nürnberg, Knjižnica nemškega muzeja, 4^og. 6429, G.f. 134, I., en (1+2) debel zvezek, B1;
12. Ravne na Koroškem, Knjižnica dr. Franca Sušnika, 2. 3. in 4. zvezek izvoda, B2;
13. Pulj, Zgodovinski in pomorski muzej Istre, PPMI 65836, 1. in 2. zvezek, B2;
14. Zagreb, HAZU, R-910/3, 3 zvezek, iz zbirke Ivana Kukuljevića Sakcinskega, B2.

V skupini izvodov, ki so vezani v pergament, ima veliko izvodov temno zeleno obrezo, nekateri pa tudi zelenkast ošpric, med temi izvodi nikoli ne srečamo

⁵² Izvod je bil 7. novembra 2024 pregledan v antikvariatu »Antika Carniola« na Trubarjevi ulici 9 v Ljubljani, je v izvorni vezavi; vsi zvezki, imajo desno spodaj liste KB poškodovane od vlage, K-R poseg ugotovitve listov je bil izveden brez razvezave.

rdečkastih obrez. Pri zelenih obrezah moramo opozoriti na informacijo, ki smo jo prejeli precej pozno (šele 18. avgusta 2025) s strani pristojnih iz knjižnice Nacionalnega muzeja v Nürnbergu, kot odgovor na prošnjo za boljše posnetke njihovega izvoda (poslano 6. januarja 2025).⁵³ Sporočili so nam, da je knjiga na listi toksičnih knjig in zato nedostopna. Na dodatno vprašanje kaj je vzrok za toksičnost so odgovorili s pojasnilom konservatorsko-restavratorskega oddelka, da je vzrok barva obreze in da je bilo pri RFA spektroskopski analizi ugotovljeno, da barva obreze vsebuje izjemno veliko količino arzena. Kot barvilo je bil namreč uporabljen pigment arzenov (III) sulfid avripigment, ki je sicer oranžno rumenega odtenka a v kombinaciji z modrim pigmentom da zelenkast odtenek. Tak temno zelenkast pigment je bil od 16. do 19. stoletja pogosto uporabljen za obarvanje obrez na knjigah. Tovrstna praksa je izzvenela, ko so bila v 19. stoletju odkrita rumena barvila, ki niso vsebovala arzena.

Opozarjamo, da bi bilo pri rokovanju s temi izvodi potrebno opozorilo, da se uporabljajo nitrilne (ne bombažne) rokavice in po potrebi maska čez usta in nos. Nismo pa prepričani, da je nujen tako drastičen ukrep, da postane knjiga nedostopna.

Največ ohranjenih izvodov je vezanih v rjavo **taninsko strojeno usnje**. Med njimi so tudi bolj razkošno okrašene platnice, npr.: KIP Ptuj, ki izhaja iz gradu Dornava, UKM SR II 2148, Knjižnice Cirila Kosmača v Tolminu ali izvod v splošni in posebni zbirki Madžarske nacionalne Széchényi knjižnice. V to skupino sodijo izvodi, ki jih hranijo:

1. Bogenšperk, Grad Bogenšperk, sign. 56, 4 zvezki, B3 (Slika 1),
2. Budimpešta, MNSK, splošna zbirka, sign. 505.158, 4 zvezki, B2,
3. Budimpešta, MNSK, posebna zbirka, sign. 2761, 4 zvezki, B2,
4. Celje, Osrednja knjižnica, D-Rr 1182, 3 zvezki, iz FZC, B4,
5. Cerknica, Knjižnica Jožeta Udoviča, sign. 61152, 2 debela zvezka, B4 (Slika 4),
6. Ljubljana, Arhiv RS, AS P 1015 4°, samo 3. zvezek, B3, B4,
7. Ljubljana, NUK R II 361 643, B2,
8. Ljubljana, SAZU II. 713 TR, B2,
9. Ljubljana, SAZU II 11161/3H, samo 3. zvezek, B3, B4,
10. Ljubljana, SEM, inv. št. 903001165, 4 zvezki, B4,
11. Ljubljana, TMS, inv. št. 1784, ohranjen samo 1. zv., B4,
12. Ljubljana, Semeniška knjižnica, SK, V, XIII, 1č-4č, B4,
13. Maribor, UKM MK XIX, Maistrov izvod, 3 zvezki, B3,
14. Maribor, UKM SR II 2148, iz FZC, B2, B3,
15. Novo mesto, Kapiteljska knjižnica, KK III, ohranjen samo 3. zvezek, A3,

⁵³ Glej tudi stran 55.

16. Novo mesto, Knjižnica Mirana Jarca, KMJ II 1799, 3 zvezki iz različnih kompletov, B2, B3,
17. Nürnberg, Mestna knjižnica, 978 2°, največji izvod, 4 zvezki, A2,
18. Ptuj, Knjižnica Ivana Potrča, KIP N-16214D, 2, 3 in 4 iz gradu Dornava, B2,
19. Ravne na Koroškem, Knjižnica dr. Franca Sušnika, samo 1. zvezek, B2,
20. Ptuj, Minoritski samostan, samo zvezek 2, B4,
21. Tolmin, Knjižnica Cirila Kosmača, iz dveh kompletov (1+4 in 3), manjka 2. zv., B2,
22. Trst, Semeniška knjižnica, ohranjen samo 2. zvezek, B4,
23. Sežana, Kosovelova knjižnica, sign. 0176069-72, 4 zvezki, B4,
24. Solkan, Zbirka D. in M. Brezigar, 3. zvezek (od prevleke so ohranjeni samo fragmenti) in 4. zvezek, B1, B2,
25. Zagreb, HAZU, R-910, 1., 2. in 4. zvezek (iz dveh kompletov), B4,
26. Zagreb, Metropolitanska knjižnica Zagrebške nadškofije, M 11249, 4 zvezki, A1.

Izvodi v kasnejši vezavi. Med njimi so izvodi, ki so bili vezani kasneje, preplatničeni, prevezani ali restavrirani (K-R). Takih primerov je 23; najdemo jih na naslednjih izvodih:

1. Brežice, Posavski muzej Brežice, sign. 393, K-R poseg verjetno konec 20. stol. v Sloveniji, B3,
2. Kamnik, Frančiškanski samostan, Nd 26 R2, samo 3. zv., papirna prevleka, iz drugega kompleta kot ostali trije zvezki, B2,
3. Krško, Valvasorjeva knjižnica Krško, PO 908, D 599, delna prevezava verjetno druga pol. 19. stol., B2,
4. Gorica, Mestna knjižnica Isontina, Rare e Pregio a 12/1-4, prevezano verjetno konec 19. stol., B4,
5. Gorica, Semeniška knjižnica, 238a XVII, 002718, prevezano verjetno konec 19. stol. in leta 2021 K-R poseg v Gorici, B4,
6. Ljubljana, Frančiškanski samostan, 10A, dar Luke Vodnigka, vezava 18. stol. sodi v sklop t. i. Škerpinovih vezav, B1,
7. Ljubljana, NMS Narodni muzej Slovenije, NMS 1610/1-8, prevleka papir, verjetno 19. stol., B4,
8. Ljubljana, NUK R 117 453, prevleka črno usnje, verjetno konec 18. stol., B4,
9. Ljubljana, UL, Filozofska fakulteta, Odd. za zgodovino, taninsko usnje, preplatničeno in delno restavrirano, verjetno konec 20. stol. v Sloveniji, B1,
10. Ljubljana, Nadškofija Ljubljana, NPK, 4683 B/1-8, prevleka papir, verjetno 19. stol., B3,

11. Ljubljana, biblioteka SAZU, sign. II 203058/1–4, prevleka marmoriran papir in usnje na hrbtu, zapuščina Zore Koren Škerk iz Trsta, B3,
12. Ljubljana, biblioteka SAZU, sign. II. 11161, iz 4 kompletov, 1, 2 in 4 prevezani, 3. zvezek K-R poseg v ARS⁵⁴, B2, B4,
13. Ljutomer, Splošna knjižnica, sign. 0000005915-18, vezava verjetno konec 19. stol., B2,
14. Nova Gorica, Goriška knjižnica F. Bevka, II. 10313, usnje – marmoriran papir, K-R poseg konec 20. stol. v Sloveniji, B3,
15. Novo mesto, Knjižnica Mirana Jarca, KMJ PZ 908, 4 zvezki, K-R poseg konec 20. stol. v Sloveniji, B3,
16. Novo mesto, Knjižnica Mirana Jarca, KMJ PZ 908, 3 zvezki, K-R poseg konec 20. stol. v Sloveniji, B3,
17. Novo mesto, Frančiškanski samostan, taninsko usnje, K-R poseg, verjetno v Arhivu R Slovenije, B2,
18. Maribor, UKM. R II. 2148, K-R poseg verjetno Graz., B4,
19. Murska Sobota, Pokrajinska in študijska knjižnica, R 268, vezava verjetno iz začetka 19. stol. B2,
20. Reka, Univerzitetna knjižnica, Fium.I.B. 13-14, prevezava verjetno iz začetka 20. stol., B2,
21. Trst, Državna knjižnica Stelio Crise, inv. 176775, preplatničen, verjetno konec 18. stol., B4,
22. Trst, Državna knjižnica Stelio Crise, inv. 194686, preplatničen, verjetno konec 18. stol. B4,
23. Trst, Mestna knjižnica Attilio Hortis, sign. 296461, R.P. 060000334, preplatničen verjetno 20. stol. v Italiji, B4.

Primerjava papirja v pregledanih izvodih Slave

Papir v spojnih listih

Spojni listi so del knjižne vezave; dodan je bil ob vezavi ali prevezavi in ni del knjižnega bloka. Papirji v spojnih listih se razlikujejo od izvoda do izvoda. Skupno jim je le to, da je bil papir, ki so ga knjigovezi uporabljali za spojne liste, praviloma po svojih lastnostih nekoliko debelejši oz. močnejši kot papir, na katerega je bil natisnjen knjižni blok. V pregledu niso bili deležni bolj natančne obravnave, ker pri tej raziskavi nimajo posebne vloge, saj so dodani ob vezavi, ki je bila izvedena v različnih knjigoveških delavnicah. Kljub temu smo jih bežno pregledali in ugotovili, da so vodni znaki v papirjih uporabljeni

⁵⁴ Jedert Vodopivec, et al., 2014, 131–171.

za spojne liste v vezavah, ki so nastale konec 17. stol. ali na začetku 18. stol., medsebojno različni in drugačni od VZ, najdenih v knjižnem bloku. V pregledanih izvodih nismo zasledili nobene medsebojne povezanosti med vezavami in papirji v spojnimi listih.

Papir v prilogah

Papir v 24 grafičnih prilogah smo izpustili iz raziskave, ker niso bili del tiska knjižnega bloka. Priloge so bile tiskane ločeno in vstavljene v knjižni blok pred vezavo. Pri pregledu smo ugotovili, da se v grafičnih prilogah v skupini A pojavljata vodna znaka mali grb z ANH in veliki grb z MH.⁵⁵

Grafične priloge v ostalih izvodih nimajo vodnega znaka. Papirji so praviloma tanjši, vlaknina je enakomerno razvlaknjena, ni opaziti skupkov vlaken in nečistoč. Skratka papirji, na katerih so natisnjene celostranske grafične priloge v skupini B, so praviloma višjega ali enakega kakovostnega razreda kot papirji v knjižnih blokih v skupini B. V teh papirjih nismo zasledili nobenega vodnega znaka.

Papir v knjižnem bloku

Papir v knjižnem bloku je tisti papir, na katerega so natisnili vsebino dela. V primeru izvodov Slave iz leta 1689 se papirji očitno razlikuje po vodnih znakih, strukturi, barvi oz. porjavitvah, debelini, otipu in zvoku. To nas je pravzaprav najbolj presenetilo in temu delu smo se najbolj posvetili.

Polje tiska je v vseh pregledanih izvodih enako veliko in znaša 291×172 mm.⁵⁶ To je pričakovano dejstvo, saj postavitve tiskarske strani niso spreminjali; menjavali so samo papir.⁵⁷

Velikost knjižnega bloka je odvisna tudi od velikosti izbranega papirja za tisk knjižnega bloka. Ker je bil papir v tistih časih pomemben strošek, so bili pri izbiri in velikosti papirja racionalni. Poleg tega je velikost vplivala tudi na porabo materiala za vezavo, npr.: usnja ali pergamenta za prevleko, lepenke za oporo in papirja za spojne liste.⁵⁸

Na podlagi pregledanih izvodov ugotavljamo, da glede velikosti KB izrazito izstopata izvoda v skupini A v:

⁵⁵ Dragojević, osebna komunikacija.

⁵⁶ Vodopivec, 2016, 84–88.

⁵⁷ Gaskel, 1985, 118–141.

⁵⁸ Magić, 2012, 55.

1. Mestni knjižnici v Nürnbergu (388 × 250 mm) in
2. Metropolitanski knjižnici v Zagrebu (374 × 241), ki je za 14 mm nižji in 9 mm ožji od izvoda v MK Nü.

Vodni znaki

V papirjih knjižnih blokov smo zasledili več različnih vodnih znakov, vendar so prevladovali trije: manjši grb z ANH (Slika 7), večji grb z MH (Slika 8) in Hermesov križ z AD (Slika 13).

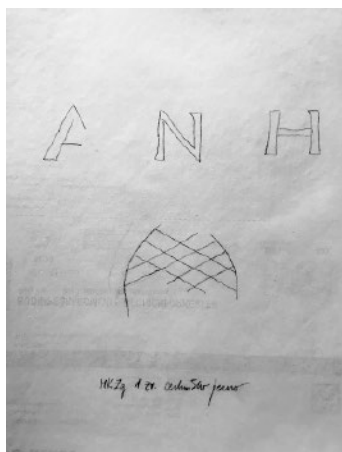
Glede na pojavnost in pogostnost posameznih vodnih znakov smo izvode razdelili v dve skupini:

1. skupina A, kjer sta večinska vodna znaka manjši grb s črkami ANH in večji grb s črkama M in H in v
2. skupino B, kjer je najpogostejši vodni znak t. i. Hermesov križ s črkama A in D.

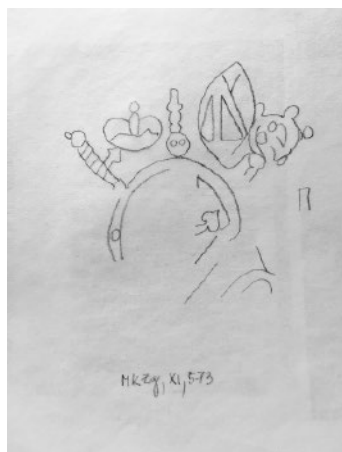
Pomembno je poudariti, da vodnih znakov iz skupine A ne srečamo v skupini B in obratno.

A: Izvodi z vodnimi znaki manjši grb z ANH in večji grb z MH:

Izvodi s temi vodnimi znaki so med pregledanimi samo trije: Valvasorjev osebni izvod, hranjen v Metropolitanski knjižnici v Zagrebu, izvod iz Mestne knjižnice v Nürnbergu in izvod (ohranjen samo 3 zvezek), hranjen v Kapiteljski knjižnici v Novem mestu. V vseh teh treh izvodi so vsi papirji brez porjavitev ter imajo izrazit zvok, a so med izvodi očitne razlike v papirjih, ki se odražajo v videzu, debelini in otipu.

Slika 7: Vodni znak, mali grb z ANH.

Slika 8: Vodni znak, veliki grb z MH.

A1: V **Metropolitanski knjižnici Zagrebske nadškofije (MK ZgN)** hranijo Valvasorjev osebni izvod, kar dokazuje tudi njegov exlibris. Ohranjen je v celoti, vezan je v 4 zvezke ob tem, da imajo prvi trije izvorno temno rjavo taninsko usnjeno prevleko, ki je na hrbtu okrašena v tehniki zlatotiska, četrti zvezek pa je na novo prevezan.⁵⁹

Papir v tem izvodu je mlečno bel, brez porjavitev in ima izrazit zvok. Papirji v knjižnem bloku so medsebojno precej nehomogeni: različnih debelin, hrupavosti, imajo izrazite skupke vlaken, neenakomernost pri izdelavi listov in imajo vključke nečistoč, kar nedvomno kaže na to, da je bil uporabljen papir nižjega cenovnega razreda.⁶⁰ (Slika 10)

A2: Izvod v **Mestni knjižnici v Nürnbergu (MK Nü)** je ohranjen v celoti, vezan je v 4 enako vezane zvezke, ki jih prekriva svetlo rjava taninska usnjena prevleka brez dekoracije. Prvi trije zvezki so zelo dobro ohranjeni, tako vezava kot papir knjižnega bloka. V 4. zvezku pa je papir ob spodnjem robu knjižnega bloka nekoliko poškodovan zaradi izpostavljenosti vlagi.⁶¹

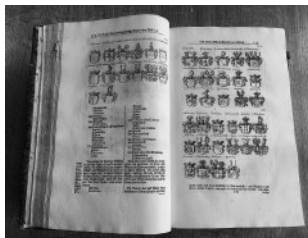
Papir v vseh 4 zvezkih je mlečno bel, brez porjavitev in ima izrazit zvok. Papir je za razliko od Valvasorjevega osebnega izvoda (MK ZgN) homogen, enake debeline, enakomerno površinsko obdelan, vsebuje le manjše skupke vlaken in nima vključkov nečistoč. Lahko rečemo, da je bil uporabljen papir višjega cenovnega razreda. (Slika 11)

A3: V **Kapiteljski knjižnici Škofije v Novem mestu (KK Nm)** je ohranjen samo tretji zvezek Slave, ki je občutno manjši od izvoda v Zagrebu in Nürnbergu. Vezava je delno izvirna. Hrbtni del je bil (verjetno konec 19. stol.) utrjen in prekrit z novejšim temno rjavim usnjem, medtem ko sta platnici iz lepenke prekrite z izvorno prevleko iz temno rjavega taninskega usnja. Papir v knjižnem bloku ima izrazit zvok, je homogen, enake debeline, z vidnimi sledovi sita in opaznimi manjšimi skupki vlaken in nima vključkov nečistoč, lahko rečemo, da je bil uporabljen papir višjega cenovnega razreda. (Slika 12)

⁵⁹ Za Hrvaško je namreč 4. zvezek najbolj zanimiv, zato je bil verjetno več v rabi in posledično verjetno tudi bolj poškodovan. Ta četrti zvezek (T4) je bil, sodeč po izgledu in uporabljenih materialih na platnici, prevezan v 2. pol. 20. stoletja. Odložili so se za celotno prenovu platnice (prevleka, opore in spojnih listov), pri čemer žal ni ohranjeno nič od izvirne platnice. Današnja K-R praksa ne dopušča več tako radikalnih posegov.

⁶⁰ Vodopivec, 2014, 156–157.

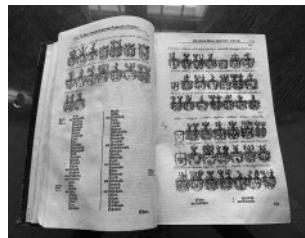
⁶¹ Ob spodnjem delu tega 4. zvezka se je v knjižnem bloku pojavila plesen, kar nakazuje, da je bil ta zvezek zagotovo določen čas hranjen v vlažnem prostoru. Ker ostali trije zvezki niso poškodovani s plesnijo, je zelo verjetno, da je bil ta zvezek določen čas hranjen ločeno od ostali treh.

Slika 10: Izvod, hranjen v Metropolitanski knjižnici Nadškofije v Zagrebu, 3. zvezek, IX/114–115.

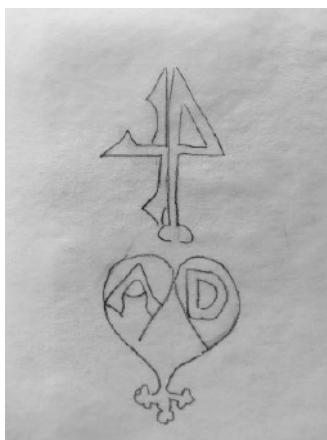
Slika 11: Izvod, hranjen v Mestni knjižnici v Nürnbergu, 3. zvezek, IX/122–123.

Slika 12: Izvod, hranjen v Kapiteljski knjižnici Škofije v Novem mestu, 3. zvezek, IX/118–119.

B: Izvodi z vodnimi znaki Hermesov križ (HK) z AD.

V vseh ostalih pregledanih izvodih je zaslediti drugačen prevladujoč vodni znak: t. i. Hermesov križ z AD. (Slika 13) Znotraj te skupine smo pri papirjih v KB zasledili precejšnje razlike v barvi, otipu in zvoku papirja. Prav ta različnost je glavni vzrok za to raziskavo.

Slika 13: Vodni znak Hermesov križ z AD, ki ga najpogosteje srečamo v skupini B, nikoli pa v skupini A.

B skupino izvodov smo po porjavitvah papirja razdelili v več podskupin⁶²:

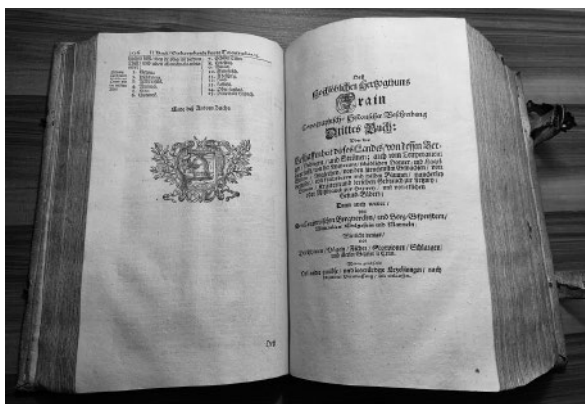
- B1 – brez porjavitev, 8;
- B2 – z malo porjavitvami, 21;
- B3 – z več porjavitvami, 11;
- B4 – z izrazitimi porjavitvami, 20;

⁶² Bralca opozarjamo, da so porjavitve vidne s prostim očesom bolj izrazite, kot jih je zaznal fotoaparat in so reproducirane v publikaciji.

- B1, B2, B3, B4: izvodi, ki so sestavljeni iz različnih prvotnih kompletov, kjer imajo posamezni zvezki različne porjavitve, 8.

B1: Izvodi brez porjavitve papirja:

1. Brdo pri Kranju, grad Brdo, knjižnica, 4 zvezki, pergament;
2. Ljubljana Frančiškanska knjižnica, 2 zvezka, galunska koža (Slika 14);
3. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, FF, oddelek za zgodovino, 2 zvezka, taninsko usnje, K-R poseg;
4. Ljubljana, privatna last, 2 zvezka, pergament;
5. Ljubljana, antikvariat Carniola Antiqua, nov. 2024, 4 zvezki, pergament;
6. Nürnberg Germanski nacionalni muzej, 1+2 zvezek, pergament;
7. Pula ZgPoM Istre, 3+4 zvezek, galunska koža, slepi odtisi pečatnikov, kupili v Zagrebu;
8. Trst, Univerza v Trstu, Humanistična knjižnica, manjka 3 zvezek, taninsko usnje.

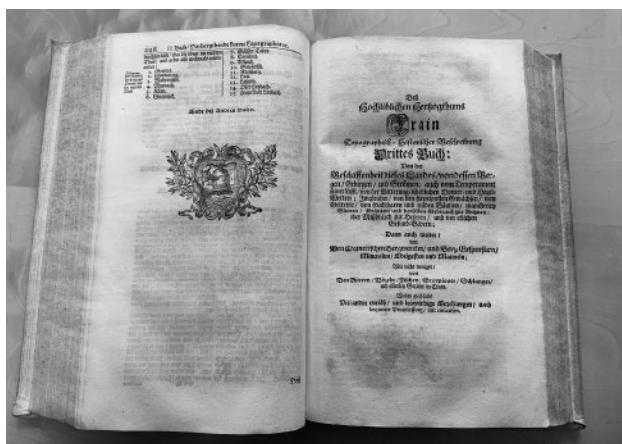

Slika 14: Izvod, ki ga hrani Frančiškanska knjižnica Frančiškanskega samostana v Ljubljani, 1. zvezek, VI/370, skupina B1.

B2: Izvodi z malo porjavitvami papirja 21:

1. Budimpešta, Madžarska nacionalna Széchényi knjižnica, Posebna zbirka, 4 zvezki, prevezava marmoriran papir, hrbet usnje z dekoracijo v zlatotisku.
2. Budimpešta: Madžarska nacionalna Széchényi knjižnica, Splošna zbirka, sign. 505.158, 4 zvezki, taninsko usnje, na hrbtu dekoracija v zlatotisku.
3. Celje: Osrednja knjižnica, D-Rr 1182, 4 zvezki, pergament.
4. Kamnik Frančiškanska knjižnica, 4 zvezki, pergament (1,2,4) in papir (3).
5. Kamnik MM Kamnik, MM.K 8077, 4 zvezki, les, galunska koža (Slika 15).
6. Kranj, Mestna knjižnica, 2 zvezka, pergament.
7. Krško, Valvasorjeva knjižnica, PO 908, D599, 4 zvezki, preplatničenje.

8. Ljubljana, Arhiv RS, P 1015/3 4°, samo 3. zvezek, taninsko usnje.
9. Ljubljana, NMS 1625, 4 zvezki, galunska koža.
10. Ljubljana, NUK, R II 361 643, 4 zvezki, taninsko usnje.
11. Ljubljana, NUK R117 455, 4 zvezki, skoraj črno usnje.
12. Ljubljana, SAZU II 711–714 TR, 4 zvezki, taninsko usnje, Adolf Robida.
13. Ljubljana, SAZU Jh II 6462, 2 zvezka, pergament.
14. Ljutomer, Občinska knjižnica Ljutomer, 0000005915-18, 4 zvezki, kasnejša vezava, skoraj črno usnje.
15. Nova Gorica, Škrabčeva knjižnica, XIII 234–237, 4 zvezki, taninsko usnje.
16. Novo mesto, Frančiškanski samostan, 4 zvezki, taninsko usnje, K-R poseg.
17. Reka, Univerzitetna knjižnica, Fium. I. B. 13–14, 4 zvezki, prevezava marmoriran papir, hrbet usnjen.
18. Pula, ZP muzej Istre, OOMI-65836-37, 2 zvezka, pergament.
19. Ptuj KIP Ptuj, N 1621 4D, 4 zvezki, 1 marmoriran papir, 2, 3 in 4 taninsko usnje, Dornava.
20. Tolmin, Knjižnica Cirila Kosmača, 3 zvezki, manjka 2. zvezek, taninsko usnje.
21. Zagreb, Biblioteka HAZU Zagreb, R-910/3, 3. zvezek, pergament iz zbirke I. K. Skalcinskega.

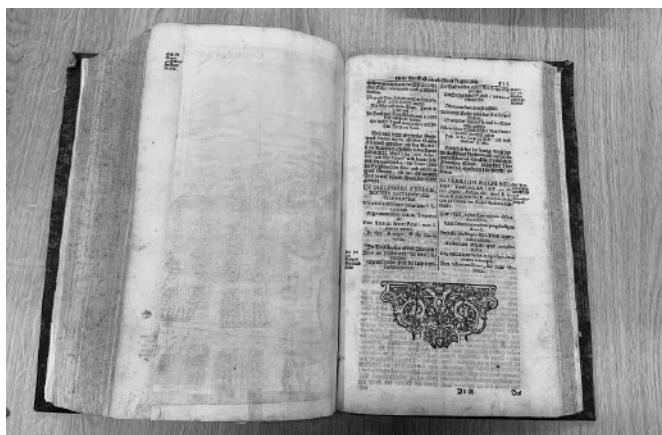

Slika 15: Izvod, ki ga hrani Medobčinski muzej v Kamniku, 1. zvezek, II/296–297, skupina B2.

B3: Izvodi z več porjavitvami 9:

1. Bogenšperk, grad Bogenšperk, sign. 56, 4 zvezki, taninsko usnje.
2. Gorica, Knjižnica pokrajinskih muzejev, sign. 103, 1463, 2 zvezka, taninsko usnje.
3. Ljubljana, Nadškofija, Škofijska pastoralna knjižnica, B1/8, 4683, 8 zvezkov, papir.

4. Ljubljana, Biblioteka SAZU, II 203058, 4 zvezki, usnje – marm, papir, zapuščina Z. Koren Škerk.
5. Maribor, UKM, MK XIX, Majster, 3 zvezki, manjka 2. zvezek, taninsko usnje (Slika 16).
6. Maribor, UKM, SR II 2148, 4 zvezki, taninsko usnje, 3 prevezan, novo usnje.
7. Nova Gorica, Goriška knjižnica Franceta Bevka, II 10313, 3 zvezki, 3. zvezek manjka, usnje – marmoriran papir, K-R poseg.
8. Novo mesto, Knjižnica Mirana Jarca, PZ 908, 4 zvezki, pergament, K-R poseg.
9. Novo mesto, Knjižnica Mirana Jarca, PZ 908, 3 zvezki, pergament, K-R poseg.

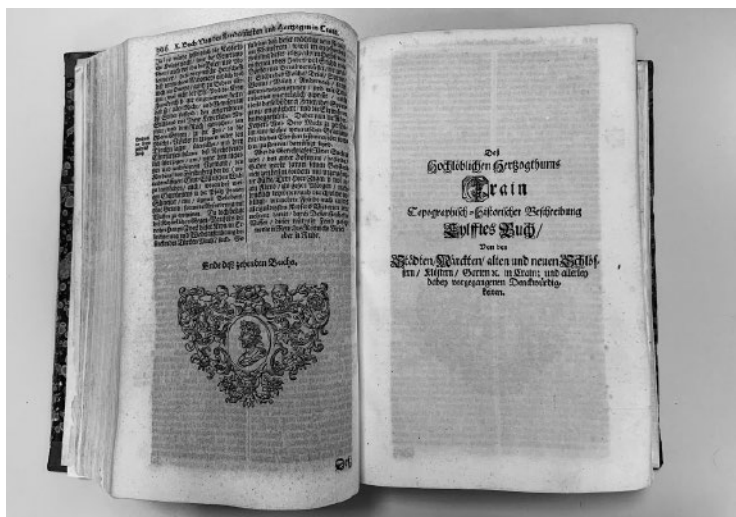

Slika 16: Izvod, ki ga hrani Univerzitetna knjižnica v Mariboru, UKM, SRII 2148, 4. zvezek, XV/535, skupina B3

B4: Izvodi z izrazitimi porjavitvami 20:

1. Celje, Osrednja knjižnica, D-Rr 1182, FZC, 3 zvezki, taninsko usnje, delna prevezava.
2. Cerknica, Knjižnica Jožeta Udoviča, sign. 61151, 61152, 2 zvezka, taninsko usnje, K-R poseg, kupili v Münchnu 2007.
3. Gorica, Mestna knjižnica Isontina, 12057, 186831, 4 zvezki, prevezava.
4. Gorica, Semeniška knjižnica, 238a XVII, 002718, 4 zvezki, prevezava, K-R poseg, (Slika 17).
5. Ljubljana, MK Trubarjev antikvariat, dražba 2023, 4 zvezki, pergament.
6. Ljubljana, NUK R 117455, prevleka tanko črno usnje, verjetno začetek 19. stol.
7. Ljubljana, NUK, R II 6632, 4 zvezki, galunska koža, iz Avguštinskega samostana.

8. Ljubljana, NMS 1610, 8 zvezkov, papir.
9. Ljubljana, Semeniška knjižnica, SK V, VIII, 1č-4č, 4 zvezki, taninsko usnje.
10. Ljubljana, Slovenski etnografski muzej, SEM 903001165, 4 zvezki, taninsko usnje.

Slika 17: Izvod, ki ga hrani Semeniška knjižnica v Gorici, 238a XVII, 002718, 4. zvezek, X/396–397

11. Ljubljana, Tehniški muzej Slovenije, TMS, samo 1. zvezek, taninsko usnje.
12. Maribor, UKM II. 5405, klasična gimnazija Marburg, 4 zvezki, galunska koža.
13. Maribor, UKM R II. 2148, iz samostana Nazarje, preplatničen v nov pergament.
14. Ptuj, Minoritski samostan, samo 2. zvezek, taninsko usnje, podarjeno samostanu leta 1701.
15. Trst, Državna knjižnica Stelio Crise, sign. 194684, 4 zvezki, fond Pucalovich, preplatničeno, novejši svetlorjav maroken z zlatotiskom na hrbtu.
16. Trst, Državna knjižnica Stelio Crise, sign. 176775, 4 zvezki, delno preplatničen, na platnici ohranjeno temno rjavo taninsko usnje, hrbet novo usnje z zlatotiskom.
17. Trst, Mestna knjižnica Attilio Hortis, sign. 296461, 4 zvezki, rahlo marmorirano taninsko usnje, na hrbtu slepi odtisi pečatnikov.
18. Trst, Univerza v Trstu, Knjižnica in arhiv pisateljev in kulture, Sign. BASCR/Fonda Savio/A 0226/1–4, 4 zvezki, nov pergament.
19. Trst, Semeniška knjižnica, samo 2. zvezek, taninsko usnje.
20. Zagreb, Biblioteka HAZU, R-910, 3 zvezki, taninsko usnje.

B1, B2, B3, B4: Kombinirani izvodi z različnimi porjavitvami 8:

1. Ljubljana, Arhiv R. Slovenije, AS, P 1015 4, iz dveh kompletov, porjavitve: B3, B4, B2, B3+B4.
2. Ljubljana, Biblioteka SAZU, SAZU II 6462/U, iz dveh kompletov, porjavitve: B2, B2, B3, B3.
3. Ljubljana, Biblioteka SAZU, SAZU II 11161/3H, iz štirih kompletov, B2, B3+B4, B2, B4.
4. Ljubljana, Slovanska knjižnica, F 34, iz dveh kompletov, porjavitve: B2, B4, B2, B3.
5. Maribor, UKM, SR II 2148/1-4, 4 zvezki, iz treh kompletov, porjavitve: B3, B3, B2, B3.
6. Novo mesto, Knjižnica Mirana Jarca, II 1799/2,3,4, iz treh kompletov, B3, B2, B2.
7. Ravne na Koroškem, Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika, iz treh kompletov, porjavitve: B2, B2, B3, B2.
8. Solkan, zbirka Davida in Marinke Brezigar, iz štirih kompletov, B2, B2, B1, B2.

UGOTOVITVE IN DISKUSIJA

Pri pregledu izvodov Valvasorjeve Slave smo ugotovili, da imajo nekateri imetniki po več izvodov Slave, npr.: Biblioteka SAZU (5), UKM (4), NUK (3) in KMJ Novo mesto (3).

Na podlagi tipologije vezave in značilnosti papirja v KB smo ugotovili, da je v pregledani skupini vsaj 69 različnih izvodov Slave, saj so v nekaterih primerih skupine izvodov sestavljene iz dveh, treh ali celo štirih različnih prvotnih kompletov npr.: Biblioteka SAZU, Ravne na Koroškem, Arhiv Republike Slovenije, Knjižnica MJ Novo mesto, Biblioteka HAZU v Zagrebu, Pomorski in zgodovinski muzej Istre v Pulju, Zbirka Brezigar iz Solkana.

V nekaterih primerih so kompleti tudi nepopolni npr.: Knjižnica Germanškega muzeja v Nürnbergu, Minoritski samostan na Ptuj, Tehniški muzej Slovenije, Knjižnica Cirila Kosmača v Tolminu, Semeniška knjižnica v Trstu in Humanistična knjižnica Univerze v Trstu. Vse te raznolikosti so podrobneje predstavljene dodatku v Tabeli 1 str. 45–118.

Ugotovitve glede vezave

V času tiska prve izdaje Valvasorjeve Slave so tiskarji natisnjen knjižni blok prodajali naročnikom v nevezani obliki. To je povezano tudi s transportom

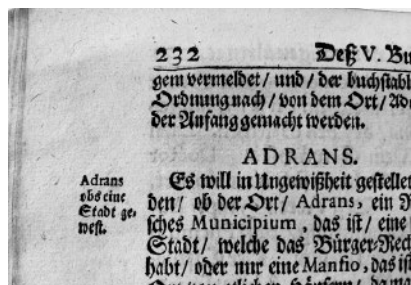
in dajatvami, saj je bil prevoz nevezanega knjižnega bloka cenejši.⁶³ Naročnik je nato dal knjižne bloke zvezati knjigovezom. Ti so izvedli strukturni del vezave po standardih, ki jih je narekovala takratna knjigoveška stroka. Zunanji izgled knjige, to je prevleka in njen dekorativni del, pa je bil praviloma izbran po okusu in finančnih zmožnostih naročnika.⁶⁴

Na podlagi pregleda ugotavljamo, da so bili izvodi z ohranjeno izvirno strukturo šivani večinoma na 5 konopljenih vezic, kot je značilno za knjige s konca 17. in začetka 18. stoletja. Opre v platnicah so v večini primerov iz lepenke, srečamo pa tudi še lesene opore.

Izvirne prevleke se pojavljajo v treh materialih. Prevladujejo izvodi, prekriti z rjavim taninskim usnjem (26); precej je izvodov, vezanih v pergament (14), nekaj tudi v galunsko kožo, dekorirano v tehniki slepih odtisov pečatnikov (7). Izvodov, ki so bili kasneje vezani, prevezani ali samo preplatničeni ali restavrirani, je 22.

Ugotovitve glede papirja

Vlakninska analiza papirjev Valvasorjeve grafične zbirke, ki jo je opravila kolegica dr. Andreja Dragojevič, je pokazala – kot pričakovano – lanena in konopljina vlakna, a so med njimi tudi identificirana posamezna vlakna bombaža in svile ter vključki ostankov slami podobnih delcev in tankih kratkih temnejše obarvanih vlaken.⁶⁵ Podobno vlakninsko strukturo smo zasledili tudi v papirju pregledanih izvodov Slave (Sliki 18a in 18b).

Slika 18a: V nekaterih izvodih so v papirju vidna temnejša vlakna. Npr. 1. zvezek, V/232, ki ga hrani Knjižnica oddelka za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Slika 18b: V nekaterih izvodih so v papirju vidna temnejša vlakna. Npr. 1. zvezek, VII/476, ki ga hrani Mestna knjižnica Kranj.

⁶³ Dr. Nicholas Pickwood, in dr. Anja Dular, osebna komunikacija.

⁶⁴ Magić, 2012, 55.

⁶⁵ Dragojevič et al., 2021, 8–10.

Ugotovitve glede papirja v skupini A

Na podlagi zgoraj navedenega lahko sklepamo, da so izvodi iz skupine A (MK v Nürnbergu, MK ZgN v Zagrebu in KKNM v Novem mestu) medsebojno povezani. Koliko je bilo takih odtisov, ne vemo.

Je pa zanimivo, da so tudi znotraj te skupine razlike v papirju. Papir knjižnega bloka **Valvasorjevega osebnega izvoda iz Metropolitanske knjižnice Zagrebske nadškofije** je različnih debelin, gladkosti oz. hrapavosti; v njem je precej nečistoč (drobci rje in drobnih stebelnih delov), skratka nižje kakovosti. Glede na to dejstvo predpostavljamo, da je mogoče ta izvod sestavljen iz poskusnih odtisov.

Izvod iz Mestne knjižnice v Nürnbergu je po kakovosti papirja drugačen. Papir v tem izvodu je v vseh štirih zvezkih enake debeline in gladkosti, ni nečistoč in nepravilnosti v izdelavi listov, torej je zelo visoke kakovosti. Sodeč po papirju lahko rečemo, da je eden od izjemnih izvodov, čeprav prevleka na platnici, ki je iz svetlejšega taninskega usnja in brez vsakršne dekoracije, tega ne kaže. Komu in zakaj je bil namenjen, ne vemo. Danes je hranjen v Mestni knjižnici v Nürnbergu, ne vemo pa, ali je v njej že od začetka kot morebitni t. i. obvezni izvod ali pa je bil zaradi drugih razlogov kasneje predan v nürnberško mestno knjižnico.

Izvoda iz Zagreba in Nürnberga izvoda sta podrobneje predstavljena v članku.⁶⁶

V **Kapiteljski knjižnici Škofije v Novem mestu** hranijo še en izvod z enakimi vodnimi znaki, a je ohranjen samo tretji zvezek. Pri pregledu smo ugotovili, da je papir enakomerne debeline in gladkosti in ne kaže nobenih nepravilnosti pri izdelavi listov ter nima nečistoč. Tudi ta papir kaže visoko kakovost, podobno papir v izvodu iz Mestne knjižnice v Nürnbergu.

Zakaj in kdaj je izvod (čeprav je ohranjen samo 3. zvezek) prišel v Kapiteljsko knjižnico v Novem mestu in kje so ostali zvezki, ni znano.

Izvoda iz MK ZgN v Zagrebu in MK iz Nürnbergu sta največja med vsemi pregledanimi. MK Nü meri 398 × 250 mm (388 × 250), izvod iz MK ZgN je malo manjši 382 × 245 mm (374 × 241).

Izvod iz Kapiteljske knjižnice Škofije v Novem mestu je občutno manjši 335 × 220 mm (327 × 210) in je podobne velikosti kot večina izvodov iz skupine B. Izvod je bil prevezan in zelo verjetno je, da je bil ob tem dejanju knjižni blok tudi obrezan; za koliko, ne vemo.

⁶⁶ Vodopivec, primerjava Slave iz Zagreba z izvodoma v Nürnbergu, oddano v tisk 2025.

Ugotovitve pregleda papirja skupine B

Vse ostale pregledane izvode smo na podlagi vodnih znakov uvrstili v skupino B. Prevladuje vodni znak z oznako HK z AD (slika 13) in v nobenem izvodu (tudi v bakroreznih prilogah v knjižnem bloku) nismo zasledili vodnih znakov z malim in velikim grbom, ki ju srečamo skupini A.

Vsi izvodi v skupini B so manjšega formata, ki se v povprečju giblje ok. 320–30 × 210–220 mm.

Pri pregledu papirja v knjižnih blokih skupine B smo ugotovili, da so papirji medsebojno zelo različni glede debeline, hrapavosti, nečistoč, skupkov vlaken, barve oz. porjavitve, zvoka, homogenosti, kompaktnosti in otipa. Ugotovili smo, da je porjavitev papirja povezana z zvokom in kompaktnostjo papirja. Papirji brez porjavitve so bolj kompaktni in imajo izrazit zvok. Za papirje z izrazitimi porjavitvami sta značilna cunjast otip in neizrazit zvok.

Na podlagi pregleda literature smo ugotovili, da so porjavitve v papirju lahko povezane s prisotnostjo kovinskih ionov⁶⁷, ostanki olja na tiskarskih ploščah⁶⁸, manjšo količino kalcija (Ca) in/ali s klejenostjo papirja z želatino in uporabo galuna.⁶⁹ Raziskovali smo naprej in iz podatkov iz literature ugotovili, da je porjavitev papirja pri Valvasorjevi Slavi najverjetneje povezana s klejenostjo papirja, uporabo galuna in manjšo vsebnostjo kalcija.⁷⁰

Zakaj je to tako?

Kot je splošno znano, so postopek izdelave papirja v evropske dežele prinesli Arabci preko severne Afrike na Iberski polotok in današnjo Italijo ter od tod naprej v evropske dežele. Arabci so tehnologijo prevzeli od Kitajcev, vendar so jo modificirali. Glavna razlika so bile celulozne surovine in način površinske obdelave papirja. Kitajci so kot celulozno surovino uporabili mehansko in termično obdelan les grmovnic in nekaterih drugih rastlin, ki so vlakninsko bogate. Kitajski način ne vključuje površinskega premazovanja, saj so po papirju zapisovali s čopiči in ne s peresi. Arabski način izdelave pa je v principu od kitajskega drugačen predvsem po uporabi rabljenih tekstilnih celuloznih vlaknin in v površinskem premazovanju oz. klejenju s škrobom.

Klejenje je bil in še vedno je pri izdelavi papirja pomemben postopek. Omogoča, da se črnila na vodni osnovi ob zapisovanju po papirju ne razlivajo.

⁶⁷ Šelih et al., 2007, 1476–8.

⁶⁸ Stijnman, 2000, 65–67.

⁶⁹ Brückle, 1993, Wendler Bainbridge, 2015, 4–6.

⁷⁰ Barrett, Mosier, 1995, 5–8

Klejivo papirju dà mehansko moč, preprečuje, da se ne strže prehitro in da ni cunjast (podobno kot pri škrobljenju tekstila). Tak papir je tudi bolj tog in zato ima ob listanju zvok.

V Italiji so se po prevzemu tehnologije izdelave papirja od Arabcev dogodile nekatere pomembne spremembe: uvedli so npr. vodne znake in kot klejivo namesto škroba uporabili želatino.⁷¹ Tak papir je bil v Evropi v uporabi celoten srednji vek vse do 19. stoletja, ko ročno izdelavo papirja nadomesti cenejša strojna izdelava in uporaba lesa kot celulozne surovine.

Za izdelavo kakovostnih ročno izdelanih papirjev za pisne dokumente so striktno pazili na vse faze izdelave papirja (izbira, obdelava razvlaknjevanje starih krp, kakovost vode, odsotnost zarjavelosti naprav, kakovost želatine kot klejiva, sušenje) in na visoko usposobljenost delovne sile. Seveda so bili taki papirji dragi.⁷²

S pojavom tiska, ko se je povečalo tudi povpraševanje po papirju, so iz ekonomskih razlogov opuščali ali spreminjali določene postopke. Ugotovili so, da za tiskarske namene lahko uporabijo papir nižje kakovosti, kot je papir namenjen za pisanje, kjer je moral biti papir čim bolj enakomeren in gladek, da je pero pri pisanju lepo teklo po papirju. Tiskarski papirji nižje kakovosti so praviloma tanjši, da je bila poraba vlaknine čim manjša, manj enakomerno izdelani, vsebujejo bolj ali manj izrazite skupke vlaken, lahko vsebujejo tudi vključke stebelnih vlakninskih ostankov, rje in drugih nečistoč.⁷³

Skratka, zlasti v deželah severno od Alp kmalu ugotovijo, da je za tisk bolj primeren papir, ki ni klejan⁷⁴, ker se nanj lažje in hitreje tiska ter da obdelava vlaken ni tako zelo pomembna kot pri papirju za pisanje s črnilom in peresom.

Klejenje papirja je bil zahteven in zamuden postopek in s tem tudi strošek.⁷⁵ Zato so predvsem v deželah S od Alp, kjer so bili bolj pragmatični, to fazo papirničarji (kot že povedano) pri izdelavi tiskarskih papirjev izpuščali.⁷⁶ Klejenje so opravljali knjigovezi po tisku pred vezavo. S tem so papirju dali potrebno mehansko moč, ki je bila nujna med postopkom vezave in kasneje pri uporabi knjige.⁷⁷ A tudi knjigovezi so bili racionalni in so klejenje izvedli bolj ali manj kakovostno (t. i. ponedeljkovi ali sobotni papirji)⁷⁸ v odvisnosti

⁷¹ Kolbe, 2004, 26–29.

⁷² Barrett, 1989, 1–108.

⁷³ Wendler Bainbridge, 2015, 3–12.

⁷⁴ Tiskarske barve so izdelane na oljni osnovi in se ne razlijejo po papirju tako kot črnila na vodni osnovi. Nekrejen papir jih hitro vpije in osuši, pri klejenih pa to traja dlje.

⁷⁵ Barrett et al., 2022, 50–58/80.

⁷⁶ Barrett et al., 2022, 6/26.

⁷⁷ Szirmai, 1999, 352.

⁷⁸ C. Baker v Barrett et al., 2022, 11/19.

od globine naročnikove denarnice.⁷⁹ Taki manj kakovostno klejani papirji so kasneje radi porjavili. To dejstvo npr. potrjuje raziskava ki je bila izvedena na knjigah v Semeniški knjižnici v Padovi, kjer je ugotovljeno, da vsebuje papir v knjigah, ki so bile tiskane v nemško govorečih deželah, izrazito velik delež porjavitev ter da je papir v knjigah, ki so bile tiskane v Italiji, skoraj brez porjavitev.⁸⁰ Podoben fenomen je raziskala tudi Abigail Wendler Bainbridge.⁸¹

Čas je pokazal, da je imelo klejenje papirja z želatino pomembno vlogo tudi s konservatorskega pogleda. Raziskave namreč potrjujejo, da prisotnost želatine zmanjšuje vpojnost nečistoč in s tem ščiti papir pred kemijskimi spremembami in tako upočasnjuje staranje papirja.^{82,83,84}

Iz obsežne raziskave na ročno izdelanem papirju, ki jo opravil Barrett s sodelavci, izhaja, da je v stoletjih po iznajdbi tiska kakovost tiskarskih papirjev upadla v primerjavi s kakovostjo srednjeveškega ročno izdelanega papirja.⁸⁵ Z nedestruktivnimi analizami so med drugim ugotovili, da imajo mlečno beli papirji večjo vsebnost kalcija (Ca) in želatine in manj železa (Fe) ter da prisotnost kalija (K) in žvepla (S) ni tesno povezana s svetlostjo papirja.⁸⁶ Tudi v raziskavi Andreje Dragojevič in sodelavk je bilo ugotovljeno enako. Analizirani papirji, ki imajo višjo vrednost svetlosti in manjšo vrednot rumenosti vsebujejo večjo vsebnost kalcija (Ca) in želatine.⁸⁷

To je tudi zelo verjetna razlaga za porjavitev papirjev v izvodih Slave. Seveda odgovore na naša vprašanja vidimo tudi v naravoslovnih preiskavah, a te je mogoče opraviti samo v za to usposobljenih laboratorijih s primernimi aparaturami in ustrezno usposobljenimi strokovnjaki ter ob podpori in soglasju lastnikov oz. skrbnikov posameznih izvodov in seveda z določenim finančnim vložkom. V danih razmerah do sedaj tega ni bilo mogoče izvesti. Upamo, da bo do izpeljave tovrstne raziskave nekoč prišlo.

Za dokončno potrditev in ugotovitev, zakaj se v knjižnih blokih iste izdaje Valvasorjeve Slave pojavljajo papirji s tako različnim videzom, otipom in barvo, je zagotovo nujno vedeti več tudi o logistiki tiska v tem času. Žal so mnoge podrobnosti šle v grob s tiskarskimi mojstri.

Relativno skopi podatki, kot jih npr. navaja Gerlanc, da je bila Slava natisnjena na treh različnih papirjih, *na izbranem finem papirju za najvišje*

⁷⁹ Barrett, osebna komunikacija.

⁸⁰ Orti, 2016, 40–47.

⁸¹ Abigail Wendler Bainbridge, 2015, 4–11.

⁸² Brückle, 1993.

⁸³ Kolbe, 2004, 26–39.

⁸⁴ Barrett, 1989, 1–55.

⁸⁵ Barrett et al., 2022, 58–64/80.

⁸⁶ Barrett et al., 2022, 14/26.

⁸⁷ Dragojevič et al., 2021, 18.

oblastnike, na srednje trpežnem papirju in večji del na dobrem a tanjšem papirju, ter podatek, ki ga navaja Steiner, »da so avtorji pri založbi Enter v tistem času poleg honorarja dobili tudi nekaj izvodov na »Schreib« papirju, ki je dovoljeval ročne vpise s črnilom, in nekaj izvodov na »Druck« papirju«, potrjujejo našo ugotovitev, da so bili za tisk Slave uporabljeni različni papirju, ki so bili tudi različno klejani.

Glede na to, da je papir v izvodih skupine A in B1, ki je mlečno bel, homogen, kompakten in ima izrazit zvok, lahko predpostavljamo, da so to izvodi iz naklade, ki je dovoljevala ročne vpise s črnilom. Taki papirji so bili dobro klejeni. Ostali del naklade (B2, B3, B4 in B5) pa je bil natisnjen verjetno na t. i. tiskarskem papirju, ki je bil glede na izrazitost porjavitev verjetno različno kakovostno klejan, verjetno tudi odvisno od plačila te storitve.

Vsekakor ostajajo še odprta vprašanja in dodatne raziskave na tem področju jih lahko pomagajo razjasniti.

ZAKLJUČEK

Na podlagi primerjave pregledanih izvodov Valvasorjeve Slave smo ugotovili, da imajo izvodi iste naklade prve izdaje iz leta 1689 v knjižnem bloku različen papir in na platnicah različne prevleke. Pri pregledu vezav smo ugotovili, da je največ izvodov, ki imajo ohranjeno sočasno vezavo, prekritih z rjavim taninskim usnjem; precej prevlek je pergamentnih, nekaj pa tudi iz galunsko strojene kože, in to ob tem, da imajo izvodi z galunsko prevleko v platnici lesene opore, preostali (razen enega primera) pa lepenko. Nekateri pregledani izvodi imajo zeleno ali zelenkasto obrezo, ki lahko vsebuje arzenov pigment. Izvodi z ohranjeno izvirno vezavo so večinoma šivani na 5 dvojnih konopljenih vezic. Ugotavljamo tudi, da med zunanjo podobo knjige in kakovostjo papirja v knjižnem bloku ni povezave.

V knjižnih blokkih pregledanih izvodov Slave smo ugotovili, da sta bili glede na vodni znak, uporabljeni dve skupini papirja: A in B.

V skupini A so samo trije izvodi: Valvasorjev osebni izvod, ki ga hrani Metropolitanska knjižnica Nadškofije v Zagrebu, izvod v Mestni knjižnici v Nürnbergu in izvod (samo 3. zvezek), ki ga hrani Kapiteljska knjižnica Škofije v Novem mestu. Papir v teh knjižnih blokkih ima enake vodne znake, je mlečno bel in ima izrazit zvok. Razlikuje pa se po otipu, debelini in razvlakljenosti vlaken.

V skupino B smo uvrstili izvode, ki imajo drugačne vodne znake, kjer prevladuje vodni znak t. i. Hermesov križ z AD. V tej skupini so vsi preostali pregledani izvodi. Papirji v knjižnih blokkih se medsebojno precej razlikujejo tako po barvi in porjavitvi kot po zvoku, otipu in tudi razvlakljenosti celulozne

vlaknine. Spraševali smo se, zakaj je to tako. Delno razlago za te ugotovitve smo dobili v strokovni literaturi, zlasti v obsežni študiji Timotija Barretta in sodelavcev. V našem primeru je najverjetneje glavni razlog za tako raznoliko potemnjenost papirja v načinu klejenja z želatino z dodatkom galuna.

Za dokončno potrditev razlogov, zakaj se v knjižnih blokih iste izdaje pojavljajo papirji s tako različnim videzom, otipom in barvo papirja, vidimo v nadaljevanju raziskave z naravoslovnimi instrumentalnimi metodami. Upamo, da jih bo v prihodnosti mogoče izvesti.

Drug problem, zakaj so papirji v različnih izvodih v isti izdaji in celo v istem zvezku tako različni, pa je zagotovo povezan tudi z logistiko tiska, a to področje je še precej neraziskano.

Vsekakor imamo na to temo še precej izzivov za nadaljevanje z raziskavami.

ZAHVALA

Vsem skrbnikom in lastnikom obravnavanih izvodov Valvasorjeve Slave se zahvaljujemo za možnost pregleda, vse podane informacije in dovoljenje za objavo fotografskega gradiva.

LITERATURA

Monografije

DRAGOJEVIĆ Andreja, *The Archdiocese of Zagreb Valvasor's Prints Collection – Papirji iz Valvasorjeve Grafične zbirke Zagrebske nadškofije*, doktorsko delo, Univerza v Ljubljani NTF, Ljubljana 2020.

GASKEL Philip, *A new Introduction to Bibliography-The Hend press Period 1500-1800*, Oxford University Press, Oxford (1985), 1-185.

GOLEC Boris, *Zemljiški gospod Janez Vajkard Valvasor in njegov urbar*, Arhiv Republike Slovenije in Javni zavod Bogenšperk, Ljubljana, 2015. 135 str.

KOVAČ Anton, *Valuable books, Incunabula & Manuscripts*, katalog, Slavica verlag, München, 2000, 66-68.

MAGIĆ Vladimir, *Metropolitanska knjižnica u Zagrebu: vodič The Metropolitan library in Zagreb: Guide*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2012.

MAGIĆ Vladimir, PELC Milan, ABAFFY Mirna, *Cimelia Metropolitana: povijest in knjižno blago Knjižnice Zagrebačke nadbiskupije*. Zagreb: Institut za povijest; Prvostolni kaptol zagrebački, 2016.

REED, R.: *Ancient Skins Parchments and Leathers*, Seminar Press, London 1972.

REISP Branko, *Kranjski polihistor*, Narodni muzej Slovenije, Ljubljana 1983.

SZIRMAI, Janos Alexander, *The Archaeology of Medieval Bookbinding*, 1999, 352.

Članki

BAKER, A. Cathleen, *From the Hand to the Machine: Nineteenth-Century American Paper and Mediums: Technologies, Materials, and Conservation*, Ann Arbor, MI: The Legacy Press, 2010. <https://rbm.acrl.org/index.php/rbm/article/view/370> (dostop: 8. 9. 2025).

BARRETT Timothy, MOSIER, Cynthea, *The Role of Gelatine in Paper Permanence in Wendler Bainbridge, Non-destructive analysis of selective discolouration*, Journal of the American Institute for Conservation, JAIC 1995, Volume 34, Number 3, Article 2 (pp. 173 to 186) <https://cool.culturalheritage.org/jaic/articles/jaic34-03-002.html> (dostop, 8. 10. 2025)

BARRETT Timothy, ORMSBY Mark, LANG B. Joseph: *Non-Destructive Analysis of 14th- 19th Century European Handmade Paper*, *Restaurator*, 2016, 1-43 https://www.researchgate.net/publication/301673744_Non-Destructive_Analysis_of_14th-19th_Century_European_Handmade_Papers (dostop 8. 10. 2025)

BARRETT Timothy, ORMSBY Mark, LANG B. Joseph, *Paper through Time: Nondestructive Analysis of 14th- through 19th-Century Papers*. University of Iowa. 2022. <http://paper.lib.uiowa.edu/> (dostop 8. 10. 2025)

BARRETT, Timothy, et al. *Paper trough Time: Discussuion: Noncronological Plots. Non-destructive Analysis of 14th- through 19th-Century Papers*. 2022, 11/19. <https://paper.lib.uiowa.edu/european.php> (dostop 8.10.2025)

BIDOVEC SINKOVIĆ Marija, Janez Vajkard Valvasor (1641-1693) Kronika avtorja in kronologija recepcije Slave Vojvodine Kranjske, *Studia Valvasoriana, Zbornik spremnih študij ob prvem integralnem prevodu Die Ehre Dess Hertzogthums Crain v slovenski jezik*, Zavod dežela kranjska, december 2014, 23-33.

BRÜCKLE Irene, *The Role of Alum in Historical Papermaking; The Abby Newsletter*, vol, 17, No. 3, 1993, <https://cool.culturalheritage.org/byorg/abbey/an/an17/an17-4/an17-407.html>

CERKOVNIK Gašper, *Ilustracije v Slavi vojvodine Kranjske, med dokumentom in umetnino. Studia Valvasoriana, Zbornik spremnih študij ob prvem integralnem prevodu Die Ehre Dess Hertzogthums Crain v slovenski jezik*, Zavod dežela kranjska, december 2014, 309-345.

DRAGOJEVIĆ Andreja et. al, *Characterization of seventeenth century papers from Valvasor's collection of the Zagreb Archdiocese. Heritage science*. 19 Mar. 2021, vol. 9, str. 1-20, <https://www.nature.com/articles/s40494-021-00507-2> (dostop 8. 10. 2025)

GOLEC Boris, *Rodbina Valvasor na Kranjskem, Od grajskega »služabnika« do nesmrtnega imena Valvasor, Studia Valvasoriana, Zbornik spremnih študij ob prvem integralnem prevodu Die Ehre Dess Hertzogthums Crain v slovenski jezik*, Zavod dežela kranjska, december 2014, 23-99.

KMECL Matjaž, *Novo »zaščitno vošenje« ob izidu Slovenskega prevoda celotne Časti in Slave Vojvodine Kranjske, Studia Valvasoriana, Zbornik spremnih študij ob prvem integralnem prevodu Die Ehre Dess Hertzogthums Crain v slovenski jezik*, Zavod dežela kranjska, december 2014, VII.

KOLBE Gesa, *Gelatine in Historical Paper Production and as Inhibiting Agent for Iron-Gall Ink Corrosion on Paper, Restaurator*, vol. 25, no. 1, 2004, pp. 26-39. <https://doi.org/10.1515/REST.2004.26>,

ORTI Giulia, The quality of the paper used in printed books of the 15th and 16th centuries in the Episcopal Seminary's library of Padova, *Book and paper conservation II*, Arhiv Republike Slovenije, Ljubljana, 2016, 40–47.

STEINER Harald, Das Autorenhonorar – seine Entwicklungsgeschichte vom 17. bis 19. Jahrhundert - Avtorski honorar - njegova razvojna zgodovina od 17. do 19. stoletja. Wiesbaden: Harrassowitz 1998, 63–66.

STIJNMAN Ad, Oil-based printing ink on paper, Bleeding, browning, blanching and peroxides, *Papier Restaurierung*, Vol. 1 (2000) 61–68.

Studia Valvasoriana, Prevod celotnega dela v Slovenščino, Zavod dežela Kranjska, Ljubljana 2014. <https://www.dezela-kranjska.si/slava-vojvodine-kranjske> (dostop 8. 10.2025)

Šelih Simon Vid et al, The Role of Transition Metals in Oxidative Degradation of Cellulose, *Polymer Degradation and stability*, 92, no.8, 2007, 1476–81.

TRPIN Pika, Misli na koncu večletne poti, *Studia Valvasoriana*, Zavod dežela Kranjska, Ljubljana (2014) 131–171.

VODOPIVEC Jedert et al. Papir v knjižnem bloku Slave vojvodine Kranjske iz leta 1689 = Paper in the text block of the book *The Glory of the Dutchy of Carniola. Papir : revija Društva inženirjev in tehnikov papirništva*, 2014, letn. 42, št. 12, str. 37–41.

VODOPIVEC Jedert, Valvasor's Glory of the Dutchy of Carniola, 1689, Vol. III : comparative analysis of binding structure and paper. V: Golob, Nataša (ur.), Vodopivec, Jedert (ur.). *Bookbinding : theoretical approaches and practical solutions*. Turnhout: Brepols, cop. 2017. Str. 227–250, ilustr. Bibliologia, 45.

VODOPIVEC Jedert et al, Slava vojvodine Kranjske 1689 : materialna podoba in konservatorsko-restavratorski poseg na 3. delu. V: Weiss Janez (ur.), et al. *Studia Valvasoriana : zbornik spremnih študij ob prvem integralnem prevodu Die Ehre Deß Hertzogthums Crain v slovenski jezik*. Ljubljana (2014) 131–171.

VODOPIVEC Jedert, Primerjava Slave iz Zagreba z izvodoma v Nürnbergu, *Janez Vajkard Valvasor - Kranjec po domovini, Evropejec po duhu*. Jernej Kotar ur., Javni zavod Bogenšperk, 2025, oddano v tisk.

WENDLER BAINBRIDGE Abigail, Non-destructive analysis of selective discoloration in two seventeenth century codices, *Journal of the Institute of Conservation*, 2015, vol 38, no. 1, 3–13 https://www.researchgate.net/publication/273961597_Non-destructive_analysis_of_selective_discolouration_in_two_seventeenth_century_codices (dostop 8. 10. 2025)

Internetni viri

FONDA SAVIO Antonio (1895–1973) zbiratelj, pisatelj, kulturni delavec, rodom iz Pirana, mož Letizzie Schmitz, hčerke Itala Sveva Schmitz. <https://eut.units.it/it/catalogo/guida-al-lascito-antonio-fonda-savio/68> (dostop 8. 10. 2025)

Novomeški Krajčev ponatis Valvasorjeve Slave, 1877–1879, <https://www.kamra.si/mm-elementi/krajceva-novomeska-izdaja-valvasorjeve-slave-vojvodine-kranjske/> (dostop 8. 10. 2025)

KUKULJEVIĆ SAKCINSKI Ivan (*1816, †1889) najplodnejši hrvaški pisatelj 19. stoletja https://sl.wikipedia.org/wiki/Ivan_Kukuljevi%C4%87_Sakcinski (dostop 8. 10. 2025)

Pivški dvorec Ravne, <https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/pivski-dvorec-ravne/> (dostop 8. 10. 2025)

Valvasorjeva Slava (*Valvsor's Glory*), dokumentarni film v slovenščini z angleškimi podnapisi, RTV Slo, režija Jadran Sterle in Tugo Štiglic, <https://365.rtvlo.si/arhiv/dokumentarci-izobrazevalni/174794645> (dostop, 11. 6. 2025)

Valvasor Vajkar, Janez (*1641, † 1693) baron, polihistor, risar, zbiralec, založnik, <https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi759993/> (dostop: 10. 9. 2024)

VILLANI, Stelio (*1919, †2018) fizik in bibliofil, <https://www.kosovelova.si/lokalno/villanijeva-zbirka/> dostop 8. 10. 2025)

Slava vojvodine Kranjske: <https://www.bogensperk.si/slava-vojvodine-kranjske.html> (dostop: 10. 9. 2024)

Studia Valvasoriana, 2014, <https://www.dezela-kranjska.si/slava-vojvodine-kranjske/o-prevodu> (dostop: 19. 9. 2024)

Oseba komunikacija

JEDLOVČNIK Janja, OK Celje: žig - BIBL. D. KÖNIGL. GYMN. ZU RINTELN: Najbrž gre za knjižnico gimnazije v kraju Rinteln v nemški zvezni deželi Spodnja Saška (https://de.wikipedia.org/wiki/Ernestinum_Rinteln).

JEDLOVČNIK Janja, OK Celje: morda gre pri Kreizbergu za viteza Friderika (Friedricha) Kreizberga, ki je bil leta 1849 nastavljen za gubernialnega svetovalca na Kranjskem (vir: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-ERTABO10>), sicer je menda bil avtor sicer anonimnega dela *Jakob Schell von und zu Schellenburg und seine Stiftungen* (<http://www.dlib.si/?URN=urn:nbn:si:doc-spl03vxl> in vir za to: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-PYG0DBWY>). Schöppl pa je morda povezan z Antonom Schöpplom (<https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi549409/>).

VALVASORJEVA SLAVA 1689: RAZLIČNE VEZAVE IN PAPIRJI, ZAKAJ?

Povzetek

V prispevku podajamo primerjavo vezav in papirjev v pregledanih izvodih Valvasorjeve Slave iz leta 1689. Našo pozornost je vzpodbudila zelo velika raznolikost v uporabljenem papirju, zlasti: videz, zvok, otip, debelina, barva in tudi tipologija vezave, ki ni enaka za vse izvode.

Vezave so nas zanimale, ker smo želeli ugotoviti, kakšna struktura in zunanja podoba je bila uporabljena v izvodih Slave. Papir v knjižnem bloku nas je pa zanimal zato, ker smo želeli poiskati razloge za vizualno in taktilno občutne razlike med uporabljenimi tiskarskimi papirji v posameznih izvodih prve izdaje ter tudi znotraj posameznega izvoda Valvasorjeve Slave iz leta 1689.

Zanimati nas je začelo kakšno je stanje in zakaj je to tako, zato smo se lotili raziskave literature in pregleda ohranjenih izvodov. Skupno je bilo pregledanih 69 izvodov: v Sloveniji 52 (v vseh javnih in cerkvenih ustanovah in pri nekaj zasebnikih), v Italiji 9 (Gorica in Trst), na Hrvaškem 4 (Pulj, Reka, Zagreb), na Madžarskem 2 (Budimpešta) in v Nemčiji 2 (Nürnberg),

Ugotoviti smo želeli, kakšna je bila sočasna vezava Slave, kakšen papir je bil uporabljen za tisk knjižnega bloka, kakšni vodni znaki so najdeni v uporabljenih papirjih, ali je bilo delo tiskano na več vrstah papirja in zakaj se v papirju pojavljajo porjavitve.

Na podlagi primerjave pregledanih izvodov Valvasorjeve Slave smo ugotovili, da imajo izvodi iste naklade iz leta 1689 različen papir in vezave. Ugotavljamo, da imajo izvodi z ohranjeno izvorno vezavo strukturno enak tip vezave, ki je značilen za knjige iz tega obdobja. V platnicah so v večini primerov opore iz lepenke, srečamo pa tudi lesene opore v primerih, ko je prevleka galunska koža, okrašena s slepimi odtisi pečatnikov in celo en primer, kjer je lesena opora pod pergamentno prevleko. Originalne prevleke se pojavljajo v treh materialih. Nekateri pregledani izvodi imajo zeleno ali zelenkasto obrezo, ki lahko vsebuje arzenov pigment. Prevladujejo izvodi, prekriti z rjavim taninskim usnjem (26), precej je izvodov prekritih s pergamentom (14), nekaj jih ima kot oporo lesene deščice, ki so prekrile z galunsko kožo (7), dekorirano s slepimi odtisi pečatnikov.

Pregledane izvode Slave smo, glede na vodne znake v knjižnih blokih, razvrstili v dve skupini papirja (A in B). V skupini A so samo 3 izvodi, in sicer v Metropolitanski knjižnici Nadškofije v Zagrebu, Mestni knjižnici v Nürnbergu in Kapiteljski knjižnici nadškofije v Novem mestu. Papir v teh knjižnih blokih ima enake vodne znake, je mlečno bel, ima zvok, a se razlikuje po otipu, debelini in razvlaknjenosti. V skupino B smo uvrstili papirje knjižnega bloka, ki imajo drugačne vodne znake. V njih prevladuje vodni znak Hermesov križ z AD, nikoli pa ne zasledimo vodnih znakov iz skupine A. Papirji v B skupini se medsebojno precej razlikujejo, tako po barvi kot po zvoku, otipu in tudi razvlaknjenosti. Manjši del izvodov (8) iz te skupine ima papir v knjižnem bloku povsem brez porjavitve, mlečno bele in z izrazitim zvokom (B1). V manjši meri izražene porjavitve (B2) ima 21 pregledanih izvodov. Z nekoliko več porjavitvami (B3) je 9 izvodov. Preostali del pregledanih izvodov (20) ima zelo izrazite porjavitve (B4). Zadnje kombinirano skupino tvorijo izvodi (8), ki so sestavljeni iz več prvotnih kompletov izvodov in imajo različne stopnje porjavitve. Ugotovili smo, da med zunanjo podobo vezave in kakovostjo papirja ni tesne povezave.

Spraševali smo se, zakaj je to tako. Delno razlago za te ugotovitve smo dobili v strokovni literaturi. V našem primeru je najverjetneje glavni razlog za potemnitve način klejenja papirja z želatino in galunom. Za dokončno potrditev razlogov, zakaj se v knjižnih blokih iste izdaje pojavljajo papirji s tako različnim videzom, otipom in barvo papirja, vidimo v nadaljevanju raziskave z naravoslovnimi instrumentalnimi metodami. Drug problem, zakaj so papirji v različnih izvodih v isti izdaji in celo v istem zvezku tako različni, je zagotovo povezan tudi z logistiko tiska, a to področje je še precej neraziskano.

Vsekakor imamo na to temo še precej izzivov za nadaljevanje z raziskavami.

VALVASOR'S GLORY 1689: DIFFERENT BINDINGS AND PAPERS, WHY?

Summary

In this paper we present a comparison of the bindings and papers in examined copies of Valvasor's *The Glory of the Duchy of Carniola* from 1689. Our attention was drawn to the great variety in the paper used, especially in appearance, sound, feel, thickness, color, and also the typology of the binding, which is not the same for all copies. We were interested in the bindings because we wanted to determine what structure and external form was used in the copies of *The Glory*. We were interested in the paper in the text-block because we wanted to find reasons for the visually and tactilely perceptible differences between the printing papers used in individual copies of the first edition and even within an individual copy of Valvasor's *The Glory* from 1689. We became interested in the condition and

why this is so, and therefore we undertook a study of the literature and an examination of preserved copies. A total of 69 copies were examined: 52 in Slovenia (in all public and church institutions and with some private owners), 9 in Italy (Gorizia and Trieste), 4 in Croatia (Pula, Rijeka, Zagreb), 2 in Hungary (Budapest), and 2 in Germany (Nuremberg). We wanted to determine what the contemporary binding of *The Glory* was, what paper was used for printing the book block, what watermarks were found in the papers used, whether the work was printed on several types of paper, and why browning appears in the paper. Based on the comparison of examined copies of Valvasor's *The Glory*, we found that the copies of the same print run from 1689 have different paper and bindings. We found that the copies with preserved original bindings have a structurally identical type of binding characteristic of books from this period. In most cases the covers had pasteboard supports, but there are also wooden supports in cases where the covering is alum-tawed skin decorated with blind-stamped seals, and even one case where the wooden support is under a parchment cover. Some examined copies bound have a green or greenish edging, which may contain arsenic pigment. Original coverings appear in three materials. Copies covered with brown tannin leather predominate (26), there are quite a few copies covered with parchment (14), some have wooden boards as supports covered with alum-tawed skin (7) decorated with blind-stamped seals, and even one example where the wooden support is under a parchment covering. In the text-blocks of the examined copies of *The Glory* we classified the papers according to watermark into two groups (A and B). Group A includes only 3 copies, namely in the Metropolitan Library of the Archdiocese of Zagreb, the City Library in Nuremberg, and the Chapter Library of the diocese of Novo mesto. The paper in these book blocks has the same watermarks, is milky white, and has a sound, but differs in feel, thickness, and defibrillation. Group B includes papers of the text-block that have different watermarks. In them the watermark of Hermes' cross with the initials AD predominates, but watermarks from group A are never found. Papers in group B differ greatly among themselves in color, sound, feel, and defibrillation. A smaller part of the copies (8) from this group have paper in the text-block entirely without browning, milky white, and with a pronounced sound (B1). Slightly expressed browning (B2) is found in 21 examined copies. With somewhat more browning (B3) there are 9 copies. The remaining part of the examined copies (20) have very pronounced browning (B4). The last combined group consists of copies (8) that are composed of several original sets of copies and have different degrees of browning. We found that there is no close connection between the external appearance of the binding and the quality of the paper. We asked ourselves why this is so. We obtained a partial explanation for these findings in the professional literature. In our case the most likely main reason for the darkening/browning is the method of sizing the paper with gelatin and alum. For final confirmation of the reasons why papers with such different appearance, feel, and color appear in the text-blocks of the same edition, we see further research with natural science instrumental methods. Another problem, why papers in different copies of the same edition and even in the same volume are so different, is certainly also connected with the logistics of printing, but this field is still rather unexplored. In any case we still have many challenges for further research on this topic.

ACKNOWLEDGMENT

We would like to thank all the custodians and owners of the copies of Valvasor's *The Glory* discussed for the opportunity to review them, all the information provided, and permission to publish the photographic material.

VALVASORS *DIE EHRE* 1689: UNTERSCHIEDLICHE EINBÄNDE UND PAPIERE, WARUM?

Zusammenfassung

Die Arbeit vergleicht die Einbände und Papiere der untersuchten Exemplare von Valvasors *Die Ehre dess Hertzogthums Crain* aus dem Jahr 1689. Auffällig war die große Vielfalt der verwendeten Papiere, insbesondere hinsichtlich Aussehen, Klang, Haptik, Dicke und Farbe, sowie der Typologie des Einbands, die nicht bei allen Exemplaren gleich ist.

Wir interessierten uns für die Einbände, um die Struktur und das äußere Erscheinungsbild der Exemplare der *Die Ehre* zu bestimmen. Das Papier des Textblocks interessierte uns, um die Gründe für die optisch und haptisch wahrnehmbaren Unterschiede zwischen den verwendeten Druckpapieren in einzelnen Exemplaren der Erstausgabe und innerhalb eines einzelnen Exemplars von Valvasors *Die Ehre* aus dem Jahr 1689 zu ergründen.

Da uns die Situation und die Gründe dafür interessierten, führten wir eine Literaturrecherche und eine Überprüfung der erhaltenen Exemplare durch. Insgesamt wurden 69 Exemplare untersucht: 52 in Slowenien (in allen öffentlichen und kirchlichen Einrichtungen sowie bei einigen Privatpersonen), 9 in Italien (Görz und Triest), 4 in Kroatien (Pula, Rijeka, Zagreb), 2 in Ungarn (Budapest) und 2 in Deutschland (Nürnberg).

Wir wollten herausfinden, wie der zeitgenössische Einband der *Die Ehre* aussah, welches Papier für den Druck des Textblocks verwendet wurde, welche Wasserzeichen sich in den verwendeten Papieren befinden, ob das Werk auf mehreren Papiersorten gedruckt wurde und warum das Papier gebräunt ist.

Anhand eines Vergleichs der untersuchten Exemplare von Valvasors *Die Ehre* haben wir festgestellt, dass Exemplare derselben Ausgabe aus dem Jahr 1689 unterschiedliche Papiere und Einbände aufweisen. Wir schlussfolgern, dass Exemplare mit erhaltenem Originaleinband den gleichen strukturellen Einbandtyp aufweisen, der typisch für Bücher aus dieser Zeit ist. In den meisten Fällen haben die Einbände Pappstützen, wir finden aber auch Holzstützen in Fällen, in denen der Einband aus Galunleder mit Blindsiegelverzierung besteht, und sogar in einem Fall, in dem sich der Holzträger unter einem Pergamentdeckel befindet. Einige der untersuchten Exemplare weisen einen grünen oder grünlichen Rand auf, der möglicherweise Arsenpigmente enthält. Die Originaleinbände kommen in drei Materialien vor. Die mit braunem Tanninleder bezogenen Exemplare überwiegen (26), es gibt auch ziemlich viele mit Pergament bezogene Exemplare (14) und einige wenige haben mit Galunleder bezogene Holzdeckel (7) mit Blindsiegelverzierung als Stütze.

In den Textblocks der untersuchten Exemplare der *Die Ehre* haben wir diese je nach Wasserzeichen in zwei Papiergruppen (A und B) eingeteilt. In Gruppe A gibt es nur 3 Exemplare, nämlich in der Metropolitanbibliothek der Erzdiözese Zagreb, der Stadtbibliothek in Nürnberg und der Kapitolinischen Bibliothek der Diözese in Novo mesto. Das Papier in diesen Textblocks hat die gleichen Wasserzeichen, ist milchig weiß, hat einen Klang, unterscheidet sich jedoch in Haptik, Dicke und Faserung. In Gruppe B haben wir das Papier des Textblocks klassifiziert, das unterschiedliche Wasserzeichen hat. In ihnen dominiert das Wasserzeichen des Hermeskreuzes mit AD, aber wir finden nie Wasserzeichen aus Gruppe A. Die Papiere in Gruppe B unterscheiden sich signifikant voneinander, sowohl in Farbe als auch Klang, Haptik und Faserung. Ein kleinerer Teil der Exemplare (8) aus dieser Gruppe hat das Papier im Buchblock völlig bräunungsfrei, milchig weiß und mit ausgeprägtem Klang (B1). 21 untersuchte Exemplare haben eine weniger ausgeprägte Bräunung (B2). Es gibt 9 Exemplare mit etwas stärkerer Bräunung (B3). Der verbleibende Teil der untersuchten Exemplare (20) weist eine sehr ausgeprägte Bräunung auf (B4). Die letzte zusammengefasste Gruppe bilden Exemplare (8), die aus mehreren Originalsätzen

bestehen und unterschiedliche Bräunungsgrade aufweisen. Wir stellten fest, dass zwischen dem äußeren Erscheinungsbild des Einbands und der Papierqualität kein enger Zusammenhang besteht.

Wir fragten uns, warum das so ist. In der Fachliteratur fanden wir eine teilweise Erklärung für diese Befunde. In unserem Fall ist der Hauptgrund für die Verdunkelung höchstwahrscheinlich die Leimung des Papiers mit Gelatine und Alaun. Um die Gründe für das Auftreten von Papier mit so unterschiedlichem Aussehen, Haptik und Farbe in Textblöcken derselben Ausgabe endgültig zu bestätigen, werden wir die folgende Untersuchung mit naturwissenschaftlichen Instrumenten durchführen. Ein weiteres Problem – warum die Papiere in verschiedenen Exemplaren derselben Ausgabe und sogar im selben Band so unterschiedlich sind – hängt sicherlich auch mit der Drucklogistik zusammen, aber dieser Bereich ist noch weitgehend unerforscht.

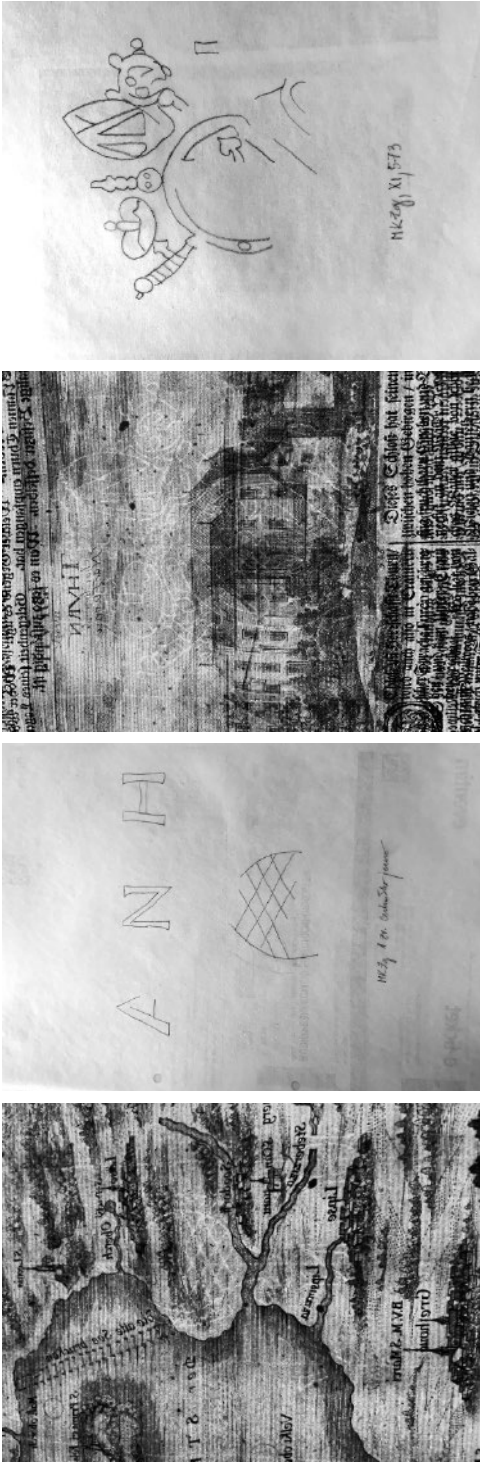
Die weitere Forschung zu diesem Thema steht uns sicherlich vor großen Herausforderungen.

DANKSAGUNG

Wir danken allen Verwaltern und Eigentümern der besprochenen Exemplare von Valvassors *Die Ehre* für die Möglichkeit zur Durchsicht, die bereitgestellten Informationen und die Erlaubnis zur Veröffentlichung des Fotomaterials.

DODATEK

Tabela 1: Primerjava pregledanih izvodov Slave vojvodine Kranjske, Nürnberg 1689

Lastnik/Skrbnik: Signatura: Datum pregleda: Število zvezkov: Provenienca: Posebnosti: Foto:			zunanje mere: višina, širina, debelina mere prvega lista v KB: višina, širina KB – knjižni blok VZ – vodni znak	Vezava: izvirnost, prevleka platnice, dekoracija, obreza, opora v platnici, spojni listi, število vezic, VZ v spojinih listih Papir v KB: debeline, barva, zvok, otip, poškodbe
SKUPINA A PAPIR BREZ PORJAVITEV V teh izvodih so prisotni vodni znaki: mali grb z ANH in veliki grb z MH				

ZAGREB A1

Metropolitanska knjižnica Zagrebske nadškofije

Signatura: M 11249

Datum pregleda: 8. dec. 2022 in 17. okt. 2024

Število zvezkov: 4

Provenienca: Valvasorjev osebni izvod, ekslibris: Valvasorjev grb

Posebnosti: Vodni znaki v tem izvodu so podobni kot v izvodu iz MK v Nürnbergu

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanjere mere knjige

1 – 382 × 246 × 94

2 – 387 × 245 × 102

3 – 383 × 247 × 114

4 – 386 × 243 × 82

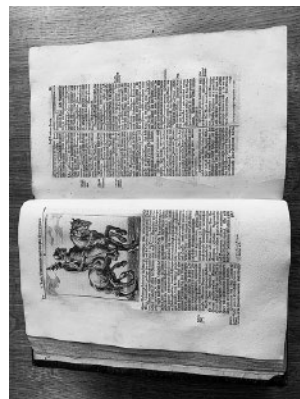
mere prvega lista KB

1 – 374 × 241

2 – 376 × 242

3 – 375 × 242

4 – 377 × 240

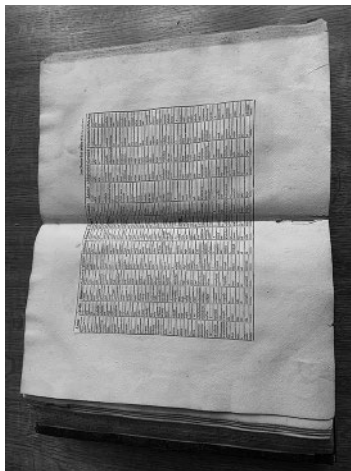

Vezava:

1, 2 in 3 izvirna, 4 je preplatničen, taninsko usnje z ošpricem, rdeče moder ošpric na obrezi, v platnici je lepenka, 5 vezic, spojni listi so izvirni

Papir v KB:

Različnih debelin, mlečno bel, ni porjavitev, različne hrapavosti, razmeroma nehomogen, izraziti skupki celulozne vlaknine, izrazit zvok, kompakten otip.

NÜRNBERG A2

Mestna knjižnica

Signatura: 978 2° Valvasor

Datum pregleda: 24. nov. 2022 popoldan

Število zvezkov: 4

Provenienca: ni znana

Posebnost: Vodni znaki v tem izvodu so podobni kot v izvodu iz MK Zagreb in KK Novo mesto

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

1 – 398 × 252 × 94

2 – 398 × 252 × 96

3 – 398 × 252 × 115

4 – 398 × 252 × 93

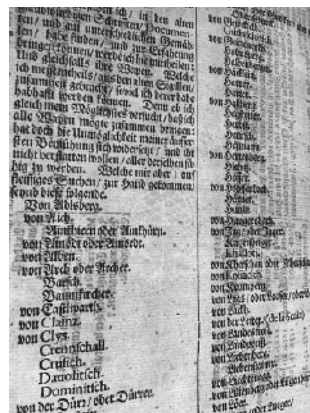
mere prvega lista v KB

1 – 388 × 250

2 – 388 × 250

3 – 388 × 250

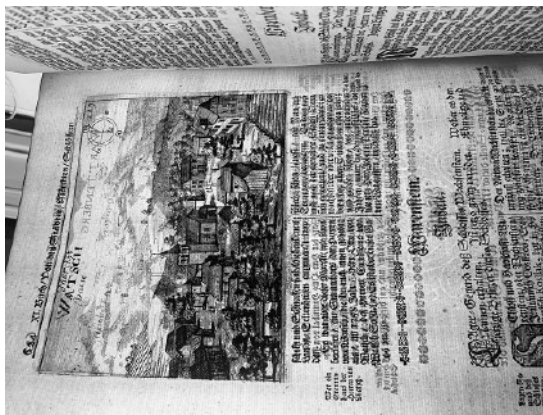
4 – 388 × 250

Vezava: izvirna, prevleka platnice: rjavo taninsko usnje, dekoracija: ob robovih linijska obroba, rdeča obarvana obreza, opora v platnici je lepenka, spojni listi so izvirni VZ v spojinih listih: glava norčeka, v vseh 4 zvezkih

Papir v KB:

debelejši, mlečno bel, ni porjavitev, otip razmeroma gladek, homogen, v presevnih svetlobi so vidni skupki celuloznih vlaken, zvok je izrazit, 4 zvezek ob peti KB poškodba zaradi plesni.

NOVO MESTO A3

Škofija Novo mesto, Solni kapitelj,

Kapiteljska knjižnica

Signatura: KKNM III

Datum pregleda: 2. 2. 2024

Število zvezkov: 1, samo 3. zv.

Provenienca: ni znana

Posebnosti: prevezan in obrezan.

enaki vodni znaki kot MK Zg in MK Nu,
format je manjši

Foto: Iedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

1 – manjka

2 – manjka

3 – 335 × 220 × 120

4 – manjka

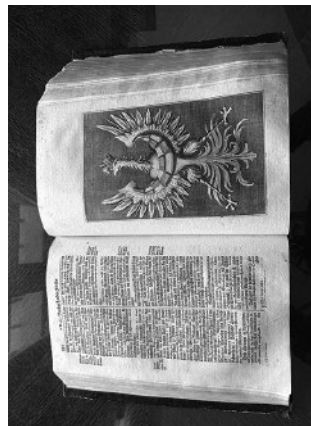
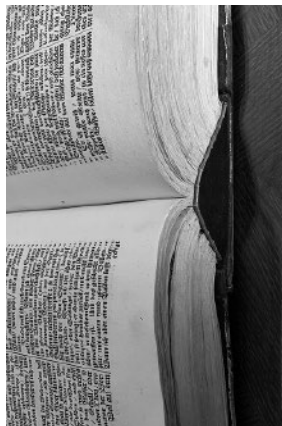
mere prvega lista v KB

1 – manjka

2 – manjka

3 – 327 × 210

4 – manjka

Vezava:

Delno preplatnični, prevleka platnice ni
izvirna, rjavo usnje verjetno konec 19. stol.,
dekoracije ni, obreza ni obarvana – KB je bil ob
prevezavi obrezan, hrbet: cevast, brez vidnih
vezic, opora v platnici lepenka, 3 konopljene
vezice, spojni listi niso izvirni.

Papir v KB

vodni znaki v KB: manjši grb z ANH lepo
viden na več listih, velik grb z MH slabše
viden, papir relativno debel, mlečno bel, brez
porjavitev, manjši skupki vlaken, izrazit zvok,
kompakten otip.

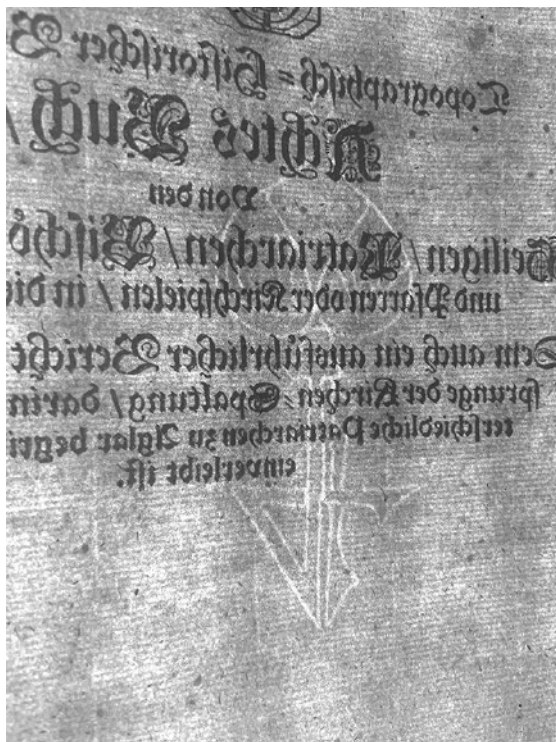
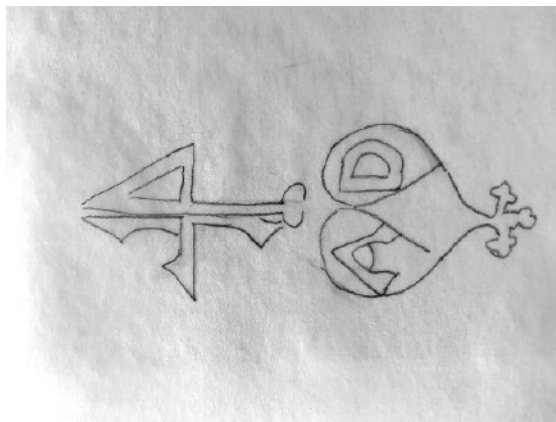
SKUPINA B

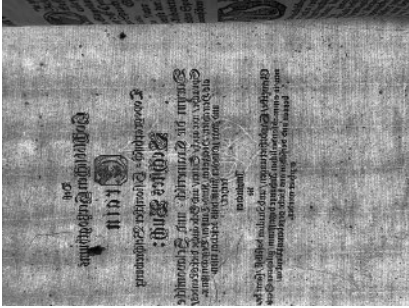
v vseh izvodih je prisoten vodni znak Hermesov križ s črkama AD (HK z AD)
 NIKOLI ni prisoten vodni znak: manjši grb z ANH in večji grb z MH

stopnje porjavitve papirja v KB:

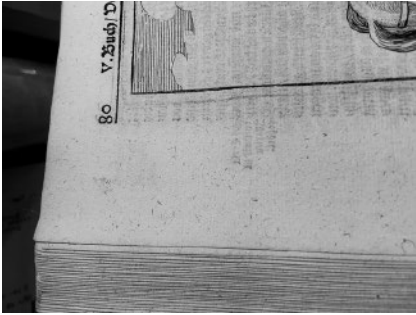
- B1 papir brez porjavitve
- B2 papir z malo porjavitvami
- B3 papir z več porjavitvami
- B4 papir z izrazitimi porjavitvami

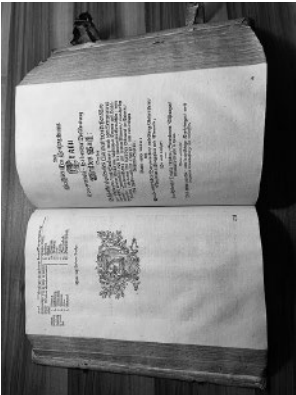
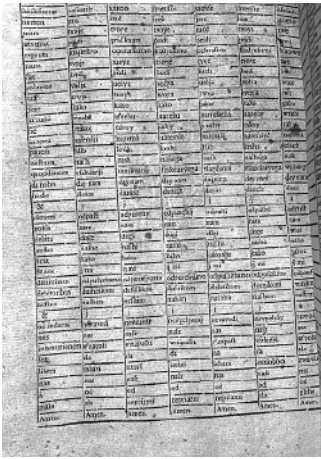
B1, B2, B3, B4: kombinirani izvodi. iz izvorno različnih kompletov in so danes združeni v nov komplet ter imajo v papirju KB različne stopnje porjavitve

B1PAPIR BREZ PORJAVITEV		
B1 BRDO pri Kranju Grad Brdo, knjižnica Inv. št. 154 Datum pregleda: 7. 5. 2014 Provenienca: žig knjižnice¹ Število zvezkov: 4 Uporaba: skoraj nič Posebnosti: zelo lepo ohranjen izvod Foto: Jedert Vodopivec Tomažič	zunanje mere platnice 337 × 220 × 63 335 × 220 × 68 335 × 220 × 87 334 × 220 × 67 mere prvega lista KB 332 × 206 332 × 205 330 × 205 330 × 205 	Vezava: izvirna Pergamentna prevleka, napis na hrbtu, verjetno srebrnolist, sedaj potemnelo, rdečkast ošpric na obrezi, lepka v platnici, izvorni spojni listi, 4 vezice, hrbet: brez vidnih vezic, VZ v spojinih listih: enak v vseh 4 zvezkih Papir v KB vodni znaki v KB: HK z AD, dobro viden v tabeli imena, srednje debeline, lep enakomeren, mlečno bel, popolnoma brez porjavitve izrazit zvok, kompakten otip, skupki vlaken so prisotni.

¹ Janja Jedlovčnik, OK Celje: žig – BIBL. D. KÖNIGL. GYM. ZU RINTELN: Najbrž gre za knjižnico gimnazije v kraju Rinteln v nemški zvezni deželi Spodnja Saška (https://de.wikipedia.org/wiki/Ernestinum_Rinteln).

LJUBLJANA B1 antikvariat Carniola Antiqua Datum pregleda: 7. 11. 2024 Provenienca: Slovenija, Št. zvezkov: 4 Posebnost: v preteklosti ob spodnjem zunanjem robu papir KB izpostavljen vlagi, restavriran brez razdiranja, K-R v NUK Foto: Jedert Vodopivec Tomažič	zunanje mere 1 – 342 × 230 × 72 2 – 342 × 230 × 72 3 – 342 × 230 × 98 4 – 342 × 228 × 70 mere prvega lista KB 1 – 337 × 208 2 – 335 × 206 3 – 333 × 210 4 – 335 × 210	Vezava: Izvirna, prevleka: pergament, opora: les, tanjši, 3 mm, dekoracije ni, redečkasta obreza, hrbet: raven, napis s črnilom na zgornjem delu, 5 vezic, kapital: zelen in rumen sukanec, spojni listi: samo na platnici, prosti listi manjkajo ali jih sploh ni bilo Papir: brez porjavitve, srednje debel, barva rahlo sivkasto rjava, prisotna temnejša vlakna, izrazit zvok, otip kompakten, gladek, nekaj malega skupkov vlaken.	
			
			

LJUBLJANA Franciščanska knjižnica Signatura: 10 A Datum pregleda: 14. 3. 2023 in 25. 4. 23 Provenienca: daroval Luka Vodnigk² Število zvezkov: 2 Posebnosti: zelo lep papir, brez porjavitev, Škerpinova vezava³, sredina 18. stol. Foto: Jedert Vodopivec Tomažič	zunanje mere 1 + 2 – 338 × 208 × 130 3 + 4 – 338 × 208 × 135 mere prvega lista v KB 1 + 2 – 326 × 200 3 + 4 – 326 × 200	 	Vezava: iz sredine 18. stol., prevleka platnice: galunsko unsej, dekoracija: slepi odtisi pečatnikov, opora v platnici: les, obreza: rdeče, spojni listi: sočasni z vezavo. Papir v KB debelejši, mlečno bel, brez porjavitve, lep, homogen, intenziven zvok, kompakten otip
--	---	--	---

² Luka Vidmar: na začetku prvega in drugega zvezka, v katera je vezana Slava, je zabeležena donacija Luke Vodnika (Luca Vodnigk naveden kot R. P. D. – reverendissimus pater dominus, kar pomeni, da je bil duhovnik in redovnik, najverjetneje frančiškan (pater).

³ Sonja Svolljšak: Vezava je frančiškanska, iz Škerpinovega časa.

LJUBLJANA B1

Privatna last: privatna last

Datum pregleda: 24. 1. 2025

Št. zvezkov: 2

Provenienca: izhaja iz gradu Ravne pri Pivki⁴

Posebnost: zelo dobro ohranjen izvod, tako vezava kot papirji v KB

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

A: zunanje mere

1 + 2 –

3 + 4 – 342 × 214 × 120

B: mere prvega lista v KB

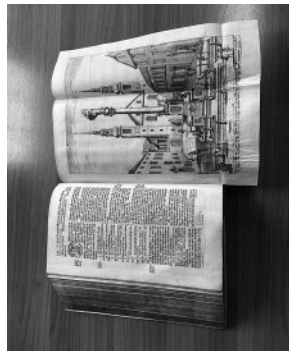
1 + 2 –

3 + 4 – 333 × 208

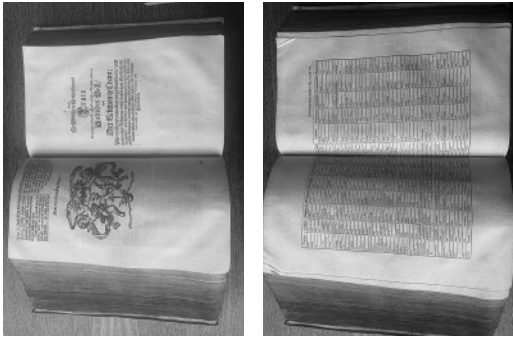
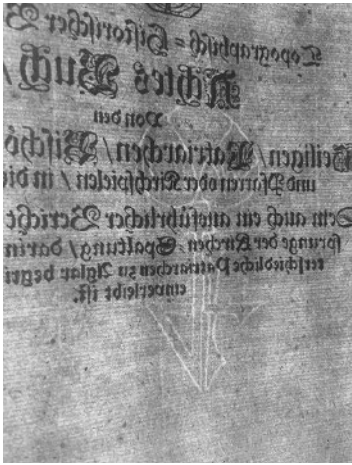

Vezava: izvirna, pergamentna prevleka, brez dekoracije in napisa, 5 galunskih vezic, lepenka kot opora v platnici, kapital sočasen, zelena obreza, spojni listi sočasni

Papir: mléčno bel, tanek, lep homogen, z nekaj malega skupkov vlaken, zvok je izrazit, otip je kompakten, porjavitev: mestoma rahlo prisotna a ne izrazita

⁴ <https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/pivski-dvorec-ravne/>

NÜRNBERG (Nemčija) B1 Knjižnica Germanskega muzeja v Nürnbergu (GNM Nu) Signatura: 4° g. 6429, G.f. 134, I. Datum pregleda: 24. nov. 2022, dopoldan Število zvezkov: 1 (I. do VIII. knjige) Posebnost: samo 1 dvojni zvezek, papir podoben kot v izvodu iz Frančiškanskega samostana Ljubljana. Foto: Jedert Vodopivec Tomažič	zunanje mere 1 + 2 – 334 × 205 × 110 3 + 4 – manjka mere prvega lista KB 1 + 2 – 328 × 204 3 + 4 – manjka	
	Vezava: izvorna, pergamentna prevleka, brez dekoracije, lepenka v platnici, zelena obreza⁵, izvorni spojni listi, VZ v spojinih listih: hermesov križ s PH ni podoben kot HK z AD Papir v KB: Rezičnih debelin, mlečno bel, ni porjavitev, izrazit zvok, veliko skupkov vlaken, ni homogen, nepravilnosti pri odlivanju	

⁵ Zelena obreza: glej stran 19, opomba 53.

PULA **B1**

Zgodovinski in pomorski muzej Istre

Signatura: PPMI- 65838 (III)

Datum pregleda: 9. 6. 2023

Provenienca: antikvariat v Zagrebu

Število zvezkov: 3

Posebnosti: iz dveh kompletov (glej B2)

1,2 vezan v dve knjigi, pergament, glej tudi B2

3+4 vezan v eno knjigo, galunska koža

Foto: Sanja Pecirep – PPMI in Jedert Vodopivec
Tomažič

zunanje mere

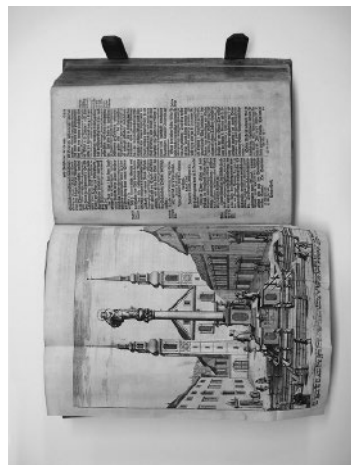
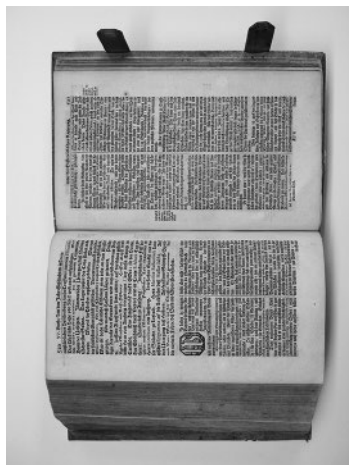
1, 2 glej B3

3+4 – 350 × 230 × 130

mere prvega lista v KB

1, 2 glej B3

3 + 4 – 333 × 205 × 120

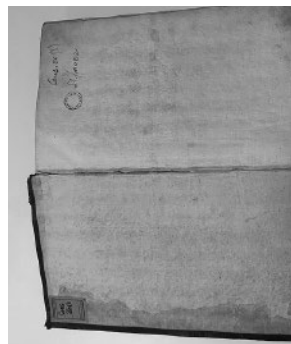

Vezava: 3+4, en zvezek, izvorna, galunsko usnje dekorirano s slepimi odtisi pečatnikov, zelenkasta obreza, lesena opora v platnici, 5 dvojnih konopljenih vezic, hrbet rahlo okroglen, dve zapirali

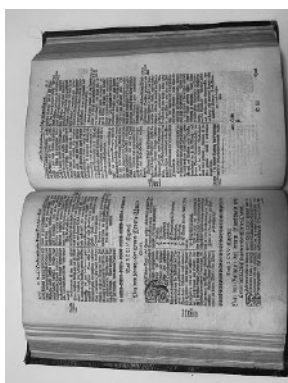
Papir v KB debelejši, mlečno bel brez porjavitev, rahel zvok, otip ni cunjast, rahel zvok.

TRST B1
Univerza v Trstu
Humanistična knjižnica /
Biblioteca di studi umanistici
Signatura: DWA 11005
Datum pregleda: 31. 1. 2025
Št. zvezkov: 3
Provenienca: neznana
Posebnosti: manjka 3 zvezek
Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

Zunanje mere
1 – 348 × 220 × 52
2 – 342 × 220 × 59
3 – manjka
4 – 344 × 220 × 54
mere prvega lista KB
1 – 335 × 202
2 – 333 × 203
3 – manjka
4 – 332 × 202

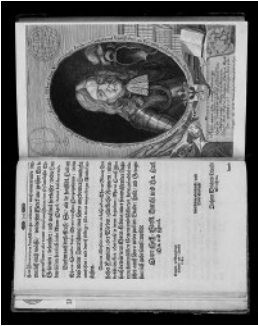
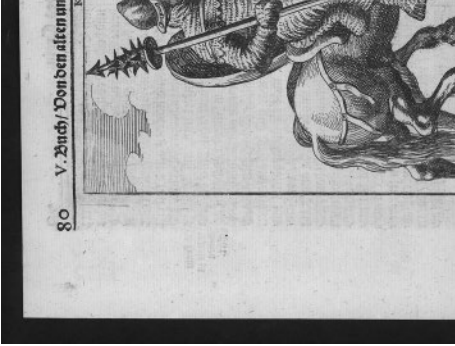

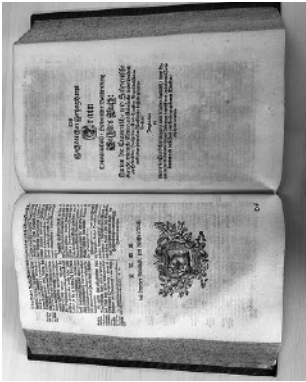
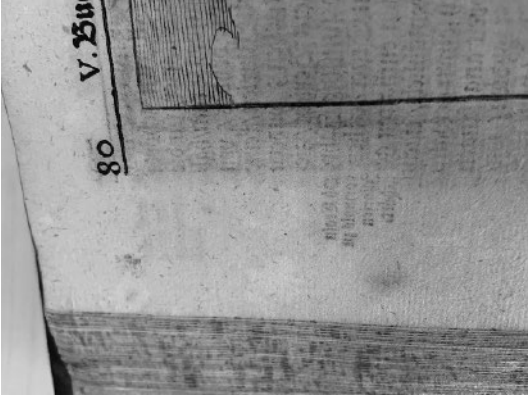
Vezava: izvirna, marmorirano taninsko usnje, 5 dvojnih konopljenih vezic, lepenka, debelina platnica 5 mm, spojni listi in kapital (belo zelen) sočasni z vezavo, rdečkasta obreza. Poškodbe na pregibih platnice.

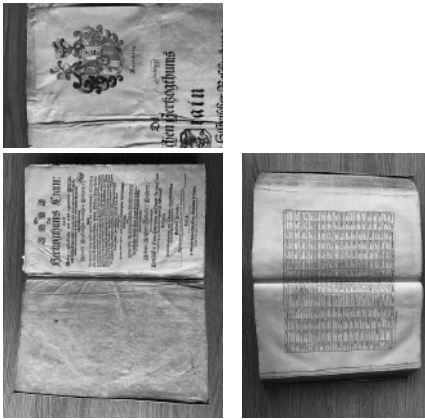
Papir:

Srednje debel, rumenkasto bel, prisotna so temnejša vlakna, brez porjavitev, izrazit zvok, kompakten otip, brez poškodb.

B 2		PAPIR Z MALO PORJAVITVAMI	
BUDIMPEŠTA Madžarska nacionalna Széchényi knjižnica, posebna zbirka Signatura: 2761 Datum pregleda: 9. 11. 2024 Št. zvezkov: 4 Provenienca: exlibris, na notranji strani sprednje platnice Posebnost: zelo dobro ohranjen izvod, mogoče nikoli uporabljen, manjše obrabnine so vidne samo na robovih platnic, malo je nižji od izvoda v posebni zbirki Foto: © Madžarska nacionalna Széchényi knjižnica		zunanje mere 1 – 326 × 220 × 60 2 – 326 × 220 × 65 3 – 326 × 220 × 78 4 – 327 × 220 × 60 mere prvega lista v KB 1 – 321 × 205 2 – 321 × 205 3 – 321 × 205 4 – 321 × 205 	
Vezava: prevezan, prevleka marmoriran papir, vogali usnjeni, lepenka v platnici, hrbet: usnje z zlatotiskom, dekoracija + napis, 6 vezic, modro-rdeč ošpric, kapital šivan na KB Kapital: šivan na KB Obreza: ošpric, modro-rdeč Vodni znak v predlistih: Papir v KB: tanjši, lep, gladek, skoraj brez skupkov vlaken, mlečno bele barve z vključki rjavih vlaken, skoraj brez porjavitvev, prisotne na polju tiska, zelo izrazit zvok, kompakten in gladek otip, tisk, brez skupkov vlaken, brez poškodb.			

BUDIMPEŠTA B2 Nacionalna Széchényi knjižnica, splošna zbirka Signatura: 505.158 Datum pregleda: 9. 11. 2024 Št. zvezkov: 4 Provenienca: v vseh zvezkih na zadnjem prostem listu pripis z datacijo: Leipzīg, 1. junij 1707 2 žiga, v ovalnem žigu: A.M.N. na MUZEUM KÓNYV. TÁRABÓL Posebnost: prosti spojni listi so izrazito porjaveli Foto: Jedert Vodopivec Tomažič	zunanje mere 1 – 337 × 222 × 65 2 – 337 × 222 × 69 3 – 337 × 224 × 85 4 – 337 × 223 × 65 mere prvega lista v KB 1 – 326 × 204 2 – 326 × 204 3 – 326 × 204 4 – 326 × 204 	Vezava: Izvirna, taninsko usnje, opora v platnici lepenka, hrbet: usnje z zlato-tiskom, dekoracija po celoti hrbita + napis, 5 vezic, kapital: šivan na KB, črno-rdeč ošpric, prosti predlisti: izrazito porjaveli. Papir v KB: srednje debel, mlečno bel, prisotna temnejša vlakna, izrazit zvok, otip gladek, lep, malo skupkov vlaken, enak v vseh 4 zvezkih, mestoma rahle porjavitve, nekateri listi popolnoma brez porjavitve, enako kot v izvodu iz posebne zbirke MNSK, zvok Budin
--	---	---

CELJE B2 Osrednja knjižnica Signatura: D-Rr 1182/1,2,3,4 Datum pregleda: 31. 1. 2024 Število zvezkov: 4 Provenienca: iz FZC Posebnosti: exlibris z grbom: Schöoppl Kreissberg⁶ Foto: Jedert Vodopivec Tomažič 	zunanjere mere 1 – 338 × 210 × 65 2 – 340 × 200 × 65 3 – 343 × 208 × 85 4 – 342 × 206 × 62 mere prvega lista KB 1 – 335 × 205 2 – 335 × 205 3 – 337 × 208 4 – 335 × 206 	Vezava: izvorna, pergamentna prevleka, lepenka v platnici, dekoracija: etiketa na hrbtu, zlatotisk na oker podlagi, rdečkasta obreza, tnici: lepenka (cca 3 mm), 4 galunske vezice, izvorni spojni listi. VZ v spojinih listih je enak v vseh 4 zvezkih Papir v KB srednje debeline, mlečno bel, izrazit zvok, kompakten otip, prisotni skupki vlaken, mestoma neizrazite porjavitve.
---	---	--

⁶ Janja Jeločnik, OK Celje: morda gre pri Kreizbergu za viteza Friderika (Friedricha) Kreizberga, ki je bil leta 1849 nastavljen za gubernalnega svetovalca na Kranjskem (vir: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-ERTABO10>), sicer je menda bil avtor sicer anonimnega dela *Jakob Schell von und zu Schellenburg und seine Stiftungen* (<http://www.dlib.si/?URN=urn:nbn:si:doc-sp103vxl> in vir za to: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-PYG0DBWY>). Schöoppl pa je morda povezan z Antonom Schöopplom (<https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi549409/>).

KAMNIK B2 Franciškinska knjižnica Signatura: Nd 26 R2 Datum pregleda: 20. 11. 2023 in 13. 2. 2025 Število zvezkov: 4 Provenienca: glede na to, da je bil Valvasorjev sin frančiškan v Kamniku, izvod verjetno izvira iz Valvasorjeve družine⁷ Posebnosti: Platnica v 3. zvezku je iz debelega papirja, vezava je zelo verjetno sočasna. Foto: Jedert Vodopivec Tomažič		zunanjje mere 1 – 325 × 205 × 73 2 – 325 × 205 × 75 3 – 325 × 208 × 90 4 – 325 × 205 × 70 mere prvega lista v KB 1 – 318 × 202 2 – 320 × 205 3 – 325 × 190 4 – 318 × 202	 	Vezava: Prevleka platnice: pergament 1,2 in 4; 3 papir, dekoracije ni, obreza: neizrazita zelene barve, zvezek 3 obreza ni obarvana, opora v platnici: lepenka 1,2 in 4; v 3 tanjša lepenka, št vezic: 4 v 1,2 in 4 zvezku; v 3 zvezku 5 Spojini listi, so izvirni Papir v KB tanjši, lep gladek, mlečno bele barve z rahlimi porjavitvami, porjavitev, zvok zaznaven, otip rahlo cunjast a kompakten. Zvezek 3 kaže izrazite mehanske poškodbe zaradi uporabe.	
---	---	--	---	---	---

⁷ Pater Ciril, gvardijan in bibliotekar Franciškinskega samostana Kamnik, osebna komunikacija 2025

KAMNIK B2

Medobčinski muzej Kamnik

Signatura: MM:K 8077

Datum pregleda:

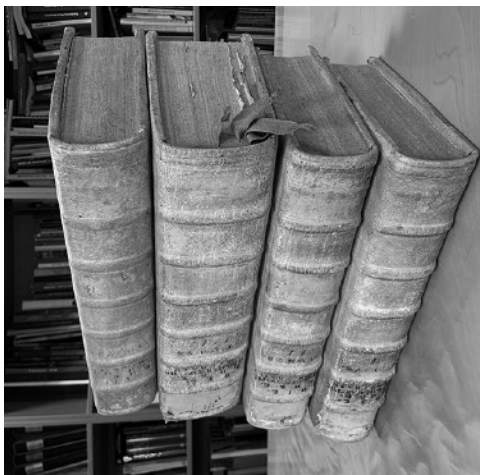
12. 7. 23, in 17. 11. 2023

Provenienca: Sadnikarjeva zbirka, kupili od Windisgreza (vir Niko Sadnikar, intervju 2009)

Število zvezkov: 4

Posebnosti: na sprednji notranji strani platnice grafike, v vsaki knjigi drugačna

Foto: Iedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

1 – 344 × 220 × 68

2 – 345 × 220 × 70

3 – 345 × 220 × 97

4 – 349 × 220 × 70

mere prvega lista v KB

1 – 330 × 205

2 – 332 × 205

3 – 330 × 205

4 – 332 × 205

Vezava:

izvirna, galunska koža s slepimi odtisi pečatnikov, lepenka v platnici, na obrezi rdečkast obrizg, 6 vezic, izvirni spojni listi, VZ grb z orlom in krono

Papir v KB: srednje debel, porjavitve le mestoma in niso izrazite, zvok ni zelo izrazit, otip relativno kompakten.

KRANJ B2

Mestna knjižnica

Signature: NI

Št. zvezkov: 2

Provenienca: ni znana

Posebnosti: dobro ohranjen izvod razen mehanske poškodbe na hrbtu 1 zvezka in v sprednjem pregibu 2 zvezka

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

A:

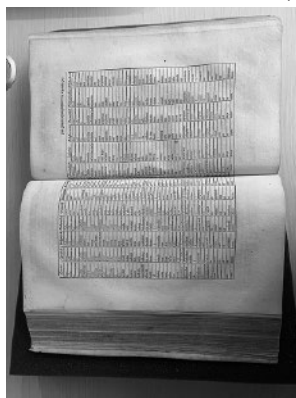
1 – 336 × 230 × 95

2 – 338 × 228 × 120

B:

1 – 328 × 208

2 – 333 × 208

2. ZV.

2. ZV.

Vezava:

izvirna, pergament, precej roževinast zlasti 2 zvezek (razpoka v sprednjem pregibu), dekoracije ni, lepenska v platnici, obreza zelena, 5 pergamentnih vezic

Papir v KB: srednje debel, rumenkasto sive barve, z vključki temnejših vlaken in veliko nerazvlakljenih skupkov, zvok je izrazit, otip kompakten, malo porjavitev, najmanj v IX – XII knjige, največ od XII do konca.

3. ZV.

3. ZV.

KRŠKO B2

Valvasorjeva knjižnica Krško

Signatura: PO 908, D 599

Datum pregleda: 4. 3. 2024

Št. zvezkov: 4

Provenienca: ni znana

Posebnost: na naslovnici pripis 1726,

Bibliotheka Mitoricensi Jascrypt?

2 zvezek debelejši kar vključuje tudi IX in X knjigo.

Foto: Iedert Vodopivec Tomažič

1 zv

zunanj mere

1 – 323 × 215 × 57

2 – 320 × 220 × 77 najdebelejši

3 – 322 × 220 × 55

4 – 322 × 215 × 65

mere prvega lista KB

1 – 320 × 200

2 – 315 × 200

3 – 315 × 198

4 – 315 × 198

Vezava:

ni izvirna, temno rjavo skoraj črno usnje, cevasta vezava, KB obrezan,

Papir:

1 – rjavkast, mestoma porjavlost, izrazit zvok, ni cunjast, otip kompakten. zv. ni zelo potemnel, ni zelo cunjast

2 – papir rjavkast, ni porjavitev, ima zvok, je kompakten

3 – rjavkast papir, ni porjavitev, lep gladek, brez skupkov vlaken,

4 – izrazite porjavitve, cunjast, bolj tanek, vodni madeži

LJUBLJANA B2

Biblioteka SAZU

Signatura: SAZU II. 711, 712, 713, 714 TR

Datum pregleda:

20. 12. 2011, 29. 7. 2013,

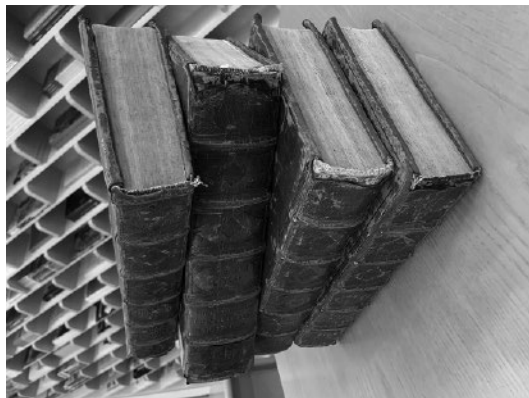
14. 12. 23 in 22. 1. 2025

Število zvezkov: 4

Provenienca: zbirka Adolfa Robide

Posebnosti: lepa vezava, višjega cenovnega razreda, manjše mehanske poškodbe na platnico, KB brez poškodb

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanjere mere

1 – 340 × 215 × 60

2 – 341 × 220 × 68

3 – 344 × 220 × 78

4 – 344 × 220 × 61

mere prvega lista v KB

1 – 328 × 203

2 – 328 × 203

3 – 330 × 204 najmanj porjavitev

4 – 330 × 203

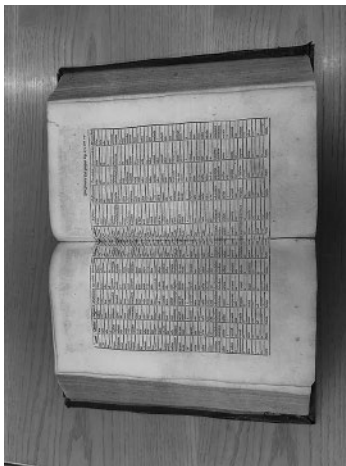

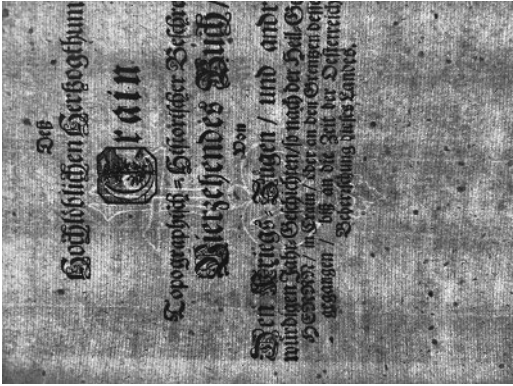
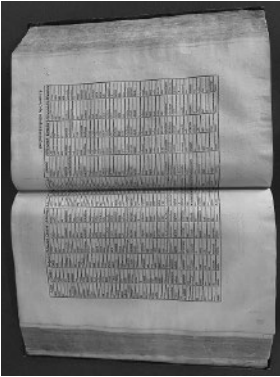
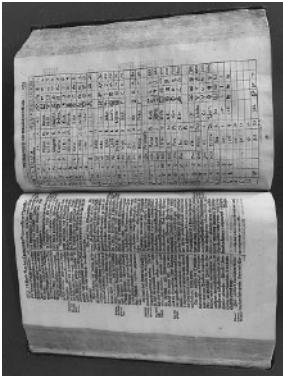
Vezava: sočasna vezava

Prevleka platnice: taninsko usnje, zelo gladko, kostanjeve barve, dekoracija: centralni slepi dekorativni odtis, na sprednji in zadnji platnici, obreza: ni obarvana, opora v platnici: lepenka, št. vezic 5, dvojne vrvice, spojni listi so izvirni Papir v KB

Vodni znaki: pretežno HK z AD

Barva: mlečno bel papir z malo porjavitvami, najmanj v 3 zvezku, zvok je intenziven, otip kompakten, papir tanjši

LJUBLJANA B2 NUK- Narodna in Univerzitetna knjižnica Ljubljana Signatura: NUK, R II 361 643 Datum pregleda: 2. 7. 2013, 6. 12. 2023 Število zvezkov: 4 Provenienca: ni znana Posebnost: 1 zvezek iz drugega kompleta, rdeča obreza, malo večji Foto: Jedert Vodopivec Tomažič	zunanje mere 1 – 342 × 220 × 66 večji 2 – 336 × 218 × 60 3 – 338 × 226 × 77 4 – 336 × 225 × 59 mere prvega lista v KB 1 – 330 × 203 2 – 328 × 203 3 – 328 × 203 4 – 328 × 205	Vezava: izvorna Prevekle platnice: taninsko usnje, rjavo, dekoracija: samo na hrbtu, odtisi pečatnikov, slepi in slepi in s pozlato, obreza: rdeče rjav ošpric, lepenka v platnici, 5 dvojnih konopljenih vezic, spojni listi Opora v platnici: lepenka Št vezic: 5, dojnih vrvic Hrbet: rahlo okroglen Spojni listi: izvorni Papir v KB Barva: skoraj brez porjavitev, zvok intenziven, otip kompaktenven, srednje debel	
---	--	---	--

LJUBLJANA**B2**

NMS Narodni muzej Slovenije

Signatura: NMS 1625

Datum pregleda: 19. 12. 2011, 29. 5. 2024

Število zvezkov: 4

Provenienca: Avguštinski samostan Ljubljana

Posebnosti: zelo lepo ohranjen izvod, vezava je verjetno malo kasnejša

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

1 – 330 × 216 × 69

2 – 332 × 215 × 65

3 – 332 × 215 × 94

4 – 330 × 210 × 74

mere prvega lista KB

1 – 320 × 198

2 – 322 × 195

3 – 322 × 195

4 – 322 × 198

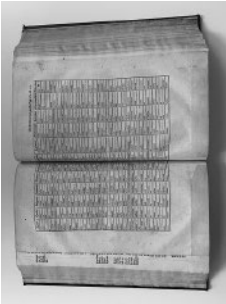
Vezava:

prevleka platnice: galunsko usnje, nebarvano, dekoracija: slepi odtisi pečatnikov, hrbet in obe platnici, modra obreza, les v platnici, zapirali odrezani, 5 dvojnih konopljenih vezic, spojni listi marmoriran papir.

Papir v KB

Tanjši, mlečno bele barve, z malo porjavitvami, delno izrazit zvok, otip kompakten in gladek.

LJUTOMER B2 Občinska knjižnica Ljutomer Signatura: 0000005915-18 Št. zvezkov: 4 Datum pregleda: 15. 5. 2024 Proveniencija: kupili 1965 Posebnosti: manjkajoči listi so iz Krajčeve izdaje⁸ Foto: Jedert Vodopivec Tomažič	zunanje mere 1 – 338 × 220 × 63 2 – 323 × 210 × 65 3 – 331 × 205 × 98 4 – 323 × 220 × 67 mere prvega lista KB 1 – 328 × 205 2 – 315 × 195 3 – 323 × 195 4 – 317 × 195	Vezava: delna prevezava Prevleka platnice: črno usnje, brez dekoracije, Obreza ni obarvana, lepenka v platnicah, Št vezic: 1. zv. 4 vezice; 2., 3. in 4. zv. 5 vezic Spojini isti: pak papir Papir v KB vodni znaki v KB: HK z AD 1 – rumenkast papir, izrazit zvok, kompakten otip, srednje debel, brez raztrganin 2- rumenkast, več porjavitv 3 – rumenkast, manj izrazit zvok 4- rumenkast, cunjast otip, tanjši	
--	--	--	--

⁸ <https://www.kamra.si/mm-elementi/krajceva-novomeska-izdaja-valvasorjeve-slave-vojvodine-kranjske/>

MURSKA SOBOTA

B2

Pokrajinska in študijska knjižnica

Signatura: R 268

Datum pregleda: 29. 2. 2014

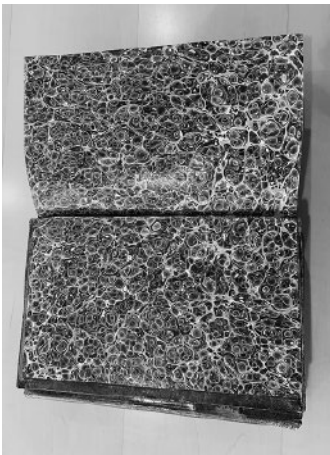
Število zvezkov: 4

Provenienca: ni znana

Posebnosti: iz enega kompleta, lepo ohranjen, zelo malo v rabi.

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

A zunanje mere:

1 – 327 × 215 × 58

2 – 330 × 217 × 60

3 – 330 × 217 × 75

4 – 330 × 217 × 55

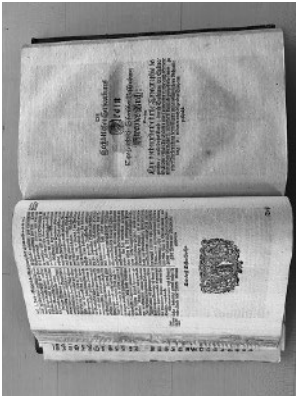
B: KB

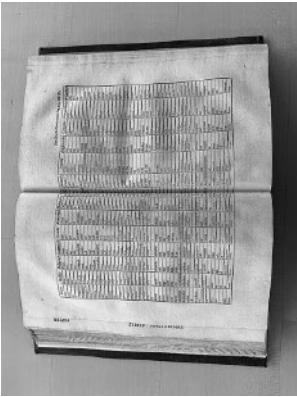
1 – 320 × 199

2 – 320 × 199

3 – 320 × 199

4 – 320 × 199

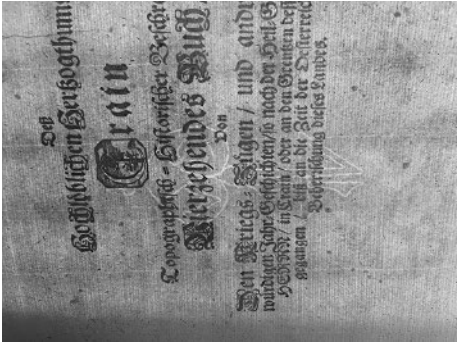
Vezava:

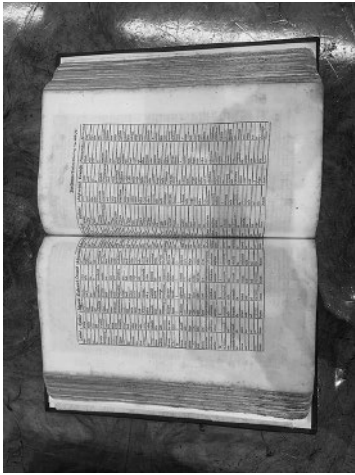
kasnejša, verjetno konec 18. stol. ali zač. 19. stol., prevleka platnice: svetlejša rjavo marmorirano usnje, dekoracija: ob robu platnic slepi linijski odtisi, na hrbtu zlatotisk, vezice niso vidne, cevati hrbet, rahel zelenkast ošpric na obrezi, lepenka v platnici, spojni listi: marmoriran papir nato še prosti list, imajo vsi enak vodni znak

Papir v KB

Srednje debel, belo-okер, 2. zvezek manj okер,

3. zvezek svetje okер, malo porjavitev in še te neizrazite, 4. zvezek najsvetlejši, skupki vlaken, zvok izrazit, otip kompakten, skupki vlaken izraziti

NOVO MESTO B2 Franciščanska knjižnica Datum pregleda: 4. 3. 2024 Število zvezkov: 4 Provenienca: ni znana Posebnosti: iz 2 kompletov, K-R poseg verjetno za časa p. Felicijana Pevca v ARS, pred posegom izrazite mehanske poškodbe Foto: Jedert Vodopivec Tomažič		
		
zunanje mere: 1 – 345 × 225 × 61 2 – 340 × 225 × 60 3 – 334 × 225 × 75 4 – 334 × 225 × 60 mere prvega lista KB 1 – 325 × 195 2 – 320 × 197 3 – 323 × 195 4 – 320 × 199		Vezava: K-R poseg, prevleka platnice: taninsko usnje, dekoracija: samo na hrbitu, slepi odrtisi pečatnikov, obledena in obrabljena obreza, lepenka v platnici, 5 vezic, spojni listi dodani ob K-R posegu. Papir v KB, K-R poseg tudi na KB, mlačno bele barve, mestoma so prisotne porjavitve, največ v 4. zvezku, zvok delno izrazi, otip mestoma cunjast.
		

NOVA GORICA B2
Škrabčeva knjižnica, Frančiškanski samostan
Kostanjevica
Signatura: XIII, 234, 235, 236, 237
Datum pregleda: 24. 1. 2025
Provenienca: izvod izhaja iz Frančiškanskega samostana v Ljubljani (exlibris na notranji platnici 1. zvezka)
Posebnosti: izvod je bil veliko v rabi kar kažejo izrazite mehanske poškodbe
Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanj mere

- 1 – 343 × 222 × 70
- 2 – 333 × 212 × 75
- 3 – 334 × 215 × 89
- 4 – 327 × 206 × 65

mere prvega lista KB

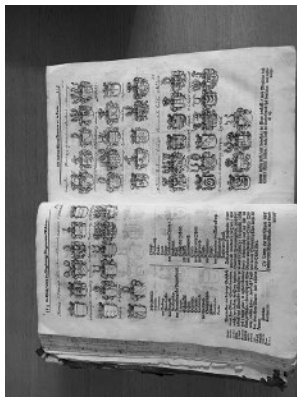
- 1 – 333 x200
- 2 – 325 × 200 B3 več porjavitev
- 3 – 328 × 203
- 4 – 327 × 203

Vezava: izvirna, taninsko usnje, 5 vezic dvojne konopljene, lepenska v platnicah, obreza: grob rdeče-rjav ošpric

Papir:

1, 3 in 4 papir, srednje debeline, z malo porjavitvami, 2 zvezek ima več porjavitev, nima zvoka, otip cunjast, srednje debel

PULA B2

Zgodovinski in pomorski muzej Istre –

Povijesni i pomorski muzej Istre

Signatura: PPMI-65836 (II) in PPMI-65837 (II)

Datum pregleda: 9. 6. 2023

Provenienca: kupili v antikvarijatu v Zagrebu

Število zvezkov: 3

1,2 vezan v dve knjigi, pergament

3+4 vezan v eno knjigo, galunska koža (glej B1)

Foto: Sanja Pecirep- PPMI in Jedert Vodopivec
Tomažič

zunanje mere

1- 340 × 220 × 70

2- 340 × 210 × 70

3 + 4 glej B1

mere prvega lista v KB

1 – 332 × 205 × 55

2 – 332 × 205 × 55

3 + 4 glej B1

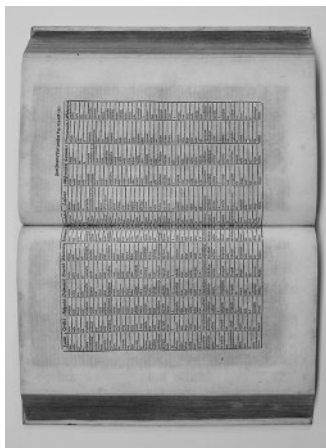

Vezava:

1, 2 – dva zvezka, pergamentna prevleka, brez dekoracije, zelenkasta obreza, lepenka v platnici, 5 galunskih vezic, spojni listi so izvirni.

Papir v KB

Tanjši, mlečno bel, rahle porjavitve, šibek zvok, cunjast otip.

PTUJ**B2**

Knjižnica Ivana Potrča

Signatura: KIP N-16214D

Datum pregleda:

20. junij 2013, 29. 2. 2024

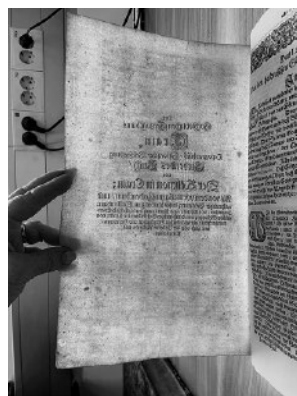
Število zvezkov: 4

Provenienca: iz gradu Dornava

Posebnosti: prvi zvezek prevezan, ostali trije iz

druga kompleta, vezani v usnje

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

1 – 333 × 215 × 65 iz drugega kompleta

2 – 344 × 223 × 61

3 – 343 × 222 × 77

4 – 341 × 220 × 58

mere prvega lista v KB

1 – 325 × 200 iz drugega kompleta

2 – 335 × 210

3 – 335 × 210

4 – 335 × 210

Vezava:

1 prevezava, platnica marmoriran papir, lepenka, hrbet brez vidnih vezic, spojni listi: pak papir;

2, 3 in 4 delna prevezava, prevleka: taninsko usnje, kostanjevo rjava, ornament in napis v zlatotisku, rahel ošpric, lepenka v platnici, 6 enojnih konopljenih vrvic, spojni listi: niso izvorni, marmoriran papir.

Papir v KB

Srednje debeline, 1. zv. mlačno bel, malo izrazite porjavitve, bolj cunjast otip, zvok neizrazit,

2, 3 in 4. srednje debeline, mlečno bela z temnejšimi vlakni, rahle porjavitve, zvok prisoten, otip kompakten, debelina srednja, POSEBNOST: list za prilogo Aindot 3. zv. XI/11-12, zelo izrazito rjav.

REKA

B2

Univerzitetna knjižnica Rieka

Signatura: Flum.I.B. 13-14

Datum pregleda: 15. 3. 2024

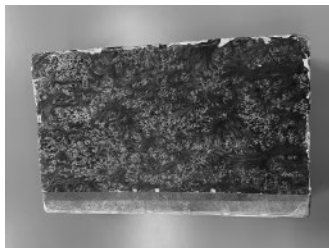
Število zvezkov: 4

Provenienca: ni znana, ima žig Biblioteca

Civica di Fiume

Posebnosti: prevezan, KB dobro ohranjen, papir rjavkast a ni izrazitih porjavitev,

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanjje mere s platnico

1 – 315 × 220 × 55

2 – 318 × 222 × 55

3 – 318 × 210 × 73

4 – 318 × 210 × 53

mere KB

1 – 313 × 195

2 – 313 × 195

3 – 312 × 195

4 – 319 × 195

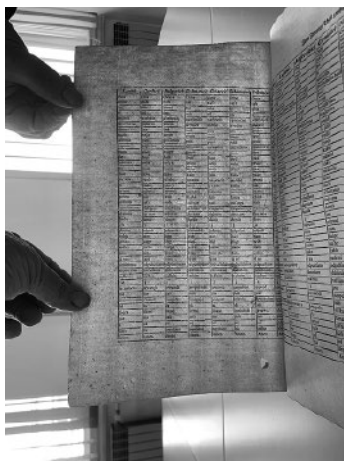
Vezava:

NI originalna, KB obrezan, prevleka platnice na 1 in 2 rjav marmoriran papir, 2 in 4 zelen marmoriran papir, KB obrezan ob prevezavi

Papir v KB

srednje debeline, svetlo rjavkaste barve, porjavitve mestoma so prisotne, zlasti od IV/681 do konca zvezka, en del je bil polit, ostal madež: 4. zv. XV/355 do XV/365.

Zvok je prisoten v vseh zvezkih, otip je kompakten.

ZAGREB B2

HAZU – Hrvška akademija znanosti in umetnosti

Signatura: HAZU bib, R-910/3

Datum pregleda: 16. julij 2013

Število zvezkov: 3. zvezek, ostali glej B4

Provenienca: vsi 4 zv. iz zbirke dr. Ivana Kukujevića Skalcinskega

Posebnosti: zvezki so iz 3 kompletov, 3. zvezek je vezan v pergament ostali v taninsko usnje, 4 zvezek ima lesene deske in zapirala (Glej skupino B 4)

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

1, 2 in 4 glej B4

3 – 380 × 245 × 110

mere prvega lista KB

1, 2 in 4 glej B4

3 – 372 × 245

3. zv.

3. zv.

Vezava: 3 zvezka

Prevleka platnice: pergament

Dekoracija: sredinski odtis grba v črni barvi

Obreza: modrikasta

Opora v platnici: lepenka

Vezice: 5, pergamentnih trakov

Hrbet: cevast

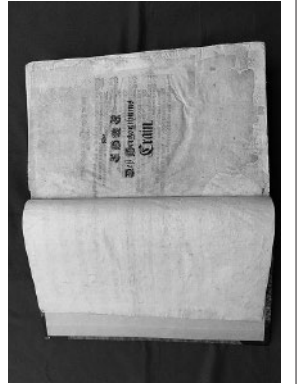
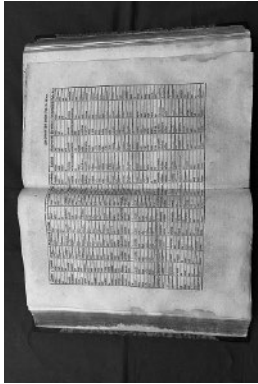
Papir v KB

Barva: rahle porjavitve in to samo na nekaterih listih.

Zvok: izrazit

Otip: gladek, lep, brez skupkov vlaken
debelina: nekoliko debelejši

B 3 PAPIR Z VEČ PORJAVITVAMI	Bogenšperk Grad Bogenšperk Signatura: 56 Datum pregleda: 7. maj 2013, 30. maj 24 Provenienca: leta 1993 podaril dr. Vanja Lokar iz Trsta Število zvezkov: 4 Posebnosti: delna prevezava, verjetno konec 19. stol. Foto: Jedert Vodopivec Tomažič zunanje mere 1 – 333 × 225 × 64 2 – 333 × 220 × 70 3 – 330 × 225 × 95 4 – 332 × 221 × 65 mere prvega lista KB 1 – 322 × 208 2 – 324 × 208 3 – 320 × 205 4 – 325 × 205 manj porjavitev 		Vezava: Prevleka platnice: taninsko usnje na hrbtu, marmoriran papir na platnicah – verjetno konec 19. stol., dekoracija: odtisi pečatnikov na hrbtu, obreza: modrikasta, opora v platnici: lepenka, 5 dvojnih konopljenih vezic, spojni listi: niso izvirni, sočasni z zadnjo intervencijo na platnici Papir v KB Srednja debelina, mlečno bel, 1, 2 in 4 več porjavitev, 3 malo porjavitev, neizrazit zvok, otip delno cunjast.
--	---	--	---

BREŽICE B3

Posavski muzej Brežice

Signatura: Z3: 393

Datum pregleda: 12. 2. 2025

Št. zvezkov: 4

Provenienca: iz kapucinskega samostana v Gorici (žig), nato Kapucinski samostan v Krškem, 15. nov. 945 podari opat Kamil Požar, g. Otonu Aumannu, 1946 v FZC od tu 1949 v Posavski muzej Brežice.

Posebnost: K-R poseg ob koncu 20. stol.

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

1 – 347 × 228 × 60

2 – 346 × 230 × 63

3 – 347 × 230 × 93

4 – 347 × 228 × 60

mere prvega lista KB:

1 – 332 × 203

2 – 332 × 205

3 – 332 × 205

4 – 332 × 205

1. zv.

2. zv.

Vezava:

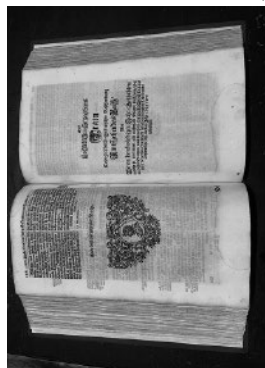
K-R poseg konec 20. stol. v Arhivu RS, prevleka novo rjavo usnje, na hrbtu fragmenti izvirnega z dekoracijo v zlatotisku.

Papir v KB:

listi so bili ob K-R posegu mokro čiščeni in premazani z metilcelulozo. nekateri listi so mlačno beli z temnimi vlakni, drugi imajo porjavitve, v četrtem zvezku so ob spodnjem robu sledi vodnih madežev, je tanek, gladek, z malo skupki vlaken, ima zvok, a je otip bolj cunjast.

2. zv.

4. zv.

GORICA B3

Knjižnica pokrajinskih muzejev

Biblioteca dei Musei Provinciali di Gorizia

Signatura: 103, 1463

Datum pregleda: 18. 2. 2025

Št. zvezkov: 2

Provenienca: za knjižnico je bil izvod kupljen junija 1867 za f. 30. od grofa Cafaia, posredoval pokrajinski uradnik, podpisan F. Gatti (pripis na sprednjem spojnem listu v 1. zvezku)

Posebnosti: mehanske poškodbe zaradi uporabe, mestoma polit s tekočino, ki je povzročila potemnitve, raztrganine in manjkajoči deli zakrpani z navadnim papirjem.

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

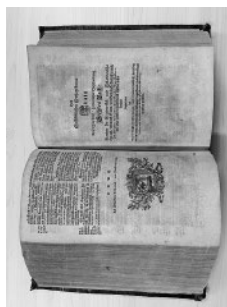
1 – 340 × 220 × 128

2 – 340 × 220 × 150

mere prvega lista KB

1 – 327 × 200

2 – 327 × 200

Vezava:

izvirna, taninsko usnje, rahlo marmorirano, na hrbtu napis in etiketa, 5 dvojnih konopljenih vezic, okoli njih slepi odtis linijskega pečatnika, kapital izviran, šivan na KB, rdečkast ošpric, v platnicah debela lepenka, spojni listi izvirni

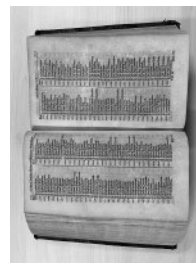
Papir v KB:

srednje debeline,

1. zv. srednje debeline, oker bel z vključki temnih vlaken, prisotni skupki vlaken, izrazit zvok, otip kompakten,

2. zvezek- srednje debeline, v začetku oker bel z vključki temnih vlaken, prisotni skupki vlaken, izrazit zvok, otip kompakten,

porjavitve izrazite XI/653 do konca, bolj cunjast in maj kompakten otip

KOPER B3

Privatna last

Datum pregleda: 14. 5. 2024

Število zvezkov: 4

Provenienca: družinska dediščina, eden od prednikov dobil v dar od člana Valvasorjeve družine.

Posebnosti: 1. in 3. zv. enaka (4 vezice), 2. in 4. malo drugačna (5 vezic)

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanj mere

1 – 315 × 205 × 64

2 – 330 × 210 × 68

3 – 316 × 200 × 88

4 – 330 × 210 × 67

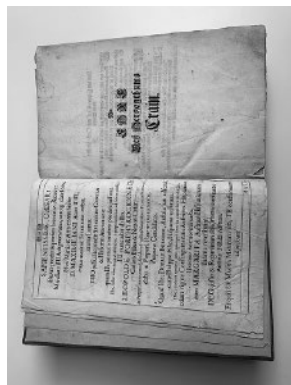
mere prvega lista v KB

1 – 314 × 203

2 – 325 × 205

3 – 314 × 195

4 – 325 × 205

Vezava:

delna prevzava

1. in 3. zv: manjša, taninsko usnje, ošpric, 4 vezice, trakovi, obreza rdeč ošpric, opora lepenka, spojni listi 19. stol.

2. in 4. zv.: večja, taninsko usnje, 5 vezic, vrvice, obreza rdeč ošpric, opora lepenka, Papir v KB

srednja debelina, porjavitve v vseh zvezkih zaznaven a ne izrazit zvok, delno cunjast otip.

LJUBLJANA B3
Biblioteka SAZU
Signatura: SAZU biblioteka II 203058/1,2,3,4
Datum pregleda: 14. dec 2023
Število zvezkov: 4
Provenienca: zapuščina Zore Koren Škerk, graf. oblikovalke iz Renova nad Trstom, pridobljeno 2020/21
Posebnosti: precej v uporabi
Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

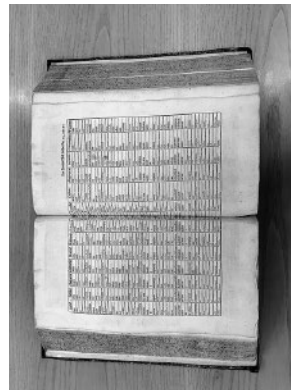

zunanje mere

- 1 – 330 × 218 × 70
- 2 – 335 × 215 × 75
- 3 – 333 × 218 × 95
- 4 – 334 × 207 × 70

mere prvega lista v KB

- 1 – 325 × 205 B3
- 2 – 325 × 205 B3
- 3 – 324 × 205 B2 mehanske poškodbe
- 4 – 325 × 205 B2 mehanske poškodbe

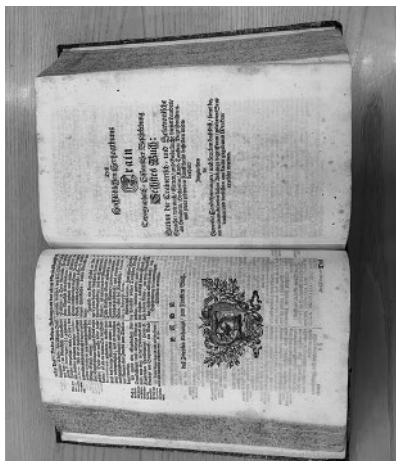

Vezava:

delno preplatničen, prevleka platnice marmoriran papir (verjetno konec 19. ali zač. 20. stol.), brez dekoracije, na hrbtu usnje socasno s preplatničenjem. na obrezi rahlo zelenkast ošpric, lepenska v platnici, spojni listi sočasni s preplatničenjem

Papir v KB

tanjši papir, mlečno bela, z več porjavitvami 3 in 4 zvezek manj porjavitev in več mehanskimi poškodbami, zvoka ni, otip je cunjast.

LJUBLJANA B3

Nadškofija, Škofijska pastoralna knjižnica

Signatura: B1/8 (4683)

Datum pregleda: 4. 4. 2023 in 23. 1. 2025

Število zvezkov: 8

Provenienca: iz zapuščine Viktorja Kragla

Posebnosti: izvod je vezan v 8 zvezkih v vezavi iz konca 19. stol.

Papir v zvezkih je različno porjavel, nekateri z malo porjavitvami – B2 drugi z izrazitimi -B3.

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

1 – 335 × 215 × 38

2 – 335 × 215 × 40

3 – 335 × 220 × 36

4 – 335 × 215 × 49

5 – 335 × 215 × 38

6 – 332 × 220 × 68

7 – 335 × 228 × 45

8 – 335 × 218 × 35

mere prvega lista v KB

1 – 330 × 208

2 – 332 × 205

3 – 330 × 205

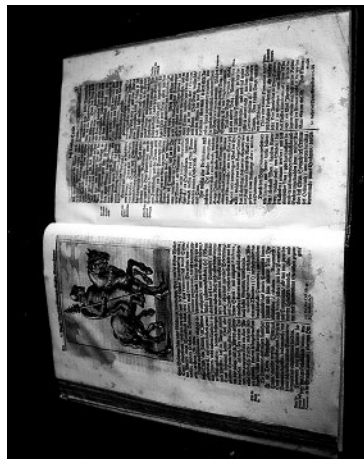
4 – 330 × 200

5 – 330 × 205

6 – 330 × 210

7 – 330 × 209

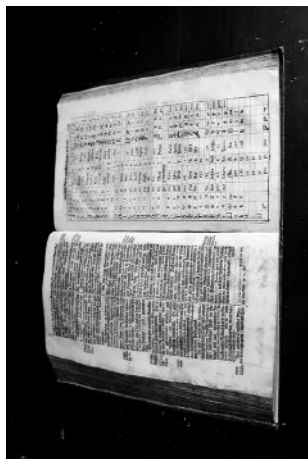
8 – 330 × 206

Vezava:

ni sočasna, verjetno konec 19. stol., prevleka platnice rjav marmoriran papir, dekoracije ni, obreza: rdeče barva, lepenka v platnici, spojni listi dodani ob zadnji vezavi, 4 enojne vrvice.

Papir v KB

srednje debel, z različno intenzivnimi portravitvami, zvok kar intenziven, otip kompakten.

MARIBOR B3

UKM Univerzitetna knjižnica Maribor

Signatura: MK XIX

Datum pregleda: 31. jan. 2024

Število zvezkov: 3

Provenienca: general Majster

Posebnosti: manjka 2. zvezek

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

1 – 338 × 210 × 70

2 – manjka

3 – 340 × 207 × 98

4 – 339 × 210 × 77

mere prvega lista KB

1 – 328 × 205

2 – manjka

3 – 340 × 205

4 – 325 × 205

Vezava:

izvirna, poškodbe na hrbtnem delu, prevleka platnice: taninsko usnje, dekoracija: 5 slepih linij ob robovih, obreza: rdečkast ošpric, opora v platnici: lepenska, 5 dvojnih konopljenih vezic, kapitali delno poškodovani, spojni listi samo v l. zv. originalni.

Papir v KB

srednje debel, porjavitve, a ne vsi listi, delno izrazit zvok, cunjast otip, a ne vsi listi.

MARIBOR**B3**

UKM – Univerzitetna knjižnica Maribor

Signatura: SR II 2148

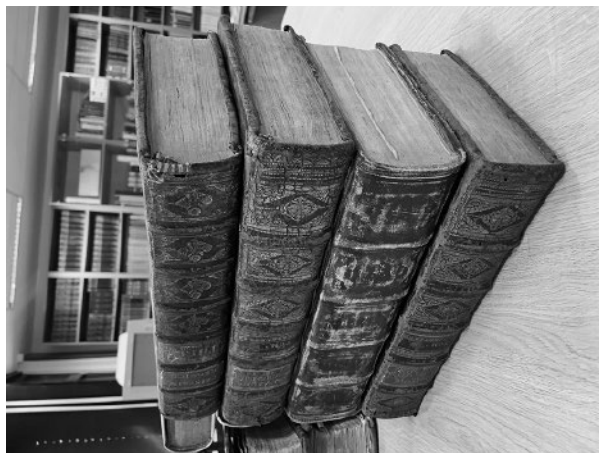
Datum pregleda: 31. jan 2024

Provenienca: iz FZC

Število zvezkov: 4

Posebnosti: 2 in 4 – iz istega kompleta, 3 prevezan, 1, 2 in 4 hrbna dekoracija

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanj mere

1 – 317 × 200 × 65 – malo manjši

2 – 333 × 210 × 70 – malo večji

3 – 328 × 205 × 90

4 – 328 × 210 × 70

mere prvega lista KB

1 – 307 × 198 – malo manjši

2 – 324 × 205 – malo večji

3 – 317 × 200

4 – 323 × 202

Vezava:

1, 2 in 4 izvirna, 3 prevezan

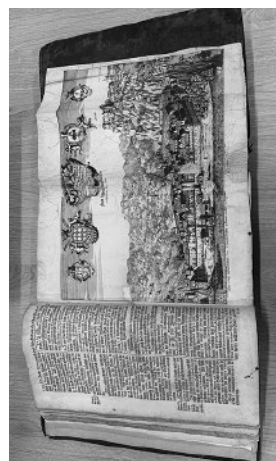
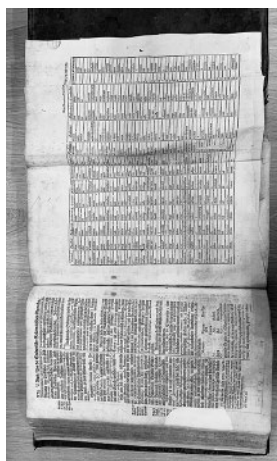
Prevleka platnice: 1, 2 in 4 izvirna – tan usnje,

3 prevezan novo usnje

Dekoracija: 1, 2 in 4 zlatotisk na hrbtu, 3 ni dekoracije, obreza rdečkasta, opora v platnici: lepenka, različno št. vezic: 1-6, 2-5, 3-4, 4-5

Papir v KB

srednje debeline, mlečno bel, prisotne porjavitve, zvok zaznaven, otip je delno cunjast.

NOVO MESTO B3 Knjižnica Mirana Jarca Signatura: PZ 908 Datum pregleda: 2. 2. 2024 Število zvezkov: 4 Provenienca: ni znana Posebnosti: K-R poseg, iz več kompletov, verjetno restavriran v Arhivu RS Foto: Jedert Vodopivec Tomažič	
zunanje mere 1 – 340 × 210 × 70 2 – 335 × 210 × 70 3 – 335 × 210 × 76 4 – 337 × 213 × 65 mere prvega lista KB 1 – 325 × 200 2 – 315 × 194 3 – 323 × 200 4 – 323 × 200	
Vezava: novjša ob K-R posegu, konec 20. stol., trda pergamentna vezava. 4 vezice, obreza 2. in 4. zvezka, zelenkasta Papir: prisotne porjavitve, cunjast otip, celoten KB je bil moko čiščen, nekateri listi tudi laminirani (npr. tabela imena) manjkajoči listi nadomeščeni s fotokopijami	

NOVO MESTO B3

Knjižnica Mirana Jarca

Signatura: PZ 908

Število zvezkov: 3

Datum pregleda: 2. 2. 2024

Provenienca: ni znana

Posebnosti: izvod je bil v celoti restavriran, verjetno v Arhivu RS, manjka 4. zvezek

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

1 – 339 × 215 × 65

2 – 336 × 230 × 70

3 – 338 × 228 × 65

4 – manjka

mere prvega lista KB

1 – 317 × 198

2 – 308 × 191

3 – 324 × 198

4 – manjka

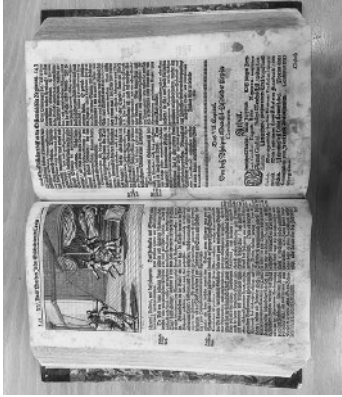
Vezava

novjša ob K-R posegu, konec 20. stol., trda pergamentna vezava. 4 vezice, K-R poseg

Papir v KB

celoten KB je bil mokro čiščen, nekateri listi tudi laminirani, manjkajoči listi nadomeščeni s fotokopijami

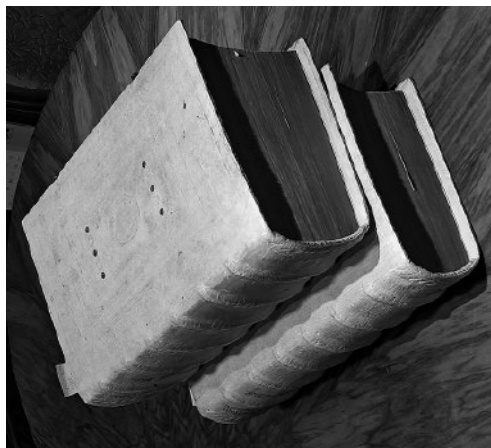

NOVA GORICA B3 Goriška knjižnica Franceta Bevka Signatura: II. 10313 Datum pregleda: 18. 2. 2025 Št. zvezkov: 3 Provenienca: ni znana Posebnosti: manjka 3. zvezek, opravljen K-R poseg, verjetno v ARS Foto: Jedert Vodopivec Tomažič	zunanje mere 1 – 323 × 215 × 60 2 – 323 × 215 × 68 3 – manjka 4 – 323 × 215 × 68 mere prvega lista v KB 1 – 310 × 197 B3 2 – 310 × 195 B4 3 – manjka 4 – 313 × 198 B3	Vezava: K-R poseg, verjetno konec 20. stol. z delno ohranitvijo večine materialov, hrbet usnje, raven brez vidnih vezic, platnici marmoriran papir, vezice 5 izvirne, kapital ni izviren, spojni listi sočasni s K-R posegom, obreza rdečkasta, sočasna z vezavo pred K-R posegom Papir v KB: K-R poseg na vseh poškodovanih listih, nekateri listi ob spodnjem robu ojačani z japonskim papirjem, tanjši papir, skupki vlaken, cunjast otip na listih brez posega, zvok prisoten na listih z premazom med K-R posegom, potemtipe prisotne v vseh treh zvezkih, najbolj izrazite v 2. zvezku. KB bil ob prejšnji prevezavi obrezan, K-R poseg se obreze ni dotaknil.	 	2. zv.	2. zv.	4. zv.
---	--	---	---	---------------	---------------	---------------

SOLKAN B3**Zbirka Davida in Marinke Brezigar****Signatura:** 4933**Datum pregleda:** 18. 2. 2025**Št. zvezkov:** 2**Provenienca:** kupljeno leta 2006 v Gorici**Posebnosti:** na zadnji strani platnic vtisnjena letnica 1690

Vezava odlično ohranjena, ne kaže nobenih znakov kakršnih koli poškodb, papir v KB ima izrazite potemnitve in mestoma tudi drugačne madeže.

Foto: Marinka Brezigar in Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere:

1 – 350 × 230 × 114

2 – 348 × 230 × 143

mere prvega lista KB

1 – 328 × 200

2 – 329 × 200

Vezava:

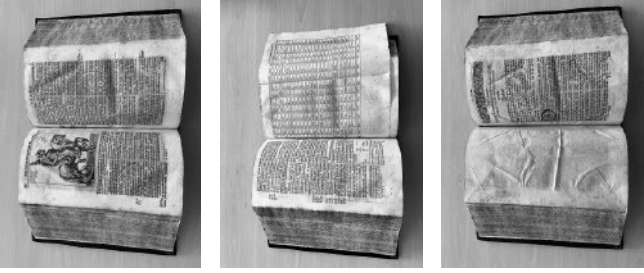
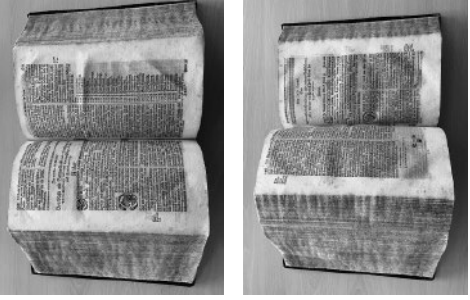
izvirna, galunsko usnje s slepimi odtisi pečatnikov, lesena deska, 2 zaklepa, kovinski del brez dekoracije, rdeča obreza, 6 dvojnih konopljenih vezic, izvirni spojni listi, datacija vezave vtisnjena v prevleko 1690.

Papir v KB:

Tanek, cunjast otip, brez zvoka, bel, brez temnejših vlaken, nekateri listi brez porjavitev, večina pa z izrazitimi porjavitvami, manj izrazite porjavitve do XI/670, veliko več porjavitev od XI/671 do konca.

B 4	PAPIR Z IZRAZITIMI PORJAVITVAMI		
CELJE	B4		
Osrednja knjižnica Celje			
Signatura: D-Rr 1182			
Datum pregleda: 31. jan 2024			
Število zvezkov: 3 (1-2, 3 in 4)			
Provenienca: iz FZC			
Posebnosti: 1 in 2 zvezek združen v en debelejši zvezek			
Foto: Jodert Vodopivec Tomažič			
			
zunanje mere			
1+2 – 335 × 215 × 120			
3 – 334 × 208 × 92			
4 – 336 × 210 × 65			
mere prvega lista KB			
1+2 – 325 × 207			
3- 328 × 205			
4 – 327 × 207			
Vezava:			
delno originalna, prevleka platnice: taninsko usnje z ošprivem, hrbet -novejše rjavo usnje, obreza komaj opazno rdečkasta, opora v platnici: lepenka, spojni listi: niso originalni			
hrbet: brez dekoracije, samo napis: Kronika I-II. Kronika III. Kronika 4			
Papir v KB			
srednje debel, izrazite porjavitve, zvok šibek, cunjast otip, opazni skupki vlaken.			
			

CERKNICA B4 Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica Signatura: 61151, 61152, domoznanski arhiv, 908(497.4)30 VALVASOR Datum pregleda: 27. feb. 2023 in 22. jan. 2024 Število zvezkov: 2 Provenienca: iz knjižnice Lothar graf von Rosenberg, pripis: Christoph Adolph, 28. maj 1735, nakup 14. december 2007, kupljeno pri dr. Antonu Kovaču, München⁹ Posebnosti: zelo dobro ohranjen izvod, ima zelo lepo ohranjeno prilogo Ljubljana, papir ima izrazite porjavitve Foto: Jedert Vodopivec Tomažič	zunanje mere 1+2 – 342 × 215 × 140 3+4 – 342 × 215 × 162 mere prve strani KB 1+2 – 333 × 213 3+4 – 333 × 213 	Vezava: originalna, korekten K-R poseg, lepo obnovljeno, prevleka platnice: taninsko usnje, temno rjavo, dekoracija: zlatotisk na hrbtnem delu, na obrezi modrikast ošpric, v platnici lepenka, zvirni spojni listi. Papir v KB: tanjši, zelo izrazite porjavitve (na fotografijah ni tako vidno kot v živo z očmi), vidni skupki vlaknen, cunjast otip, zvoka ni, vodni znaki so zelo slabo vidni, VZ HK z AD lepo viden v tabeli imen (VI. list med 273-274)
---	--	---

⁹ Kovač, Slavica Verlag 2000, München.

GORICA**B4****Mestna knjižnica Isontina / Biblioteca Isontina****Signatura:** 12057, 186831, 186832, 186833, Rare e**Pregio a** 12/1-4,**Datum pregleda:** 18. 2. 2025**Št. zvezkov:** 4**Provenienca:** ni znana**Posebnosti:** prevezava, izrazite porjavitve**Foto:** Jedert Vodopivec Tomažič**zunanje mere:**

1 – 323 × 220 × 60

2 – 323 × 220 × 60

3 – 323 × 220 × 77

4 – 317 × 220 × 62

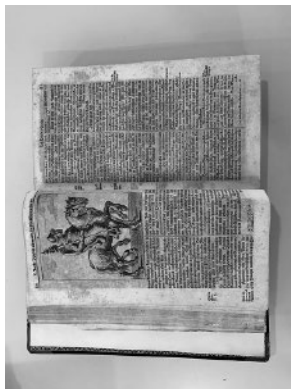
mere prvega lista KB:

1 – 315 × 200

2 – 315 × 196

3 – 314 × 204

4 – 317 × 204

2. zv.

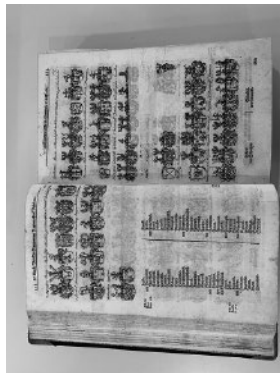
2. zv.

Vezava:

prevezava verjetno konec 19. stol., usnjen hrbet, na njem zelena nalepk z napisom v zlatotisku, ana platnici knjigoveško platno, 6 vezic (trakovi), nevidni na hrbtu, cevasta vezava, rdečkasta obreza sočasna z trenutno vezavo, spojni listi potiskani papir.

Papir v KB:

tanek, gladek, cunjastega otipa, ni zvoka, izrazite porjavitve, manj v 3. zvezku, precej mehanskih poškodb kaže na pogosto uporabo.

3. zv.

4. zv.

GORICA B4

Semeniška knjižnica / Biblioteca del Seminario

Signatura: 238a XVII, 002718

Datum pregleda: 18. 2. 2025

Št zvezkov: 4

Provenienca: ni znana

Posebnosti: K-R poseg na vezavi in KB izvedel

Centro studi e restauro, Gorica

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere:

1 – 320 × 218 × 53

2 – 320 × 218 × 58

3 – 320 × 220 × 75

4 – 322 × 218 × 58

mere prvega lista KB:

1 – 309 × 200

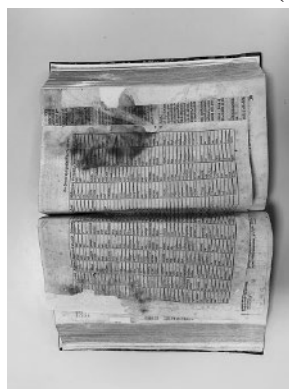
2 – 310 × 196

3 – 312 × 204

4 – 312 × 204

2. zv.

2. zv.

Vezava: ni izvirna, delni K-R poseg na vezavi, usnjeh hrbet, marmoriran papir na platnicah, spojnici listi dodani ok K-R posegu, kapital rdeče-bel- moder, verjeno ob preplatničenju z marmoriranim papirjem, obreza rdečkasta.

Papir v KB:

tanek, cunjast otip, brez zvoka, gladek, brez skupkov vlaken, izrazite porjavitve, 3zv. manj porjavitve, 2. zvezek ima tudi izrazite poškodbe (od VII/448 do VIII/682 polit) K-R poseg, listi niso mokro čiščeni samo dopolnjeni in ojačani, kjer je bilo potrebno.

3. zv.

4. zv.

LJUBLJANA

B4

Mladinska knjiga – Trubarjev Antikvariat,
družba 2023

Signatura: ni

Datum pregleda: 2. 3. 2023

Število zvezkov: 4

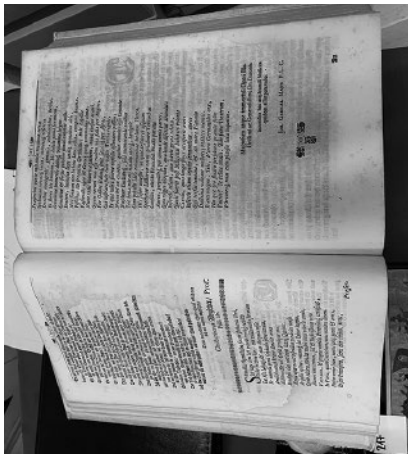
Provenienca: ni znana

Posebnosti: lepo ohranjena pergamentna
vezava, papir v KB ima izrazite porjavitve, malo
ali skoraj nič v rabi.

Foto: Jodert Vodopivec Tomažič

Ogled je bil prostorsko in časovno omejen, zato
podatkov o dimenzijah ni.

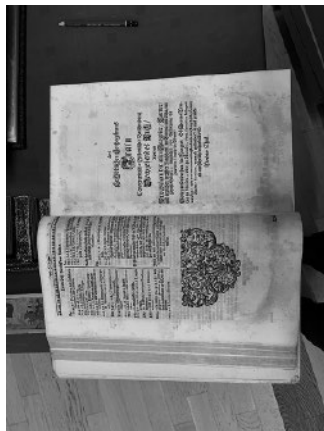

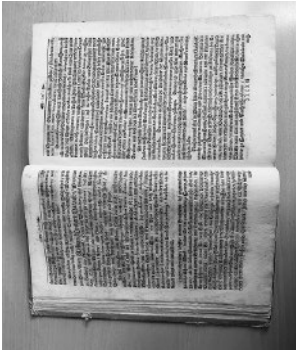
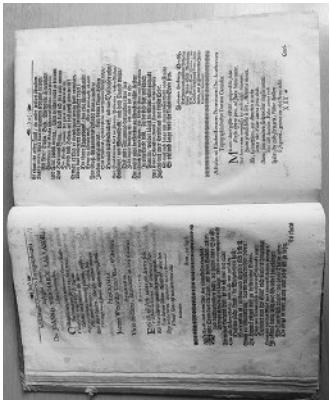
Vezava:

izvirna pergamentna prevleka, dekoracija: ob
naslovu na hrbtu, temen tisk na oker podlagi,
opora v platnici: karton, spojni listi izvirni.

Papir v KB

tanjši, mlečno bel, na polju tiska izrazite
porjavitve (v naravi bistveno bolj izrazite, kot
na posnetku), brez zvoka, cunjast otip.

LJUBLJANA B4 NMS – Narodni muzej Slovenije Signatura: NMS 1610 Datum pregleda: 19. 12. 2011, 28. 5. 2024 Število zvezkov: 8 Provenienca: ni znana Posebnost: 8 zvezkov, vezava papir, verjetno pozno 19. stol., izrazite porjavitve. Foto: Jedert Vodopivec Tomažič	zunanj mere 1 – 345 × 220 × 38 2 – 345 × 220 × 38 3 – 345 × 225 × 36 4 – 345 × 225 × 42 5 – 345 × 225 × 35 6 – 345 × 218 × 68 7 – 345 × 225 × 42 8 – 345 × 222 × 38 mere prvega lista KB 1 – 332 × 208 2 – 334 × 207 3 – 334 × 207 4 – 332 × 205 5 – 333 × 210 6 – 333 × 209 7 – 333 × 208 8 – 333 × 208	Vezava: ni izvirna, prevleka platnice sivo moder papir, dekoracije ni, obreza ni obarvana, lepenka v platnici, 3 enojne vezice, vrvice zarezane v hrbet KB. Papir v KB tanjši, izrazite porjavitve, zvoka ni zaznati, delno cunjast otip.	
			
			

LJUBLJANA B4

NUK- Narodna in Univerzitetna knjižnica

Ljubljana

Signatura: NUK, R117 453

Datum pregleda:

2. 7. 2013, 6. 12. 2023

Število zvezkov: 4

Provenienca: ni znana

Posebnosti: prevezava, verjetno konec 18. stol.

ali začetek 19. stol., zelo tanek papir.

Foto: Jodert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

1 – 323 × 215 × 65

2 – 322 × 215 × 65

3 – 322 × 214 × 88

4 – 323 × 212 × 70

mere prvega lista v KB

1 – 310 × 197

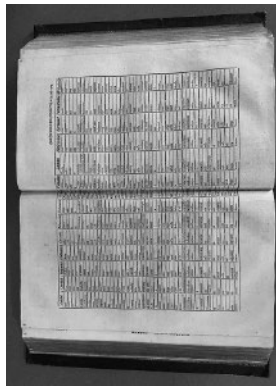
2 – 310 × 197

3 – 310 × 198

4 – 310 × 195

2. zv.

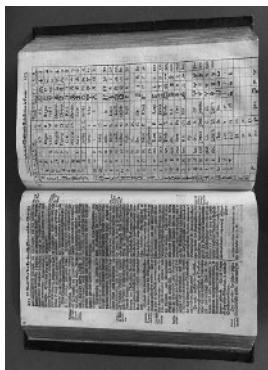

2. zv.

Vezava: ni izvirna, prevleka platnice: črno, tanko usnje, dekoracija: odtisi pečatnikov s pozlato na hrbtu in ob robovih platnic, zelena obreza, lepenka v platnici, 4 enojne vrvice, spojni listi dekoriran papir, sočasni z vezavo

Papir v KB

tanek, mehek, cunjast, nima zvoka, izrazite porjavitve, 3 zvezek najmanj porjavitve, KB obrezan marsikje v živ rob.

2. zv.

LJUBLJANA B4
NUK – Narodna in univerzitetna knjižnica
Ljubljana
Signatura: NUK, R II 6632
Datum pregleda:
 24. julij 2013, 6. 12. 2023
Število zvezkov: 4
Provenienca: iz Licejske knjižnice v Ljubljani
Posebnosti: lesene deske, zapirala
Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

- 1 – 334 × 220 × 71
- 2 – 334 × 225 × 78
- 3 – 338 × 222 × 110
- 4 – 332 × 223 × 75

mere prvega lista v KB

- 1 – 322 × 200
 - 2 – 322 × 200
 - 3 – 322 × 200
 - 4 – 322 × 206
- manj izrazite porjavitve

Vezava:

prevleka platnice: galunsko usnje, dekoracija: slepi odtisi pečatnikov, obreza: zelenkasta, opora v platnici: les, 2 zapirali, 4, dvojne vrvice hrbet rahlo okroglen, spojni listi: izvirni

Papir v KB

srednje debeline, izrazite porjavitve v papirju, nima zvoka, zelo mehek, cunjast otip.

LJUBLJANA B4

Slovenski etnografski muzej

Inv. št.: 903001165

Datum pregleda: 3. jan. 2024

Število zvezkov: 4

Provenienca: ni znana

Posebnosti: 1. in 2. zvezek manjše mehanske poškodbe

zv. 3. manj porjavitev, največ mehanskih poškodb; 4. zvezek poškodovan mehansko in od vlage manjka del platnice in listov.

Foto: Iedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

1 – 327 × 204 × 70

2 – 327 × 204 × 70

3 – 327 × 204 × 95

4 – 327 × 204 × 70

mere prvega lista v KB

1 – 315 × 195

2 – 315 × 195

3 – 315 × 195

4 – 315 × 195

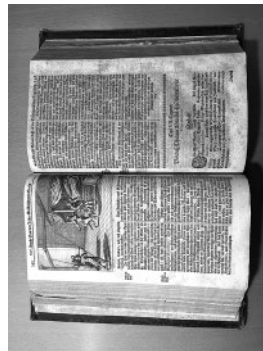
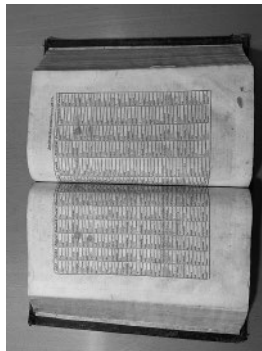
Vezava:

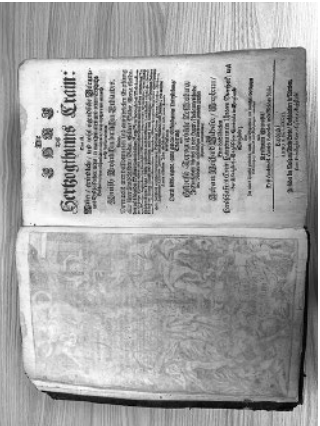
sočasna, vsi 4 zv. enako vezani, prevleka platnice: taninsko usnje, dekoracija: samo na hrbtu, 5 dvojnih konopljenih vezic, rdečkasta obreza, opora v platnici: lepenka, spojni listi izvirni.

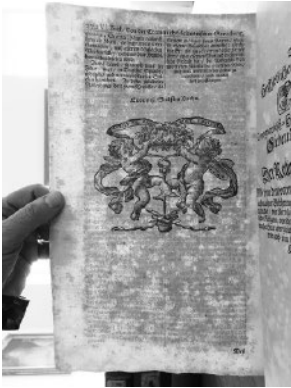
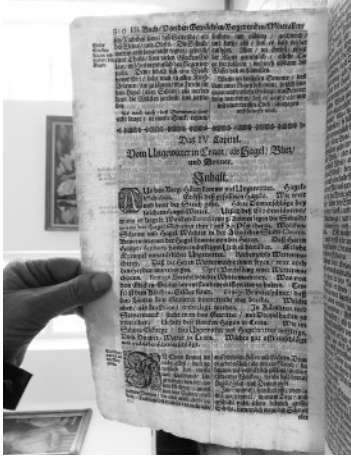
Papir v KB

tanek, izrazite porjavitve, precej cunjast, zvoka ni, skupki vlaken dobro vidni in otipljivi.

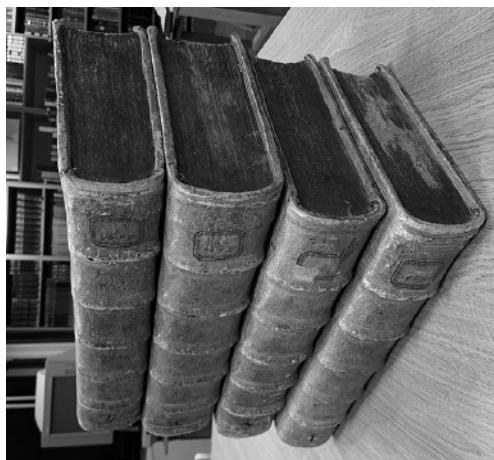
VZ: dobro viden v tabeli – slovarj VI. knj. med 274-275

LJUBLJANA B4 TMS – Tehnični muzej Slovenije Signatura: 1785 Datum pregleda: 5. jan 2024 Število zvezkov: 1 Posebnosti: samo 1. zvezek Foto: Jedert Vodopivec Tomažič	zunanje mere 1 – 335 × 205 × 72 2, 3 in 4 manjkajo mere prvega lista KB 1 – 325 × 200 2, 3 in 4 manjkajo	Vezava: Prevleka platnice: rjavo tan usnje z ošpricem, Dekoracija: na hrbtnem delu slepi odtisi pečatnikov, obreza: rjavkast ošpric, lepenka, spojni listi: originalni Papir v KB: tanjši, izrazite porjavitve na vseh listih, zvok komaj zaznaven, otip delno cunjast.
		
		

LJUBLJANA B4 Semeniška knjižnica Ljubljana Signatura: V, VIII, 1č-4č Datum pregleda: 27. 3., 24. 4. 2023 in 22. 1. 2025 Število zvezkov: 4 Provenienca: Janez Gregor Dolničar Posebnosti: v 1. zvezku bakrorezni portret Erasmusa Franciscija Foto: Mateja Demšar © Semeniška knjižnica	A: zunanje mere 1 – 330 × 220 × 65 2 – 330 × 220 × 67 3 – 330 × 220 × 95 4 – 330 × 225 × 64 B: mere prvega lista v KB 1 – 319 × 205 2 – 319 × 205 3 – 319 × 206 4 – 319 × 205 	Vezava: Izvirna, prevleka platnice: taninsko usnje, temno rjavo, mehko, dekoracija platnice: rjav ošpric, na hrbtu slepi odtisi pečatnikov, rdeče moder ošpric na obrezi, lepenka v platnic, 5 dvojnih konopljenih vezic, izvirni spojni listi Papir: tanjši, izrazite porjavitve po celotnih površinah skoraj vseh listov (na fotografijah ni tako vidno kot v živo z očmi), zvoka ni, otip je cunjast.
---	--	---

MARIBOR **B4**
 UKM – Univerzitetna knjižnica Maribor
 Signatura: II. 5405/1-4
 Datum pregleda: 31. jan in 29. feb. 2024
 Število zvezkov: 4
 Provenienca: klasična gimnazija Marburg
 Posebnosti: galunska prevleka, lepenka
 Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

- 1 – 339 × 205 × 70
- 2 – 339 × 210 × 70
- 3 – 339 × 210 × 80
- 4 – 339 × 210 × 72

mere prvega lista v KB

- 1 – 328 × 198
- 2 – 328 × 198
- 3 – 328 × 198
- 4 – 328 × 198

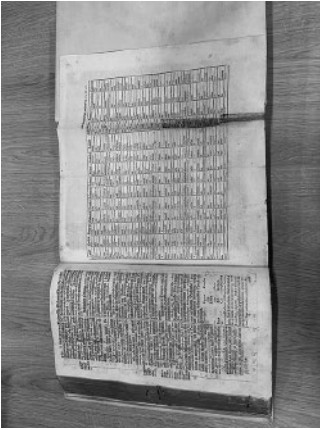
Vezava:

prevleka platnice: galunska koža, dekoracija: slepi odtisi pečatnikov, zelena obreza, opora v platnici: lepenka, št. vezic: 5 dvojnih konopljenih vrvic, ni zapiral, spojni listi: marmoriran papir

Papir v KB

srednje debeline, precej porjavitev, so pa tudi deli KB brez porjavitve, neizrazit zvok, razmeroma cunjast.

MARIBOR B4 UKM Univerzitetna knjižnica Maribor Signatura: R II. 2148 Datum pregleda: 31. jan 2024 Število zvezkov: 4 Provenienca: Samostan Nazarje, dar študijske knjižnice Celje 17. 10. 1958 UKM-u. Posebnosti: prevezan v nov pergament, verjetno za časa Bruna Hartmana, verjetno Avstrija, mogoče Graz, KB skoraj brez poškodb, papir podoben kot v NUK R 117453. Foto: Iedert Vodopivec Tomažič	zunanje mere 1 – 335 × 210 × 60 2 – 335 × 210 × 65 3 – 335 × 210 × 87 4 – 335 × 210 63 mere prvega lista v KB 1 – 324 × 200 2 – 325 × 200 3 – 325 × 200 4 – 320 × 200	Vezava: K-R poseg na platnici, nov pergament, dekoracija: nova napis na hrbtu, zelena obreza originalna, opora v platnici: lepenka, kapital in sistem šivanja originalen, hrbet cevast, 4 vezice niso vidne. spojni listi pak papir. Papir v KB: tanjši, precej porjavel, rahel zvok, cunjast otip.	
	 		

PTUJ
B4

Minoritski samostan Ptuj

Datum pregleda: 29. 2. 2024

Število zvezkov: 1

Provenienca: 1701 podarjeno samostanu –
pripis na sprednjem prostem predlistu.

Posebnosti: ohranjen samo 2. zvezek, med 2.
sv. vojno, večina knjig iz samostanske knjižnice
uničenih.

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

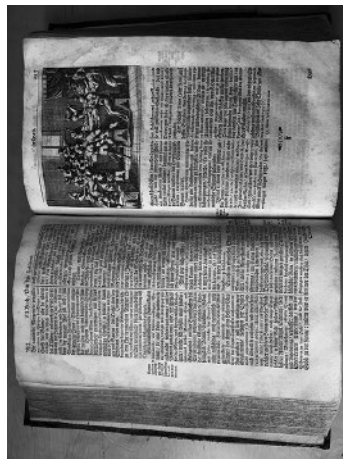
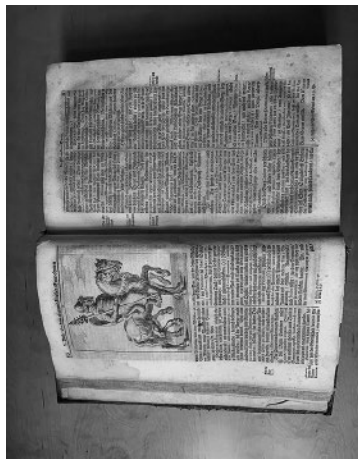
1, 3 in 4 manjkajo

2 – 338 × 215 × 70

mere prvega lista KB

1, 3 in 4 manjkajo

2 – 327 × 205

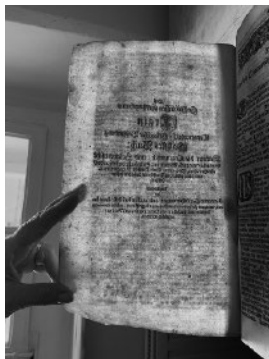

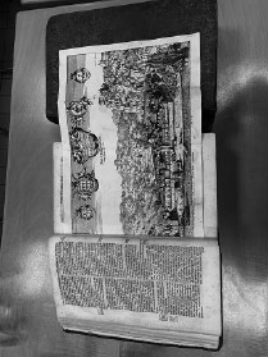
Prevleka:

izvirna, taninsko usnje, rjav ošpric, dekoracija:
slepi odtisi pečatnikov na hrbtu, 5 dvojnih
konopljenih vezic, obreza: obledel zelenkast
ošpric, lepenska v platnici, spojni listi izvirni.

Papir v KB:

srednje debel, izrazite porjavitve, od VII/414-
416 in VIII/572-573 maj izrazite porjavitve,
zvok: cunjast, otip mehak, precej mehanskih
poškodb.

SEŽANA B4 Kosovelova knjižnica Sežana Signatura: 0176069-072 Datum pregleda: 12. jan 2024 Število zvezkov: 4 Provenienca: podaril leta 2014 Stelio Villani¹⁰ Posebnosti: originalna vezava, K-R poseg opravljen verjetno v ARS. Foto: Jedert Vodopivec Tomažič		zunanje mere 1- 335 × 205 × 85 2- 335 × 205 × 85 3- 335 × 205 × 105 4 – 335 × 205 × 70 mere prvega lista KB 1 – 335 × 190 2 – 335 × 190 3 – 335 × 190 4 – 335 × 190 	Vezava: originalna, z odličnim K-R posegom, prevleka platnice: taninsko usnje, dekoracija: ošpric, na hrbtu okoli vezic slepi odtis, obreza: rdečkast ošpric, lepenska v platnici, 5 vezic, spojni listi so izvirni, Papir v KB: tanjši, izrazite porjavitve, najmanj v 3. zv., neizrazit zvok, cumjast otip.
--	--	---	---

¹⁰ Stelio Villani (1919-2018) fizik in bibliofil, <https://www.kosovelova.si/lokalno/villanijeva-zbirka/>

TRST

B4

Državna knjižnica Stelio Crise / Biblioteca statale Stelio Crise

Signatura: 194684

Datum pregleda: 3. 2. 2025

Št. zvezkov: 4

Provenienca: Fond Pucalovich, dar ing. G. Tombesi

Posebnosti: preplatničen, zlatotisk na hrbtu

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

1 – 344 × 225 × 58

2 – 343 × 225 × 58

3 – 345 × 225 × 80

4 – 344 × 225 × 60

mere prvega lista KB

1 – 331 × 200

2 – 331 × 200

3 – 335 × 202

4 – 333 × 200

Vezava:

preplatničeno, verjetno konec 18. stol.

prevleka svetlorjav maroken, hrbet okroglen,

dekoracija zlatotisk na hrbtu in ob robovih

platnic, napis na rdeči podlagi, obrezan

ob preplatničenju, rdrče barve, spojni listi

marmoriran papir.

Papir v KB:

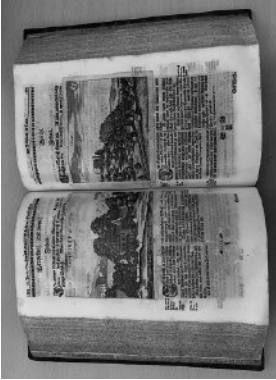
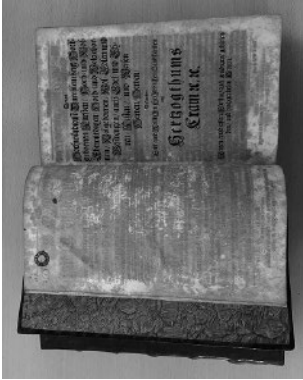
tanjši, 1, 2, 4 izrazite porjavitve, cunjast otip,

zvoek prisoten, skoraj brez skupkov vlaken,

3 zvezek manj porjavitve, izrazit zvoek,

kompakten otip, skoraj brez skupkov vlaken

TRST B4 Državna knjižnica Stelio Crise / Biblioteca statale Stelio Crise Signatura: 176775 Datum pregleda: 3. 2. 2025 Št. zvezkov: 4 Provenienca: ni znana Posebnosti: preplatničen, zlatotisk na hrbtu. Foto: Jedert Vodopivec Tomažič	zunanje mere 1 – 338 × 220 × 70 2 – 338 × 220 × 78 3 – 338 × 220 × 85 5 – 338 × 220 × 70 mere prvega lista KB 1 – 330 × 203 B4 2 – 330 × 202 B4 3 – 330 × 203 B3 manj porjavitve 4 – 330 × 204 B4	Vezava: preplatničeno, od originala ohranjeno le temno rjavo taninsko usnje, hrbet novo usnje, dekoracija zlatotisk, napis na zlato-oker podlagi, 5 konopljenih vezic, kapital ohranjen izvorni, našit na KB, obreza rdeč ošpric, sočasen z preplatničenjem, spojni listi: rdeč škrobni marmor Papir v KB: tanjši, gladek, skoraj brez skupkov vlaken, zvok srednje izrazit, bolj cunjst otip, 1, 2 in 4: izrazite porjavitve, zvok prisoten a ne izrazit, otip cunjast, 3: manj porjavitve,	
 			

TRST

B4

Mestna knjižnica Attilio Hortis / Biblioteca

civica Attilio Hortis

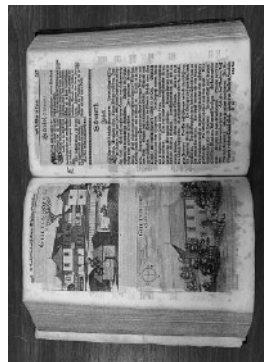
Signatura: 2964 61

Datum pregleda: 3. 2. 2025

Provenienca: ni znana

Posebnosti: zelo izrazite porjavitve, precej poškodbo

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

1 – 332 × 215 × 63

2 – 332 × 215 × 65

3 – 332 × 219 × 85

4 – 331 × 218 × 60

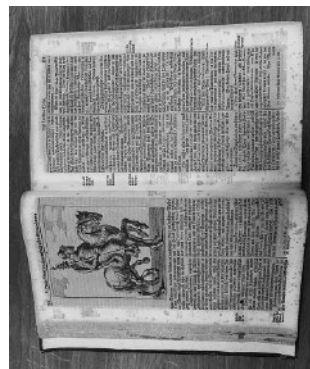
mere prvega lista KB

1 – 320 × 198

2 – 319 × 200

3 – 322 × 200

4 – 322 × 200

Vezava:

preplatnec, prevleka: svetlejšje rjavo usnje, rahlo marmorirano, dekoracija na hrbtu:

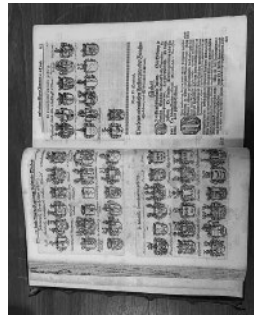
slepi odtisi pečatnikov, napis zlatotisk,

spojni listi novejši: marmorirani papir, 4

dvojne konopljene vezice, obreza rdeč ošpric, poškodbe: na hrbtu, spojni listi in kapital.

Papir v KB:

tanjši, gladek skoraj brez skupkov vlaken, zelo porjavel (3 zvezek manj porjavitev, 4 zvezek največ), cunjast in mehek otip, ni popolnoma brez zvoka, poškodbe mehanske in tudi zaradi vlage.

TRST B4 Univerza v Trstu Knjižnica in arhiv pisateljev in kulture / Università degli Studi di Trieste – Biblioteca dell'Archivio degli Scrittori e della Cultura regionale Signatura: BASCR/FONDA SAVIO/A0226(1-4) Datum pregleda: 31. 1. 2025 Št. zvezkov: 4 Provenienca: izhaja iz samostana di Monte San'Andrea, sicer pa iz zbirke Antonia Fonde Savio¹¹ Posebnosti: nova pergamentna platnica, KB ni restavriran, precej porjavitev, zvezek 2, listi od VII/662 dalje imajo izrazite poškodbe zaradi vlage, med listi KB je opaziti rahlo roza prah brez barve (mogoče talko), drugi zvezki ne kažejo poškodb zaradi vlage. Foto: Jedert Vodopivec Tomažič	zunanje mere 1 – 323 × 210 × 65 2 – 325 x210 × 60 3 – 325 × 210 × 80 4 – 325 × 210 × 60 mere prvega lista KB 1 – 315 × 195, B3 do VII/383, B4 dalje 2 – 315 × 195, B4 do VII/383, B3 dalje 3 – 315 × 195, B3 4 – 315 × 195, B4	Vezava: nova pergamentna prevleka (20. stol.), obrezan in preplatničen, cevasta vezava, na hrbtu napis s črnim tušem. Papir v KB: tanek, cunjast, skoraj brez zvoka, zelo izrazite porjavitve, manj v 3. zvezku, 2. zv. ima zelo hude poškodbe zaradi dolgotrajne izpostavljenosti vlagi.
---	--	---

¹¹ Antonio Fonda Savio, zbiratelj, pisatelj, kulturni delavec, rodom iz Pirana, mož Letizzie Schmitz, hčerke Itala Sveva Schmitz. <https://eut.units.it/it/catalogo/guida-al-lascito-antonio-fonda-savio/68>

TRST B4

Semeniška knjižnica Trst/ Biblioteca del
seminario Vescovile Trieste

Signatura: NI

Št. zvezkov: 1

Provenienca: izhaja iz samostana na Sveti gori.

Posebnost: samo 2. zvezek in še ta precej
mehansko poškodovan ter on stranskem robu
tudi od vlage.

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

1 – manjka

2 – 332 × 210 × 65

3 – manjka

4 – manjka

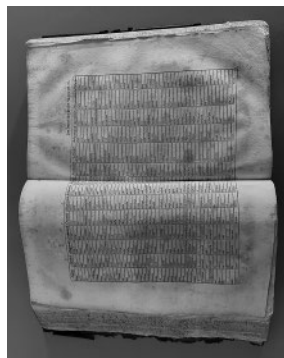
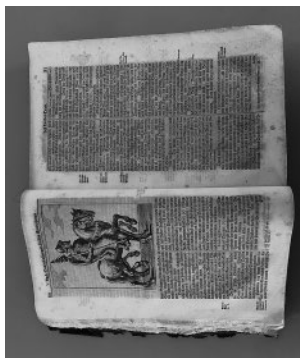
mere prvega lista v KB

1 – manjka

2 – 328 × 208

3 – manjka

4 – manjka

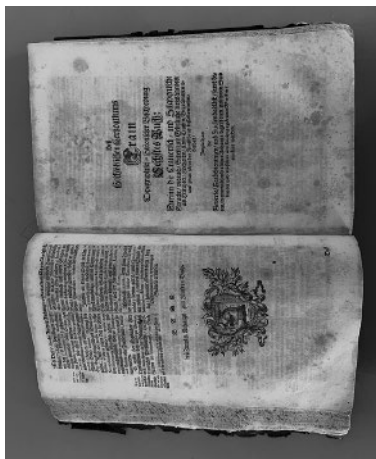

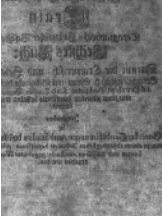
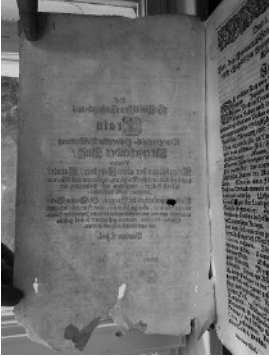
Vezava:

izvirna, taninsko usnje, rahlo marmorirano,
spojni listi izvirni, 5 dvojnih konopljenih vezic,
lepenka v platnici, slepi odtisi pečatnikov na
hrbtu in bobu platnice, obreza rdečkasto siv
ošpric.

Papir v KB:

tanjši, izrazite porjavitve, zvok zaznaven, otip
cunjast, mestoma vidni skupki vlaken, prisotna
tudi temnejša vlakna.

ZAGREB B4 HAZU – Hrvška akademija znanosti in umetnosti Signatura: HAZU bib, R-910 Datum pregleda: 16. 7. 2013 in 17. 10. 2024 Število zvezkov: 4 Provenienca: iz zbirke dr. Ivana Kukuljevića Sakcinskega¹² Posebnosti: iz 3 kompletov: 3. zvezek je vezan v pergament (glej B2) ostali v taninsko usnje, 4. zvezek ima lesene deske in zapirala ter največ mehanskih poškodb Foto: Jedert Vodopivec Tomažič 	zunanj mere 1 – 335 × 212 x 2 – 335 × 216 x 3 – glej B2 4 – 333 × 215 x mere prvega lista v KB 1 – 325 × 200 2 – 325 × 200 3 – glej B2 4 – 322 × 199 	Vezava: 1 in 2 zvezek iz istega komplet, Izvirna vezava, prevleka platnice: taninsko usnje z izrazitim ošpricem, dekoracija: na hrbtu slepi odtisi pečatnikov, obreza: rahlo rdečkast ošpric, opora v platnici: lepenka, 5 dvojnih konopljenih vezic, 3. zvezek: glej skupino B2 4 zvezek iz drugega kompleta izvirna vezava, prevleka platnice: taninsko usnje z rahlim ošpricem, dekoracija: na hrbtu slepi odtisi pečatnikov, lesene deske z zaklepi, 5 konopljenih vezic, rahel rdeče moder ošpric na obrezi. Papir v KB 1, 2 in 4: tanjši, zrazite porjavitve, zvok delno zaznaven, kljub izrazitim porjavitvam, otip cunjast najbolj v 4 zvezku. 3. zvezek: glej skupino B2
--	---	--

¹² Dr. Ivan Kukuljević Sakcinski, (Jurketinc 1816) najplodnejši hrvaški pisatelj 19. stoletja.

Kombinirana skupina: B1, B2, B3 in B4: papir v knjižnih blokih današnjih kompletov kaže različne porjavitve, ker je sestavljeni iz več izvornih kompletov		
LJUBLJANA B2, B3, B4 Arhiv Republike Slovenije Signatura: AS, P 1015 4° Datum pregleda: 22. dec 2011, 7. avg. 2013 in 13. dec. 2023, 29. 1. 2025 Število zvezkov: 4 Provenienca: ni znana Posebnosti: iz dveh kompletov Foto: Jedert Vodopivec Tomažič	zunanje mere 1 – 333 × 212 × 60 2 – 333 × 210 × 63 3 – 343 × 224 × 90 iz drugega kompleta 4 – 333 × 213 × 65 mere prvega lista v KB 1 – 323 × 201 B3 2 – 322 × 202 B4 3 – 332 × 205 B2 4 – 323 × 200 B3, B4 	Vezava: 1, 2, 4: prevleka platnice: taninsko usnje, ni sočasno s tiskom, kostanjeve barve z rahlim ošpricem, modro-zelena obreza, marmorirani spojni listi sočasni z prevleko v platnici, 5 dvojnih konopljenih vezic, lepenska v platnici, Na hrbtu svetlorjavo usnje z napisom 3: taninsko usnje z ošpricem, verjetno originalno, spojni listi sočasni z prevleko, Papir v KB 1,2,4: tanjši, neenakomerne porjavitve, zvoka skoraj ni zaznati, cunjast otip, razmeroma tanek 3: razmeroma malo porjavitve, zaznaven zvok, kompakten otip,

LJUBLJANA B2, B3

Biblioteka SAZU

Signatura: SAZU II 6462/U

Datum pregleda: 29. 7. 2013, 14. 12. 23 in 22. 1. 2025

Število zvezkov: 4

Provenienca: ni znana

Posebnosti: iz dveh kompletov, vidi se po papirju in vezavi

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič

zunanje mere

1 – 334 × 218 × 60

nov pergament

2 – 334 × 216 × 63

nov pergament

3 – 330 × 210 × 86

4 – 328 × 205 × 63

mere prvega lista v KB

1 – 328 × 205 B2

2 – 330 × 208 B2

3 – 320 × 200 B3

4 – 320 × 203 B3

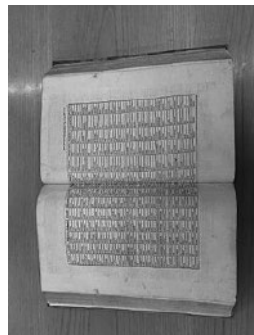
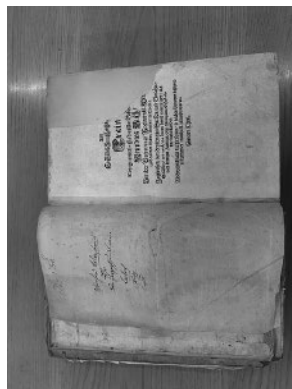
Vezava:

delna prevezava, 1 in 2: delna prevezava, nov pergament (20. stol.), vezice: 5 trakov, lepenka, 3 in 4: originalni pergament – precej mehanskih poškodb, vezice: 4 dvojne konopljene, obreza rdeč ošpric, dekoracije ni, spojni listi sočasni z vezavo

Papir v KB

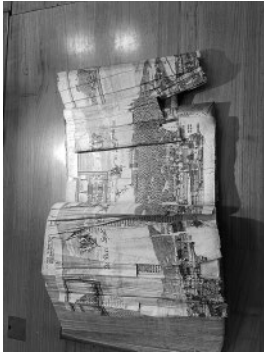
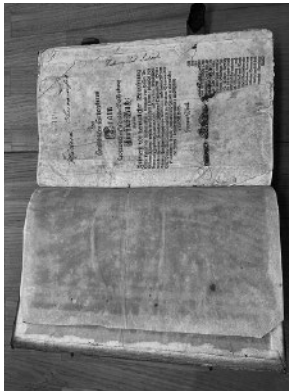
tanjši, 1 in 2: malo porjavitev, zvok intenziven, kompakten otip

3 in 4: zelo izrazite porjavitve, zvok: nezaznaven, otip delno cunjast, mehek.

LJUBLJANA B2 in B4 Biblioteka SAZU, Zgodovinski inštitut Milka Kosa Signatura: II 11161/3H Datum pregleda: 22. 1. 2025 Posebnost: sestavljen iz 4 kompletov, 1. zvezek: ekslibris Josephi Masnec 3. zvezek: K-R poseg 2011-2013¹³ Foto: Jedert Vodopivec Tomažič	zunanje mere 1 – 317 × 220 × 66 vezava 20. stol. 2 – 335 × 217 × 65 sočasna 3 – 331 × 220 × 103 K-R poseg 4 – 333 × 220 × 65 sočasna mere prvega lista v KB 1 – 307 × 196 B2 meh. pošk. 2 – 324 × 201 B3/B4 3 – 320 × 195 B2 4 – 327 × 205 B4 cunjst	Vezava: 1 – novejša vezava, usnje/papir, spojni listi marmoriran papir 2 – sočasna vezava, taninsko usnje, 5 konopljenih vezic, spojni listi izvorni 3 – tudi pred KR posegom vezava ni bila sočasna 4 – sočasna, taninsko usnje, 4 konopljene vezice, spojni listi izvorni Papir v KB: 1 – B2, zelo malo porjavitev, lep homogen papir, veliko v uporabi zato veliko mehanskih poškodb 2 – B3/B4 zelo veliko porjavitev, cunjst papir 3 – B1 po K-R posegu 4 – B4 zelo veliko porjavitev, cunjast papir	
--	---	---	--

¹³ Vodopivec et.al. (2014) 131–171.

LJUBLJANA B2, B4 Mestna knjižnica Ljubljana, Slovanska knjižnica Ljubljana Signatura: F34/1,2,3 in 4 Datum pregleda: 3. jan. 2024 Št. zvezkov: 4 Provenienca: ni znana Posebnosti: iz dveh kompletov 2. zv. papir precej potemnjen Foto: Jedert Vodopivec Tomažič		zunanje mere 1 – 330 × 203 × 60 2 – 330 × 209 × 80 3 – 335 × 210 × 104 4 – 335 × 215 × 85 mere prvega lista KB 1 – 320 × 200 2 – 320 × 195 precej potemnjen papir 3 – 320 × 195 4 – 324 × 194		Vezava: 1- pergament, karton, zelena obreza, 4 trakaste vezice, verjetno prevezava 2, 3 in 4 – galunska koža, odtrisi pečatnikov, les, zaklepi, zelena obreza Papir: 1 – ni zelo potemnel, ni zelo cunjast 2 – precej porjavel, cunjast 3 – ni zelo potemnel, izrazite mehanske poškodbe 4. zv. ni zelo potemnel, mehanske poškodbe večinoma na začetku KB	
					

MARIBOR**B2, B3****UKM Univerzitetna knjižnica Maribor****Signatura:** SR II 2148/1-4**Datum pregleda:** 31. 1. 2024**Št. zvezkov:** 4**Provenienca:** ni znana

Posebnosti: iz 3 kompletov, 1 in 3 vsak iz svojega kompleta, 2 in 4 isti komplet
 V zvezku 2 so določeni manjkajoči listi nadomeščeni s fotokopijami

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič**zunanj mere**

1 – 317 × 200 × 65 5 vezic

2 – 333 × 210 × 70 6 vezic

3 – 328 × 205 × 90 4 vezice

4 – 328 × 210 × 70 5 vezic

mere prvega lista KB

1 – 307 × 198

2 – 324 × 205

3 – 317 × 200

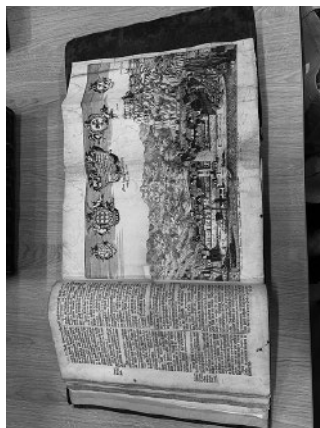
4 – 323 × 202

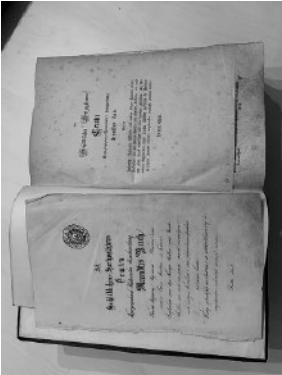
Vezava:

1, 2, 4 orig. vezava, 3 novejša usnjena prevleka, dekoracija na hrbitu, opora je lepenska, spojni listi originalni samo v zvezku 1, obreza je rdečkasta,

Papir v KB:

srednje debeline, različne porjavitve, delno cunjst, srednje izrazit zvok.

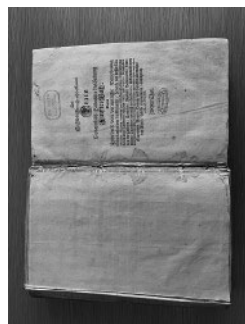

NOVO MESTO B2, B3 Knjižnica Mirana Jarca Signatura: II 1799/2,3,4 Datum pregleda: 2. 2. 2024 Število zvezkov: 3 Provenienca: ni znana Posebnosti: manjka 1. zvezek, ostali iz 3 različnih kompletov Foto: Jedert Vodopivec Tomažič	zunanje mere 1 – manjka 2 – 340 × 205 x77 3 – 343 × 210 × 95 4 – 345 × 215 × 72 mere prvega lista KB 1 – manjka 2 – 333 × 200 B3 3 – 336 × 208 B2 4 – 335 × 205 B2	Vezava: 2 – izvirna, tan. rjavо usnje, linijska dekoracija, 7 črt ob robovih, les, zaklepa, 5 vezic, brezbarvna obreza, spojni listi: spredaj potrgani, zadaj podlepljeni, kapital: ob peti potrgan ob glavi zeleno/bel, VZ v spojinih listih: vijuga okoli puščice 3 – delno prevezan, tan. usnje Dekoracije ni, rdečkasta obreza, lepenka, 5 vezic, spojni listi niso izvirni 4 – delno restavriran, tan. usnje, brez dekoracije, zelena obreza, lepenka, 5 vezic, zadnji sp. list ima VZ Papir v KB 2 – tanjši, veliko porjavitev B3 zvok: srednje intenziven, otip: cunjast, mehek 3 – tanjši, skoraj brez porjavitev, izrazit zvok, kompakten otip. 4 – tanjši, skoraj brez porjavitev, od XIV/120 do konca rahle porjavitve, izrazit zvok, otip je kompakten.	
--	--	---	--

RAVNE NA KOROŠKEM**B2, B3****Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika****Signatura:** R ValvasorJ. V.: Die Ehre**Datum pregleda:** 24. jan. 2024**Število zvezkov:** 4**Provenienca:** ni znana**Posebnosti:** iz 3 kompletov, (2 in 4 iz enega kompleta, 1 in 3 vsak iz svojega kompleta)**Žig v 4. zv:**

zgoraj, AUG.MAYER, Friesach Kärnten.

Spodaj: Bronislava Księgozbiór Woykowskiego

Foto: Jedert Vodopivec Tomažič**zunanje mere**

1 – 340 × 210 × 65

2 – 330 × 205 × 64

3 – 330 × 210 × 90

4 – 330 × 210 × 60

mere prvega lista KB

1 – 330 × 207 B2

2 – 323 × 200 B2

3 – 324 × 202 B3

4 – 320 × 205 B2

Vezava:

1. in 3 prevezava, 2. in 4. izvorna pergamentna vezava s trdimi platnicami, prevleka platnice:

1 temno rjavo usnje, 2 pergament, 3 papir, 4

pergament, vse brez dekoracije, opora lepenka,

petrolej obreza zelena na 2. in 4. zvezku, spojni

listi, 2. in 4. zv., VZ enak v obeh zvezkih enak,

krog s črko T

Papir v KB

1, 2 in 4 zvezek: srednje debel, brez porjavitev,

zvok izrazit, ni cunjast.

3 zvezek, srednje debel, izrazite porjavitve in

zelo cunjast papir samo prvih sprednjih listih,

nato manjše porjavitve, otip cunjast samo

prvih 11 listov, nato manj cunjst.

